

This pdf is a file in the Digital South Caucasus Collection (DSCC), a collection in the Ancient World Digital Library hosted by the [Institute for the Study of the Ancient World Library](#) in partnership with the [Georgian National Museum](#).

- Author: Abramishvili, T. / აბრამიშვილი, თ. / Абрамишвили, Т.Я.
- Title: საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ბიზანტიური მონეტები (1966-1984 წწ.) / Бизантийские Монеты государственного музея Грузии (Материал, Повтупиший в 1966-1984 гг.)
- Publication Date: 1989
- Publisher: Georgian National Museum, Georgian Academy Of Sciences
- Place of Publication: Tbilisi
- Collection: Digital South Caucasus Collection
- Collection ID: dsc_70f0051f4c

About

The Digital South Caucasus Collection (DSCC) is a collection in the Ancient World Digital Library (AWDL), a project of the Library of the Institute for the Study of the Ancient World (ISAW) at New York University in cooperation with the Georgian National Museum. AWDL's mission is to identify, collect, curate, and provide access to a broad range of scholarly materials relevant to the study of the ancient world. The ISAW library is responsible for curating the collection, clearing the rights as needed, preserving the digital copies in NYU's Faculty Digital Archive, creating high-quality metadata in order to maximize discoverability, and making the works accessible to the general scholarly public.

თ. ვბრ ვამიშვილი

საქართველოს სახელმწიფო
მუზეუმის ბიბლიოთეკის
მონაწილე

„მეცნიერება“

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია
ს. ჯანაშიას სახელობის საქართველოს სახელმწიფო უნივერსიტეტი

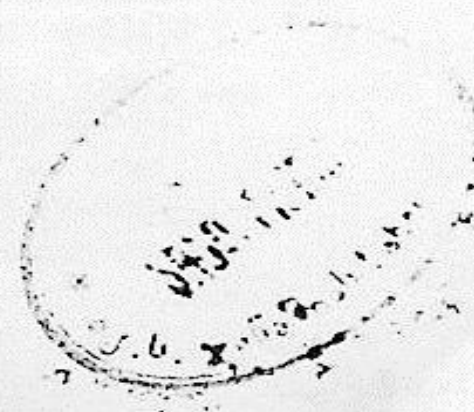
IVE
4934

თ. აბრამიშვილი

საქართველოს
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ბიბლიოთეკური მონეტები
(1966—1984 წწ.)

„მეცნიერება“
თბილისი
1989

ნაშრომში წყაროებისა და ნუმისმატიკური მასალის შესწავლის საფუძველზე მოკლედ არის მიმოხილული საქართველოსა და ბიზანტიას შორის არსებული პოლიტიკური და ეკონომიკური ურთიერთობა, რამაც განაპირობა საქართველოში ბიზანტიური მონეტების შემოსვლა და გავრცელება. ნაშრომში აღწერილი და შესწავლილია 400 მონეტა - აღწერილი და მოცემულია ყოველნაირი ცნობები მათ შესახებ. ნაშრომს თან ერთვის აღწერილი მონეტების ძირითადი ტიპებისა და ვარიანტების ფოტოსურათები, საძიებლები.

განკუთვნილია ისტორიკოსებისა და მკითხველთა ფართო წრისათვის.

რედაქტორი ისტ. მეცნ. კანდ. გ. ჯ ა ფ ა რ ი ძ ე

რეცენზენტები: ისტ. მეცნ. კანდ. მ. ა ნ თ ა ძ ე

ისტ. მეცნ. კანდ. ნ. ქ ა ნ თ ა რ ი ა

11/89

0502000000
----- 181-88
M 607(06)-89

© გამომცემლობა „მეცნიერება“, 1989

ISBN 5-520-00181-2

შ ე ს ა ვ ა ლ ი

IV საუკუნეში რომის იმპერია საბოლოოდ ორად გაიყო. ისტორიის სარბიელზე გამოვიდა მისი აღმოსავლეთი ნაწილი, რომელიც ბიზანტიის იმპერიის სახელით გახდა ცნობილი. მისი პირველივე კეისრის - არკადის (395-408) დროიდან ბიზანტიასა და საქართველოს შორის მჭიდრო ურთიერთობები დამყარდა. ეს ურთიერთობები, ხან მტრული და ხანაც მეგობრული, არ შეწყვეტილა იმპერიის დაცემამდე (1453 წ.).

ბიზანტიურ საფასეს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილ უცხოურ მონეტებს შორის. არქეოლოგიური გათხრების, სამონეტო განძებისა თუ ცალკეული ცალების აღმოჩენათა შედეგად გამოვლენილია თითქმის ყველა კეისრის (იმპერატორის) მონეტა არკადიდან მოყოლებული იოანე VIII პალეოლოგის (1423-1448) ჩათვლით. ჩვენში მათ შემოსვლა-გავრცელებას სხვადასხვა პოლიტიკური და ეკონომიკური მიზეზი განაპირობებდა.

V-VII სს. I ნახევარში ეკონომიკურთან ერთად დიდი იყო პოლიტიკური ფაქტორის მნიშვნელობა. ამ პერიოდში საქართველო და, საერთოდ, ამიერკავკასია ბიზანტიასა და სასანური ირანის ქიშპობის სარბიელს წარმოადგენდა. ამ ბრძოლებში საქართველო ხშირად ორიენტაციას ბიზანტიაზე იღებდა, რადგანაც მასთან მეტი ჰქონდა საერთო - უპირველეს ყოვლისა, ქრისტიანული იდეოლოგია. აღნიშნულ პერიოდში საქართველოში, როგორც მის დასავლეთ, ისე აღმოსავლეთ ნაწილში, ბიზანტიური მონეტები (ოქროს, ვერცხლის და სპილენძისა) სასანურთან ერთად ძირითად საფასეს წარმოადგენდნენ. ამას მოწმობს მათი მრავალრიცხოვანი აღმოჩენები.

ჰერაკლეს (610-641) ლაშქრობების (626-627) შედეგად საქართველოსა და, საერთოდ, ამიერკავკასიაში ერთხანს ბიზანტიის ჰეგემონია დამყარდა, მაგრამ ეს დიღხანს არ გაგრძელებულა. მახლობელი თუ შუა აღმოსავლეთის პოლიტიკურ სარბიელზე გამოვიდა ახალი ძალა - არაბების სახით. საუკუნეების მანძილზე ერთმანეთთან ბრძოლებში დასუსტებულმა ბიზანტიამ და ირანმა ვერ გაუწიეს სერიოზული წინააღმდეგობა ისლამის რელიგიით გაერთიანებულ არაბებს. სასანურმა ირანმა დაჰკარგა პოლიტიკური დამოუკიდებლობა და შევიდა არაბთა სახალიფოს შემადგენლობაში. ბიზანტიამ დიდი გაჭირვებით მოიგერია სასიკვდილო მუქარა, მაგრამ იძულებული გახდა დაეთმო უმდიდრესი პროვინციები მახლობელ აღმოსავლეთსა და ჩრდილოეთ აფრიკაში. არაბებმა დაიპყრეს ამიერკავკასიის ქვეყნებიც. ამ დროიდან მოყოლებული X ს-მდე ბიზანტიური მონეტების

აღმოჩენები საქართველოში უაღრესად იშვიათია, რაც კარგად ასახავს იმპერიალსთან საქართველოს პოლიტიკური და ეკონომიკური კავშირების სისუსტეს.

X ს. II ნახევრიდან სახალიფოს პოლიტიკური დაშლის პირობებში გააქტიურდა ბიზანტიის საგარეო პოლიტიკა მახლობელ აღმოსავლეთსა და ამიერკავკასიაში. ბიზანტიამ განამტკიცა თავისი პოზიციები ჩრდილოეთ სირიის ნაწილში (ანტიოქია), დაიბრუნა თეოდოსიპოლის რაიონი ჩრდილოეთ მესოპოტამიაში, სადაც შეიქმნა თეოდოსიპოლის თემი. ამიერკავკასიაში ბიზანტია უშუალოდ დაემუქრა საქართველოსა და სომხეთის სამეფო-სამთავროების პოლიტიკურ დამოუკიდებლობას. ბასილ II-ის (976-1025) მმართველობის დასასრულს იმპერიამ შეიერთა ვასპურაქანის სომხური სამეფო და დავით კურაპალატის სამფლობელოები ტაოში, შექმნა აქ ვასპურაქანისა და ივერიის თემები. მოგვიანებით ბიზანტიამ გააუქმა და შეიერთა ანისის სამეფო სომხეთში.

ხელსაყრელ პოლიტიკურ პირობებში ბიზანტიური ნომისმა სწრაფად გავრცელდა დაპყრობილ ტერიტორიებზე და მათ ფარგლებს გარეთაც - უპირატესად სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების შედეგად. ამით აიხსნება ბიზანტიური ოქროს მონეტის ფართო გავრცელება ამიერკავკასიის ქვეყნებში XI ს-ში. საქართველოში, სომხეთსა და აზერბაიჯანში XI ს-დან ბიზანტიური ნომისმას (და სხვა მონეტების) აღმოჩენის არაერთი შემთხვევაა ფიქსირებული.

ბიზანტიის აშკარა ექსპანსიური პოლიტიკა საქართველოს მიმართ შეიცვალა XI ს. შუა ხანებიდან, როცა ორივე ქვეყანას ახალი მრისხანე მტერი - თურქ-სელჩუკები მოევიდინენ. 1071 წ. მანციკერტთან სასტიკი მარცხის შემდეგ ბიზანტია თურქ-სელჩუკებთან არსებითად თავდაცვის ბრძოლებს აწარმოებდა. ამავდროულად ურთიერთობებმა საქართველოსთან მშვიდობიანი ხასიათი მიიღო. მოგვიანებით, XIII საუკუნის დასაწყისიდან, ბიზანტიასთან ერთად მჭიდრო ურთიერთობა დამყარდა ტრაპიზონის სამეფოსთან, რომელიც უშუალოდ საქართველოს დახმარებითა და ხელშეწყობით დაარსდა და რომლის პირველი მეფეც საქართველოში გაზრდილი, თამარის ნათესავი ალექსი კომნენი გახდა. XI-XIII საუკუნეებში და შემდგომ ბიზანტიური საფასე საქართველოში სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობების შედეგად ვრცელდება. ფაქტიურ ნუმიზმატიკურ მასალებთან ერთად, რომელთა აღმოჩენების შემთხვევები ჩვენში მრავალია, ხშირია ბიზანტიური სამონეტო ტერმინების მოხსენიებაც თანადროული ხანის ქართულ ნარატიულ და დოკუმენტურ წყაროებშიც.

საქართველო-ბიზანტიის ურთიერთობა ნუმიზმატიკური მასალების შუქზე დამოუკიდებელი მონოგრაფიის თემაა და ამიტომ ამ საკითხს, ამჯერად, ძალზე ზოგადად და სქემატურად ვეხებით. აღნიშნული საკითხის დეტალური დამუშავების აუცილებელი პირობაა საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი ბიზანტიური მონეტების თავმოყრა, ატრიბუცია და კატალოგიზება. ამ მიმართულებით ჩასატარებელი დიდი სამუშაოს პირველი შემაჯამებელი ცდა იყო ჩვენი ნაშრომი „საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ბიზანტიური მონეტები“, რომელიც 1965 წ. გამოიცა. მასში ჩვენ თავი მოწყობეთ 532 ბიზანტიურ ოქროს, ვერცხლისა და სპილენძის მონეტებს, რომლებიც იმ დროისათვის დაცული იყო საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ნუმიზმატიკის განყოფილების ფონდებში, მოვახდინეთ მათი კლასიფიკაცია და წარმოვადგინეთ ამ მონეტე-

ბის აღმოჩენების ტოპოგრაფია. 1965 წლიდან დღემდე განვიღო პერიოდში ცალკეული შემთხვევითი აღმოჩენებისა თუ გეგმაზომიერი არქეოლოგიური გათხრების შედეგად საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში შემოვიდა ახალი მნიშვნელოვანი მასალა. მას ემატება ის მონეტებიც, რომლებიც მუზეუმმა სხვადასხვა პირთაგან შეიძინა და რომელთა აღმოჩენის ადგილის შესახებაც ცნობები არ მოგვეპოვება. ამრიგად, კვლავ დღის წესრიგში დადგა ამ ახალი მასალის კლასიფიკაციისა და კატალოგიზების საკითხი.

წინამდებარე ნაშრომში წარმოდგენილია 353 ბიზანტიური მონეტა, რომლებიც შემოვიდა საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში 1965-1984 წლებში. ქრონოლოგიურად ეს მონეტები მოიცავენ დიდ პერიოდს: არკადიდან (395-408) იონანე VIII პალეოლოგამდე (1423-1448); ძირითადი ნაწილი ამ მონეტებისა - 273 ცალი - სპილენძისაა; 23 - ოქროსი და 54 - ვერცხლისა. 293 მონეტა აღმოჩენილია განძებში.

ნომინალების მიხედვით, ეს მონეტები შემდეგნაირად ჯგუფდება: სოლდი, ნომისმა (ოქრო), ჰექსაგრამი, მილიარესი (ვერცხლი) 5, 10, 20, 30 და 40 ნუმიანი მონეტები (სპილენძი).

ქვემოთ მოტანილია ამ მონეტების დეტალური აღწერა. ნაშრომს ერთვის მათი აღმოჩენების ტოპოგრაფიული რუკა და ფოტოტაბულები.

ა ლ წ ე რ ი ლ ო ბ ა

არკადიუსი 395-408 წწ.

1. გ¹. 13065² ვერცხლი, წონა 2,60 გ., ზომა 20/21 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ, თვლებით მოჭრილი დიადე-
მით, რომელიც უკან არის განასკული და ორი ბაფთა კისრამდე ეშვება,
გარშემოწერილიდან იკითხება ONARAO რკალი ხაზოვანი.

ზ უ რ გ ი: ქურუმის სავარძელში მჯდომარე ადამიანი პირდაპირ სა-
ხით მარჯვნივ მიბრუნებული, მარჯვენა ხელში სკიპტრა უჭერია, მარცხე-
ნა³ არა ჩანს. გარშემოწერილიდან იკითხება CONCORB... მონაკვეთში
CONOB რკალი ხაზოვანია. მონეტა გაცვეთილია და ერთგან გახვრეტილი;
ყალბი ხომ არაა?

2. ბიზ. d⁴ 892. სპილენძი, წონა 1.92 გ., ზომა 14/15 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ, სამხედრო სამოსით და დია-
დემით, უკან განასკული ორი ბაფთა, რომლებიც თითო მსხვილი თვალით
ბოლოვდება და ქვერში ფრიალებს⁵. იკითხება ... SPAVS.

ზ უ რ გ ი: მარჯვნივ მიმავალი კეისარი, სამხედრო სამოსელით, მა-
რცხენა ხელში უჭირავს გრძელბუნიანი ღაბარუმი, მარჯვენა ხელით მიათ-
რებს ტყვეს, იკითხება: C L O . . . N A ზარაფხანის სახელსნოს ნომერი არა
ჩანს. ტაბ. I.2⁶.

3. გ. 17606⁷ სპილენძი, წონა 1.49 გ., ზომა 12/13 მმ.

შ უ ბ ლ ი: რეგორც № 892, იკითხება: DNAR... ,წერტილოვანი რკა-
ლის ფრაგმენტები⁸.

ზ უ რ გ ი: თითქოს ადამიანის გამოსახულება, იკითხება: ... CO, მო-

I საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ნუმისმატიკის განყოფილების გან-
ძების ფონდი. შემდეგ ყველგან გ.

2. 1960-იან წლებში ახალქალაქის რ-ნის სოფ. ოკამში შალვა მაღრაძის
მიერ არის ნაპოვნი.

3 თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 29, ტაბ. I, № 4.

4 საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ნუმისმატიკის განყოფილების ბი-
ზანტიური მონეტების ძირითადი ფონდი. შემდეგ - ბიზ. d.

5 И. И. Т о л с т о й, I, გვ. 38, ტაბ. 3, № 96.

6 ტაბულაზე მოთავსებული ილუსტრაციების ნომრები შეესატყვისება ალწე-
რილობის რივით ნომერს.

7 ბიჭვინთის არქეოლოგიური ექსპედიციის მონაპოვრები.

8 ასეთივეა ბიჭვინთის არქ. ექსპედ. მიერ აღმოჩენილი № 11735, 17598.

- ნეტა გაცვეთილი ნაპირებით, დაკბილული⁹.
4. 17627¹⁰, სპილენძი, წონა 3.32 გ, ზომა 21/25 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 892, იკითხება... IVS...
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 892, ლეგენდა არ იკითხება¹¹. მონეტა გაცვეთილი, ერთგან გახვრეტილი.
5. 17632¹², სპილენძი, წონა 0,88 გ, ზომა 13/14 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 892, ლეგენდა არ იკითხება.
 ზ უ რ გ ი: მარცხნივ სწრაფმიმავალი ფროსსანი ვიქტორია, მარჯვენა ხელში სამხედრო ნადავლი, მარცხენათი თმებით მიათრევს ტყვეს, იკითხება: L...R, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი¹³. მონეტა გაცვეთილი, ნაპირები გახეთქილი, ნაპირჩამოტეხილი.
6. გ. 18028¹⁴, სპილენძი, წონა 1.20 გ, ზომა 13 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 892, მხოლოდ იკითხება: DNARCADIVSPPAV.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 17632, იკითხება: SPLVSREIPVBLI მონაკვეთში¹⁵ CO... ტაბ. I.6.
7. გ. 18274¹⁶, სპილენძი, წონა 0,82 გ, ზომა 11 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 892.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 892. მონეტა გაცვეთილი და ნაპირებდაკბილულია.
8. გ. 18288¹⁷, სპილენძი, წონა 0,95 გ, ზომა 13 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც¹⁸ № 892.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 892, მონეტა გაცვეთილია.
9. გ. 18333¹⁹, სპილენძი, წონა 0,71 გ, ზომა 12/13 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 892, სხვა სიქისაა.
 ზ უ რ გ ი: თითქოს ორი ფიგურა, მონეტა გაცვეთილია.
10. გ. 18352²⁰, სპილენძი, წონა 0,57 გ, ზომა 10/11 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 892.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 892 უნდა იყოს. მონეტა გაცვეთილია.

- 9 ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 312, № 4.
- 10 ბიჭვინთის არქეოლოგიური ექსპედიციის მონაპოვარი.
- 11 ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 312, № 4.
- 12 ბიჭვინთის არქეოლოგიური ექსპედიციის მონაპოვარი.
- 13 ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 312, № 5.
- 14 ბიჭვინთის არქეოლოგიური ექსპედიციის მონაპოვარი.
- 15 И.И. Т о л с т о й, I, გვ. 40, ტაბ. 3, № 105; თ. ა ბ რ ა მ ი-შ ვ ი ლ ი, გვ. 28, 29, ტაბ. I, № 3; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 312, ტაბ. 605, № 3.
- 16 ბ ა ე, 1960.
- 17 ი ქ ვ ე.
- 18 ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 313, № 7.
- 19 ბ ა ე, 1961.

11. გ. 18402²¹ სპილენძი, წონა 0,97 გ, ზომა 12/14 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 892.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 892. სხვა სიქისაა. მონეტა გაცვეთილია.
12. გ. 18218²² სპილენძი, წონა 4,98, ზომა 13 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18028.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 18028. მონეტა გაცვეთილი და დაზიანებულია.
13. გ. 18106²³ სპილენძი, წონა 4,97, ზომა 22/23 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ სამხედრო სამოსით და ღია-
 დემით, რომელიც თვლებით არის მოოჭვილი, უკან გაკრული ორი ბაფთა
 კისრამდეა დაშვებული. იკითხება: ONARICRIVSPPAVS ირგვლივ წერტილო-
 ვანი რკალი²⁴.
 ზ უ რ გ ი: კეისარი ფეხზე მღვარი ოღნავ მარჯვნივ მიბრუნებული,
 მარჯვენა ხელში გრძელბუნიაანი ლაბარუმი უჭირავს, მარცხენაში - სფე-
 რი. მის წინ - უკანხელებგაკრული ტყვე, რომელსაც ფეხს ურტყამს.
 იკითხება: E, გაცვეთილი წერტილების რკალი.
14. ბიზ. ძ. 891 სპილენძი, წონა 1,55 გ, ზომა 13/14 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 892.
 ზ უ რ გ ი: დაფნის გვირგვინში ჩაწერილია: O T X O V V L X X S...MI
 მონაკვეთის კ... ქვემოთ მონეტა ერთგან გახვრეტილია.
15. ბიზ. ძ. 896, ვერცხლი, წონა 1,67 გ, ზომა 16/17 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 891.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 891, იკითხება: VOTISMVLTISIX მონეტა
 ნაწილობრივ გაცვეთილია.

თ ე ო დ ო ს II 408-450

16. გ. 14584²⁵, ოქრო, წონა 3,98 გ, ზომა 20 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარცხნივ ღიადემით და სამხედრო სა-
 მოსით, შემოწერილია: მარცხნივ ONTHODO მარჯვნივ SIVSPP რკალი
 წერტილოვანია.
 ზ უ რ გ ი: ქურუმის სავარძელში მჯდომარე მუზარადიანი მამაკაცი,
 ოღნავ მარჯვნივ, კვერთხზეა დაყრდნობილი, მარჯვნივ - მედალიონი,
 რომელშიაც ჩაწერილია VOT|V|MLIX გარშემო: CONCO|DIAAVC CCB
 მონაკვეთის ქვემოთ CONOB ირგვლივ წერტილოვანი რკალი. ტაბ. I, 16

20 ბ ა ე, 1960.
 21 ბ ა ე, 1961.
 22 ბ ა ე, 1961.
 23 ბ ა ე, 1953/1977 წწ.
 24 H. N. T o π c T o #, I, გვ. 43, 4 № 118; თ. ა ბ რ ა მ ი შ -
 ვ ი ლ ი, გვ. 28, ტაბ. I, № 1; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 311, ტაბ. 605, № 1.
 25 აღმოჩენილია 1946 წელს ბაგინეთში, მცხეთის არქეოლოგიური ექს-
 პედიციის მიერ.

17. გ. II748²⁶, სპილენძი, წონა 0,82 გ, ზომა 13 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ, სამხედრო სამოსელითა და თვლებით მოოჭვილი დიადემით, რომლის ორი ბაფთა კეფასთან ფრიალებს, იკითხება: ONTEOOVSFAVS წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ფრთოსანი ქაღმერთი ვიქტორია, მარჯვენა ხელში უჭირავს მარცხენა მხარზე გადაებული ჭოგრი სამხედრო ნადავლით, მარცხენათი თმებით მიათრევს ტყვეს, მარცხნივ თითქოს მუხლთან - ქრისტეს მონოგრამა, გარშემო: SALVSREIPVBLI მონაკვეთში CON წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გაცვეთილია და ნაპირებდაზიანებული (ტაბ. I.17).

18. გ. I8438²⁷, სპილენძი, წონა 1,69 გ, ზომა 17/18 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ სამხედრო სამოსელით და დიადემით. დიადემა ორრიგად განლაგებული თვლებითაა შემკული და მისი ორი ბაფთა კისერთან ეშვება, იკითხება: COOSIVSPF AVS.

ზ უ რ გ ი: ქერუმის სავარძელში მჯდომარე მუზარადიანი ქალის გამოსახულება, ზეაპყრობილ მარჯვენა ხელში გრძელი კვერთხი უჭირავს, ხოლო მარცხენაში - სფერო, მარცხენა ფეხით ებჯინება გაღერას, გამოსახულების მარცხნივაა Φ, მარჯვნივ K, მონაკვეთში ANO(B) იკითხება²⁸: CONCO PIAAVCXC(ტაბ. I. 18).

ეველოკია თეოდოს II მეუღლე

19. გ. I7649²⁹, სპილენძი, წონა 0,64 გ, ზომა 11/12 მმ.

შ უ ბ ლ ი: დელოფის ბიუსტი მარჯვნივ დიადემით. ზედწერილი გადასულია.

ზ უ რ გ ი: პალმის გვირგვინში ჩასმულია ჯვარი³⁰.

ლ ე ო ნ I (457-474)

20. გ. I2370³¹, ვერცხლი, წონა 0,97 გ, ზომა 16/18 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის მკერდამდე გამოსახულება, მარჯვნივ, მხედ-

26 ნაპოვნია ბიჭვინთის ნაქალაქარზე (პოენის დრო ფიქსირებული არ არის).

27 ბ ა ე, 1953/77 წწ.

28 თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 33, ტაბ. II, 22; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 313, ტაბ. 605, № 9.

29 ბ ა ე, 1953/77 წწ.

30 T o л о т о №, I, ტაბ. 6, № 98; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 33, ტაბ. II, № 23; ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 313, № 10.

31 ნაპოვნია გურჯაანის რაიონის სოფ. მახარაძეში (დრო და პირობები ცნობილი არ არის).

რის სამოსით და ღიაღემით, გარშემო: DNLEORHRPETAVS, მსხვილი წერტილების რკალი ნაწილობრივ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: სტილიზებულ დაფნის გვირგვინში ჩაწერილია³²: SAL|REIPK გვირგვინის ქვემოთ: CON (ტაბ. I. 20).

ა ნ ა ს ტ ა ს I (491-518)

21. ბიზ.ძ. 871, სპილენძი, წონა 16,50 გ, ზომა 33/34 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ ღიაღემით და მხედრის სამოსელით, შემოწერილია: ONANAST...SIVSPPA, გაცვეთილი მსხვილი წერტილების რკალი ნაწილობრივ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზემოთ უვარი, მარჯვნივ და მარცხნივ ექვსქიმიანი ვარსკვლავი, M - კლდურებშორის E (მე-5 სახელსნო), ქვემოთ CON მსხვილი წერტილების რკალი ნაწილობრივ აკლია³³, მონეტა ოღნავ გაცვეთილი - ზურგი დასერილი (ტაბ. I, 21).

22. ბიზ.ძ. 889, სპილენძი, წონა 14,00 გ, ზომა 33/34 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 871, მხოლოდ იკითხება: ONANAS...VS რკალი სანახევროდ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 871, მხოლოდ ვარსკვლავების ზემოთ და ქვემოთ თითო მსხვილი წერტილი. მონეტა ნაწილობრივ გაცვეთილია და ნაპირებმოტეხილი.

23. გ. 18188³⁴, სპილენძი, წონა 18,54 გ, ზომა 32/35 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 871, იკითხება: ONANASTASIVSPOAVS გაცვეთილი მსხვილი წერტილების რკალი ნაწილობრივ აკლია.

ზ უ რ გ ი. როგორც № 871, მხოლოდ მარცხნივ ვარსკვლავი და სახელსნოს ნომერი არა ჩანს, მონაკვეთში CON გაცვეთილი მსხვილი წერტილების რკალი მარჯვნივ აკლია³⁵.

24. გ. 18347³⁶, სპილენძი, წონა 13,73 გ, ზომა 30/32 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 871, ლეგენდა გადასულია³⁷.

32 И.И. Т о л с т о й, II, ტაბ. 8, № 24; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 35, ტაბ. III, № 33.

33 И.И. Т о л с т о й, II გვ. 184, ტაბ. 12, № 23, 24; R. Bellinger and P. Grierson, გვ. 21, ტაბ. IV, 23; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 39, ტაბ. IV, 46.

34 ბ ა ე, 1953/77 წწ.

35 ი. ცუხიშვილის მითითებული ლიტერატურა; И.И. Т о л с т о й, II, ტაბ. 12, № 23; И.И. Т о л с т о й, გვ. 21, ტაბ. IV, 23. სიზუსტეს საჭიროებს № 18188, სახელსნოს ნომერი არ იკითხება, იქვე, გვ. 314, სქ. 44.

36 ბ ა ე, 1953/77 წწ.

37 R. Bellinger and P. Grierson გვ. 21, ტაბ. IV, 23; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 39, ტაბ. IV, 46; ი. ცუხიშვილი, გვ. 314, № 13, ი. ცუხიშვილის მითითება, გ. 18347, სიზუსტე აკლია.

- ზ უ რ გ ი: როგორც № 871. მონეტა გაცვეთილი და ნაპირებგახეთქილია.
25. გ. 18202³⁸, სპილენძი, წონა 16,62 გ, ზომა 30/32 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 871, ზედწერილი გადასულია.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 871, მხოლოდ მარჯვნივ ჯვარი, მარცხნივ არა ჩანს, აგრეთვე ზარაფხანა და სახელსნოე არა ჩანს, რელეფური რკალის ფრაგმენტები³⁹, მონეტა გაცვეთილი და გახეთქილია.
26. გ. 18223⁴⁰, სპილენძი, წონა 19,87 გ, ზომა 30/31 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 871, ზედწერილი გადასულია, რკალის ფრაგმენტი.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 871, მხოლოდ M კიდურებშორის⁴¹ Δ ? (-4) ზარაფხანა გარკვევით არა ჩანს, ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გაცვეთილი, ნაპირებდახეთქილია.
27. გ. 18394⁴², სპილენძი, წონა 5,28 გ, ზომა 25/27 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 871, იკითხება: ... ANASTASIVPP...
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში K (-20 ნუშია) მარჯვნივ A (-I სახელსნოე) უნდა იყოს, მარცხნივ გრძელი ჯვარი⁴³, (ტაბ. I, 27)
28. გ. 18320⁴⁴, სპილენძი, წონა 4,26 გ, ზომა 23 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18394.
 ზ უ რ გ ი: ცენტრში K მის მარჯვნივ E (მე-5 სახელსნოე), მარცხნივ თითქოს ჯვარი⁴⁵.
29. გ. 14285⁴⁶, სპილენძი, წონა 3,88 გ, ზომა 19/25 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც წინ, გაცვეთილია. მონეტა სამკუთხედის ფორმისაა.
 ზ უ რ გ ი: K დანარჩენი არ ჩანს. მონეტა გაცვეთილია, ნაპირებმოგლეჯილია.

38 ბ ა ე, 1953/77 წწ.

39 ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 314, ტაბ. 605, № 14; ცუხიშვილის მიერ მითითებული, И.И.Т о л с т о й, II, გვ. 25 და თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი 38, რიგ. 44 დაზუსტებას საჭიროებს, გვ. 314, 14 სქ. 98 არის თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ თ ა ნ, გვ. 38.

40 ბ ა ე, 1953/77 წწ.

41 ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 314, ტაბ. 605, № 12, არც აღწერილობას და არც ტაბულას არ შეესაბამება.

42 ბ ა ე, 1953/77 წწ.

43 И.И.Т о л с т о й, II, გვ. 187, ტაბ. 13, № 38; R. B e l l i n g e r a n d P. G r i e r s o n, გვ. 23, 24; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 315, ტაბ. 605, № 15. ფოტოზე არ ჩანს.

44 ბ ა ე, 1953/77 წწ.

45 И.И.Т о л с т о й, II, გვ. 188, ტაბ. 13, № 42; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 315, № 16.

46 ნაპოვნია ბათუმის ციხესთან (დრო და ვითარება ცნობილი არაა).

ი უ ს ტ ი ნ ე I (518-527)

30. გ. 17994⁴⁷, სპილენძი, წონა 11,79 გ, ზომა 28/32 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ სამხედრო სამოსი და ღიადემი, ღიადემზე გაკრული ორი ბაფთი უკან არის სწორად გადაშვებული, იკითხება: ... TINVSPP, გაცვეთილი მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი⁴⁸.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის ზევით ჯვარი, მარჯვნივ და მარცხნივ თითო ექვსკიმიანი ვარსკვლავი, კიღურებს შორის A (-I სახელსნო), მონაკვეთში CON გაცვეთილი მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გაცვეთილია. გადაჭედული ხომ არ არის?

31. გ. 17708⁴⁹, სპილენძი, წონა 11,70 გ, ზომა 29/32 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც # 17994, იკითხება: ONI... NVSPP, გაცვეთილი მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის ზევით და მარჯვნივ ჯვარი, მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტები⁵⁰. მონეტა გაცვეთილი და ნაპირებდაზიანებულია (ტაბ. I 31).

32. გ. 17705⁵¹, სპილენძი, წონა 16,78 გ, ზომა 31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც # 17994, იკითხება: ONIVSTINVS გაცვეთილი მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის ზემოთ ჯვარი, მარჯვნივ და მარცხნივ ექვსკიმიანი ვარსკვლავი⁵², კიღურებს შორის 6 (მე-2 სახელსნო), მონაკვეთში CON რელიეფური რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გაცვეთილი და ნაპირებდაზიანებულია.

33. გ. 18094⁵³, სპილენძი, წონა 16,98 გ, ზომა 31/32 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც # 17705, იკითხება: ... NVSPP, მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი⁵⁴.

47 ბ ა ე, 1860 წ.

48 И.И.Толстой, III, გვ. 234, 235, ტაბ. 16, №27; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 41, № 75, სქოლიო 120; R. Bellinger and P. Grierson. გვ. 39, ტაბ. VII, №8; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 316, ტაბ. 606, № 22.

49 ბ ა ე, 1961 წ.

50 R. Bellinger and P. Grierson, გვ. 40, ტაბ. VII, 9; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 41, №57, სქ. 120; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 316, ტაბ. 606, № 20.

51 ბ ა ე, 1960 წ.

52 R. Bellinger and P. Grierson, გვ. 39, ტაბ. VII, №8; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 316, ტაბ. 606, №19; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 41, სქ. 127.

53 ბ ა ე, 1960 წ.

54 R. Bellinger and P. Grierson, გვ. 39, ტაბ. VII, №8; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 41, ტაბ. V, 59. იქვე სქ. 123; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 317, ტაბ. 606, № 23.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის ზემოთ ჯვარი, მარჯვნივ ნი-
შანი არა ჩანს, მარცხნივ ვარსკვლავი, M კიდურებშორის ზ (მე-2 სა-
ხელოსნო), მონაკვეთში CO... მსხვილი წერტილების ფრაგმენტი. მონეტა
გაცვეთილი და ნაპირებდაზიანებულია.

34. გ. 17756⁵⁵, სპილენძი, წონა 10,76 გ, ზომა 27/31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 17705, მხოლოდ სხვა სიქაა, იკითხება: ...NIV
STINVSPR წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები⁵⁶.

ზ უ რ გ ი: ცენტრში M მის ზევით ჯვარი, მარჯვნივ და მარცხნივ
რალაც უჩვეულო ვარსკვლავი, M კიდურებშორის ზ (მე-2 სახელოსნო),
მონაკვეთში CO... წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

35. გ. 11322⁵⁷, სპილენძი, წონა 16,96 გ, ზომა 31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 17705, იკითხება: ONIVSTINVSPRAVS.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 11705, მხოლოდ სახელოსნოს ნომერი არ ჩანს,
რადგან მონეტა სწორედ ამ ადგილას არის ამოკაწრული (ტაბ. I, 35).

36. გ. 12045⁵⁸, სპილენძი, წონა 15,83 გ, ზომა 32/33 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ მხედრის სამოსით და დიადე-
მით, რომლის უკან ვაკრული ორი ბაფთა თითქმის კისრამდე ეშვება. იკი-
თხება: მარცხნივ: ONIVSTI, მარჯვნივ: NVSPRAV, მსხვილი წერტილების
რკალი.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის ზევით ჯვარი, მარჯვნივ და
მარცხნივ ექვსქიმიანი ვარსკვლავი, M კიდურებშორის Δ (მე-4 სახელო-
სნო), მონაკვეთში CON მსხვილი წერტილების რკალი⁵⁹, მონეტა ნაწილობ-
რივ გაცვეთილია.

37. გ. 17707⁶⁰, სპილენძი, წონა 10,65 გ, ზომა 21/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 12045, იკითხება: ...NIVST

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში მარჯვნივ ექვსქიმიანი ვარსკვლა-
ვი⁶¹, M კიდურებშორის Δ (მე-4 სახელოსნო), სხვა ნიშნები და ზარაფ-
ხანა არ იკითხება.

55 ბ ა ე, 1960 წ.

56 R. Bellingger and P. Grierson, გვ. 39, № 8;
ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 316, ტაბ. 606, № 21; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი-
ლ ი, გვ. 41, ტაბ. IV, 58; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი ს მითითებას სიზუსტე
აკლია, ჩვენს აღწერილ მონეტაზე მეორე სახელოსნოა, ი. ტოლსტოისთან კი
მე-4; И.И.Толстоѣ, III, გვ. 236, № 35.

57 ნაპოვნია 1961 წ. გაზაფხულზე, ობილისში, გორის ქუჩაზე გაზის გა-
ყვანისას.

58 აღმოაჩინა 1964 წ. დმანისის არქეოლოგიურმა ექსპედიციამ.

59 И.И.Толстоѣ, III, გვ. 236, ტაბ. I6, № 15; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი-
ლ ი, გვ. 42, № 62; Bellingger and Grierson, I, გვ. 40,
№ 8.

60 ბ ა ე, 1953/1977 წწ.

61 И.И.Толстоѣ III, გვ. 236, ტაბ. I6, № 35; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი-
ლ ი, გვ. 42, № 62; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 315, № 17, ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი ს მი-
თითებას სიზუსტე აკლია; И.И.Толстоѣ, ტაბ. 6, № II-ამ ტაბულაზე
აქვს II მონეტაა.

38. გ. 18341⁶², სპილენძი, წონა 16,35 გ, ზომა 28/31 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 12045, იკითხება: DNIVS NVSPPA...რკალი
 სანახევროდ აკლია.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 12045, მხოლოდ ზარაფხანა CON თუ ONO ხა-
 ზოვანი რკალი სანახევროდ ჩანს. მონეტა გაცვეთილია.
39. გ. 18343⁶³, სპილენძი, წონა 14,52 გ, ზომა 29/32 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 17708, იკითხება: ...VSTINVS, მსხვილი წე-
 რტილები რკალი.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 17708, მხოლოდ მარჯვნივ ჯვარი M კიდურებ-
 ში Δ (მე-4 სახელოსნო), ქვემოთ CON რკალი რელიეფურია. მონეტა გა-
 ცვეთილი და დაზიანებულია (ტაბ. I, 39).
40. გ. 18324⁶⁴, სპილენძი, წონა 16,55 გ, ზომა 28/30 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ დიადეშითა და მხედრის სა-
 მოსიო, იკითხება: DNIVS ...NPP ..., ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტი.
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზევით მარჯვნივ და მარცხ-
 ნივ ჯვარი, M, კიდურებშორის B (მე-2 სახელოსნო), ქვემოთ NIKM რკა-
 ლი რელიეფური⁶⁵, ტაბ. 40).
41. გ. 18017⁶⁶, სპილენძი, წონა 7,95 გ, ზომა 23/25 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ დიადეშითა და მხედრის სა-
 მოსიო, იკითხება: DNIVS ... PPAVS მსხვილი წერტილოვანი რკალის ფრა-
 გმენტი⁶⁷.
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში K (=20 ნუშია), ზემოთ ჯვარი, მარ-
 ცხნივ ჯვარი, მარჯვნივ Γ გაცვეთილი წერტილების რკალი სანახევროდ
 აკლია. მონეტა გაცვეთილი, ნაპირებდაკბილულია (ტაბ. 41).
42. გ. 18189⁶⁸, სპილენძი, წონა 7,78 გ, ზომა 22/23 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18017, იკითხება: ...STIN..., მსხვილი
 წერტილების რკალის ფრაგმენტი.
 ზ უ რ გ ი: გადასულია. მონეტა ძალიან დაზიანებული და ნაპირებ-
 შემომტვრეულია.

62 ბ ა ე, 1953/1977 წწ.
 63 ბ ა ე, 1953/1977.
 64 ბ ა ე, 1953/1977.
 65 И.И.Толстоѣ, III, გვ. 238, ტაბ. 17, №46; R. Belli-
 nger and P. Grierson, I, გვ. 49, ტაბ. IX.33 Ⴆ I; ი. ც უ ხ ი
 შ გ ი ლ ი, გვ. 317, ტაბ. 607, № 26.
 66 ბ ა ე, 1853/1977.
 67 R. Bellinger and P. Grierson, გვ. 43, ტაბ.
 VIII 15 √ 2; ა. ა ბ რ ა შ ი შ გ ი ლ ი, გვ. 42, №140; ი. ც უ ხ ი შ-
 გ ი ლ ი, გვ. 318, ტაბ. 607, № 27.
 68 ბ ა ე, 1953/1977 წწ.

43. გ. 18018⁶⁹, სპილენძი, წონა 3,93 გ, ზომა 17/19 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ დიადემით, იკითხება: ... NISPPAV..., წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში ასო J (=IO ნუშია), მარჯვნივ და მარცხნივ ვარსკვლავი, მონაკვეთში CON წერტილოვანი რკალის ქვემოთ ნაწილია შემორჩენილი. მონეტა გაცვეთილია (ტაბ. 43).
44. გ. 18348⁷⁰, სპილენძი, წონა 2,09 გ, ზომა 17/18 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18018, გაცვეთილია.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 18018, წერტილების რკალის ფრაგმენტები.
45. გ. 18107⁷¹, სპილენძი, წონა 1,79 გ, ზომა 12/13 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ სამხედრო სამოსითა და დიადემით. იკითხება: ... ANVSP.
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში ქრისტეს მონოგრამა, მონოგრამის მარჯვნივ ალბათ 5 ნუშია, მარცხნივ A (=I სახელსნოს ნომერი უნდა იყოს⁷²), მონეტა ნაწილობრივ გაცვეთილი და ნაპირებდაკბილულია.
46. გ. 18140⁷³, სპილენძი, წონა 1,94 გ, ზომა 12/13 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18107.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 18107, მხოლოდ 6 (მე-2 სახელსნოს) გამოშვებაა⁷⁴.
47. გ. 18360⁷⁵, სპილენძი, წონა 1,58 გ, ზომა 12/13 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ, სხვა ნიშნები არა ჩანს და არც ზედწერილი იკითხება.

69 ბ ა ე, 1953/1977 წწ.

70 ბ ა ე, 1953/1977 წწ.

71 1953-1962 წწ. ბიჭვინთაში აღმოჩენილი განძიდანაა - იუსტინე I, ხუნდურშიანი, განძაში (55 ც.) მონეტები მოჭრილია კონსტანტინოპოლის I, II და IV სახელსნოში, რის გარჩევაც მოხერხდა და, არა მხოლოდ I და II სახელსნოში, როგორც ი. ცუხიშვილი აღნიშნავს. იხ. დასახ. ნაშრ., გვ. 318.

72 BMC, I გვ. 16, № 40, 41, ტაბ. III, № 10; R. B e l l i n g e r and P. G r i e r s o n, გვ. 45, ტაბ. VIII, 21a3; ი. ცუხიშვილი, 318, ტაბ. 607, №28. ასეთივეა ბიჭვინთის იმავე განძიდან №№ 18108-18112, 18115, 18118-18124, 18187, 18290.

73 ბიჭვინთაში აღმოჩენილი განძიდან არის.

74 И.И.Толстой, III, გვ. 246, ტაბ. 17, № 86; R. B e l l i n g e r and P. G r i e r s o n, გვ. 45, ტაბ. VIII, 21a1; ასეთივეა №№ 17611, 17612, 18117, 18128-18131, 18133-18138, 18141, 18143, 18147-18151.

75 ბ ა ე, 1955.

- ზ უ რ გ ი: როგორც⁷⁶ № 18129.
 48. გ. 18125⁷⁷, სპილენძი, წონა 1,46 გ, ზომა 12/13 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18107.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 18107, მხოლოდ Δ (მე-4 სახელოსნოს)⁷⁸ გა-
 მოშვებაა.

ი უ ს ტ ი ნ ი ა ნ ე I (527-565)

49. გ. 11738⁷⁹, სპილენძი, წონა 7,85 გ, ზომა 26/27 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ, მხედრის სამოსით და დია-
 დემით, შემოწერილია: DNIVSTINVSPPAVS, რელიეფური რკალი.
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში⁸¹ მის ზევით ჯვარი, მარჯვნივ რვაქი-
 მიანი ვარსკვლავი, მარცხნივ კი ექვსქიმიანი, M კილურებშორის A
 (=I სახელოსნოს), მონაკვეთში NOC კონსტანტინოპოლი შებრუნებულად
 არის აღბეჭდილი, რკალის ფრაგმენტი⁸⁰, მონეტა ნაპირებშემოჭრილია
 და ორგან გახეთქილი (ტაბ: II. 49).
 50. გ. 11736⁸¹, სპილენძი, წონა 14, 40 გ, ზომა 28/31 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11738, იკითხება: ... IN ...
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M. მის ზევით ჯვარი ოდნავ ირჩევა,
 მარცხენა მხარეს ვარსკვლავი, მარჯვენა მხარეს ჯვარი, M კილურებ-
 შორის A (=I სახელოსნოს)⁸², ზარაფხანა არ იკითხება, ხაზოვანი რკა-
 ლი ნაწილობრივ ჩანს. მონეტა ნაპირებშემოტეხილია და გაცვეთილია.

76 И.И.Толстоѣ, III, გვ. 246, ტაბ. 17, №86; აქვე ი. ცუხიშვილის მი-
 თითება არაა სწორი, გვ. 318, სქ. 62; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 42, ტაბ
 V, 68; R. B e l l i n g e r and P. G r i e r s o n, გვ. 45, ტაბ. VIII,
 №21; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 318, ტაბ. 607, №28.

77 ბიჭვინთის განძიდან არის.

78 И.И.Толстоѣ, III, გვ. 246, ტაბ. 17, №88; R. B e l l i n g e r and P. G r i e r s o n გვ. 45, ტაბ. VIII, №21; ასეთივეა №18121,
 18132, დანარჩენი ცალებიც იგივეა, მხოლოდ ზარაფხანა არ იკითხება; ი.
 ცუხიშვილი (გვ. 318) ვარაუდობს, რომ ეს მონეტები მხოლოდ კონსტანტინოპო-
 ლის პირველ და მეორე სახელოსნოში იჭრებოდა. ამ განძში მეოთხე სახელოს-
 ნოში გამოშვებული მონეტაც არის, საერთოდ კი ბელინგერს ნიკომედიის ზა-
 რაფხანის გამოშვებაც აქვს მოხსენიებული; იხ.: R. B e l l i n g e r
 and P. G r i e r s o n, გვ. 50, ტაბ. X, №36.2, 36.3, 37, I.

79 ნაპოვნია ბიჭვინთის ნაქალაქარზე.

80 R. B e l l i n g e r and P. G r i e r s o n გვ. 80, №30
 & b f ტაბ. XII, 30, მხოლოდ ჩვენ აღწერილ მონეტაზე CON ასე NOC არის
 ამოკვეთილი.

81 ნაპოვნია ბიჭვინთის ნაქალაქარის ტერიტორიაზე.

82 И.И.Толстоѣ, III, გვ. 308, №82, ტაბ. 20, №82; თ. ა ბ -
 რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 44, ტაბ. VI, 75, 75 ა.

51. გ. 18020⁸³, სპილენძი, წონა 14,67 გ, ზომა 28/32 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11738, ზედწერილიდან იკითხება:
 D... STN... VSPP.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 11738, ზარაფხანა და სხვა ნიშნები არ იკითხება.
52. გ. 11739⁸⁴, სპილენძი, წონა 13,90 გ, ზომა 27/29 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18020
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 18020. მონეტა გაცვეთილია.
53. გ. 18038⁸⁵, სპილენძი, წონა 16,44 გ, ზომა 29/31 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18020, ლათინური ზედწერილი იკითხება: ST
 NIPPAYS გარშემო რკალი ნაწილობრივ ჩანს.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 18020, მარჯვნივ ჯვარი, მონაკვეთში CON,
 დანარჩენი ნიშნები არ იკითხება, გარშემო რკალი ნაწილობრივ
 ირჩევა. მონეტა გაცვეთილია და ნაპირებგახეთქილი.
54. გ. 12989⁸⁶, სპილენძი, წონა 8,44 გ- ზომა 28/31 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11738, ლათინური ზედწერილი იკითხება... NIV
 STINIPPAYS.
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის ზემოთ და მარჯვნივ ჯვარი,
 კიდურებშორის I მონაკვეთში CON, მონეტა გაცვეთილი და ნაპირებდაკბი-
 ლულია (ტაბ. III, 54).
55. გ. 11737⁸⁷, სპილენძი, წონა 15,60 გ, ზომა 27/29 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც წინ, მხოლოდ ლათინური ზედწერილის ორი ასო
 იკითხება: ... NI.
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის ზემოთ და მარჯვნივ ჯვარი,
 მარჯვნივ ექვსქიმიანი ვარსკვლავი, კიდურებშორის A. მონაკვეთში NIKM,
 ირგვლივ ხაზოვანი რკალი ნაწილობრივ აკლია. მონეტა ნაწილობრივ გა-
 ცვეთილია (ტაბ. III, 55).
56. გ. 18030⁸⁸, სპილენძი, წონა 14,26 გ, ზომა 28/30 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ დიადემითა და სამხედრო სა-
 მოსიო, ლათინური ზედწერილის სამი ასოა შერჩენილი: ... NIV
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის ზემოთ ჯვარი, მარჯვნივ ახა-

83 ბ ა ე, 1959.

84 ნაპოვნია ბიჭვინთის ნაქალაქარზე.

85 ბ ა ე, 1960. ეს მონეტა ტიპით იუსტინე I-საა, ხოლო ზედწერილით
 იუსტინიანე I-მ იეკუთვნება; მ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 45, სქ. 160;
 ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 320, ტაბ. 608, № 38.

86 აღმოაჩინა 1969 წ. დმანისის არქეოლოგიურმა ექსპედიციამ.

87 ნაპოვნია ბიჭვინთის ნაქალაქარზე.

88 ბ ა ე, 1960 წ.

ლი მთვარე, მარცხნივ ვარსკვლავი, მონაკვეთში⁸⁹ CON, სახელსნოს ნომერი არ იკითხება, მონეტა გაცვეთილი და ნაპირებდაკბილულია.

57. გ. 18295⁹⁰, სპილენძი, წონა 14,52 გ, ზომა 29/32 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი უნდა იყოს.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის მარცხნივ ვერტიკალური წარწერა მარჯვნივ არა ჩანს, მონაკვეთში CON სახელსნოს ნომერი არ იკითხება.

58. გ. 18276⁹¹, სპილენძი, წონა 14,53 გ, ზომა 27/33 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ, სამოსზე გულმკერდის მიდამოებში ქრისტეს მონოგრამა, ზედწერილი იკითხება: ...NSP, ვერტიკალური რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ცენტრში M მის ზევით და მარჯვნივ უვარი. დანარჩენი ნიშნები არ იკითხება, მონაკვეთში⁹²: CART.

59. გ. 18332⁹³, სპილენძი, წონა 5,43 გ, ზომა 28/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: გაცვეთილია

ზ უ რ გ ი: ცენტრში K, მის ზევით ტოტებშორის T, ქვემოთ კი Δ, მარცხნივ ANNO მარჯვნივ K, ტოტებში X, დანარჩენი ვერ ირჩევა

60. გ. 11740⁹⁴, სპილენძი, წონა 6,12 გ, ზომა 23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ, დიადემით, ზედწერილი გადასულია, მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ცენტრში K (=20 ნუმიას), მარცხნივ გრძელი უვარი, გაცვეთილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი: მონეტა გაცვეთილი და ნაპირებდაზიანებულია.

61. გ. 18362⁹⁵, სპილენძი, წონა 11,82 გ, ზომა 26/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11740

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში დიდი ასო K (=20 ნუმიას), მის მარჯვნივ და მარცხნივ გრძელი უვარი, უვრის ტოტებში ჩაწერილი ...OVNDAI, გარშემო მსხვილი წერტილების რკალი ნაწილობრივ აკლია⁹⁶. მონეტის ნაპირები დაკბილულია.

89 თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ. ი ლ ი, გვ. 45, სქ. I66. ეს მონეტა ტიპით იუსტინე I-ს, ხოლო ზედწერილი იუსტინიანე I-ს განეკუთვნება, ვფიქრობთ, რომ მონეტა იუსტინიანე I ზეობის პირველ წლებშია მოჭრილი და მსგავსება სრულიად გასაგებია. შეადარე - ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 319.

90 ბ ა ე, 1961.

91 ი ქ ვ ე.

92 И.И.Т о л с т о й, გვ. 337, № 292; R. B e l l i n g e r, I, გვ. 162, 28; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 321, № 42; ასეთივეა, მხოლოდ ძალიან გაცვეთილი და დაზიანებული ბიჭვინთაში აღმოჩენილი № 17997.

93 ბ ა ე, 1953/1977.

94 ნაპოვნია ბიჭვინთის ნაქალაქარზე გადანაყარ მიწაში.

95 ბ ა ე, 1953/1977.

96 R. B e l l i n g e r გვ. 140, ტაბ. XXXVI, 214, მხოლოდ ჩვენი მონეტა პირველი სახელსნოსია, ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ის მიითიება ი. ტოლსტოისა და ბელინგერზე არაა ზუსტი, გვ. 321, ტაბ. 609. № 43.

62. გ. II741⁹⁷, სპილენძი, წონა 4,13 გ, ზომა 18/19 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: გაცვეთილი
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში K მარცხნივ AMN და გაურკვეველი ნიშნები.
63. გ. II742⁹⁸, სპილენძი, წონა 3,48 გ, ზომა 20 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი პირდაპირ მუზარადით, მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია.
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში XX (=20 ნუმიას), ზემოთ ჯვარი, მონაკვეთში COM თუ ROM?
64. 18358⁹⁹, სპილენძი, წონა 5,11 გ, ზომა 19/21 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: გადასულია.
 ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში ასო I (=10 ნუმიას), ზევით ჯვარი, მარცხნივ ექვსკიმიანი ვარსკვლავი, მარჯვნივ ვერირჩევა, მონაკვეთში COM, გაცვეთილი წერტილები რკალი სანახევროდ არის შერჩენილი.
65. გ. 18292¹⁰⁰, სპილენძი, წონა 3,58 გ, ზომა 19/21 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ, სხვა დეტალები არა ჩანს.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 18358, მხოლოდ მარჯვნივ ვარსკვლავი, მონაკვეთში COM წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
66. გ. II743¹⁰¹, სპილენძი, წონა 1,32 გ, ზომა II მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი მარჯვნივ დიადემით და სამეფო სამოსელით.
 ზ უ რ გ ი: ქრისტეს მონოგრამა, მარჯვნივ E მარცხნივ გაურკვეველი ნიშანი¹⁰².
67. გ. II746¹⁰³, სპილენძი, წონა 1,40 გ, ზომა II მმ.
 შ უ ბ ლ ი: გადასულია.
 ზ უ რ გ ი: ქრისტეს მონოგრამა, მარჯვნივ E მარცხნივ A თუ Δ გარკვევით ვერ ირჩევა.

ი უ ს ტ ი ნ ე II (565-578)

68. გ. 18321¹⁰⁴, სპილენძი, წონა 11,52 გ, ზომა 29/31 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: ტახტზე მჯდომარე კეისარი მარცხნივ და დელოფალი მარჯვნივ პირდაპირ, ორივეს თავზე გვირგვინი და შარავანდედი აფგია, კეისარს მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, დელოფალს კი გრძელბუნღიანი ჯვარი, ლათინური ზედწერილი იკითხება...IVSTI..., გარშემო ხაზოვანი რკალი ნაწილობრივ ჩანს.

97. ნაპოვნია ბიჭვინთის ნაქალაქარზე გადაწყარ მიწაში.
 98. ნაპოვნია ბიჭვინთის ნაქალაქარზე გადაწყარ მიწაში.
 99. ბ ა ე, 1953/1977 წწ.
 100. ბ ა ე, 1953/1977 წწ.
 101. ნაპოვნია ბიჭვინთის ნაქალაქარზე გადაწყარ მიწაში.
 102. ასეთივეა № 11744, 11745, 11747, მხოლოდ გაცვეთილებია.
 103. ნაპოვნია ბიჭვინთის ნაქალაქარზე გადაწყარ მიწაში.
 104. ბ ა ე, 1953/1977 წწ.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის ზევით ჯვარი, მარცხნივ და მარჯვნივ ANNO/XII, კილურებშორის Γ (=მე-3 სახელსნოს), ქვემოთ მონაკვეთში CON, ირგვლივ ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტი, მონეტა მოჭრილია მეფობის მეთორმეტე წელს კონსტანტინოპოლის მესამე სახელსნოში¹⁰⁵.

69. გ. 18328¹⁰⁶, სპილენძი, წონა 14,48 გ, ზომა 34 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18321, ლათინური ზედწერილი ხაზოვანი რკალის პატარა ნაწილი აკლია.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M მის ზევით ჯვარი, მარცხნივ ANNO, მარჯვნივ IM, კილურებშორის E (=მე-5 სახელსნოს), ქვემოთ მონაკვეთში CON ირგვლივ გაცვეთილი წერტილების რკალი¹⁰⁷ (ტაბ. III, 69).

70. გ. 18092¹⁰⁸, სპილენძი, წონა 13,61 გ, ზომა 29/31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18321, მხოლოდ ლათინური ზედწერილი იკითხება: DNIVSTIVPPAV... , ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 18321, მხოლოდ მარცხნივ და მარჯვნივ ANNO | X M კილურებშორის A ქვემოთ მონაკვეთში NIKO ირგვლივ გაცვეთილი მსხვილი წერტილების რკალი¹⁰⁹ (ტაბ. IV, 70).

71. გ. 12022¹¹⁰, სპილენძი, წონა 12,71 გ, ზომა 29/30 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18092, ლათინური ზედწერილი ნაწილობრივ არის შერჩენილი: ... NVS.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 18092, მარცხნივ და მარჯვნივ ANNO | G კილურებშორის III E (მე-2 სახელსნო), მონაკვეთში NIKO რკალი ნაწილობრივ აკლია. მონეტა გაცვეთილია, (ტაბ. IV, 71).

105 BMC, I, გვ. 79, ტაბ. XI, 10; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 323, ტაბ. 10, № 51; R. B e l l i n g e r გვ. 207, ტაბ. № 27 ჩვენი მონეტა XII წელს არის მოჭრილი.

106 ბ ა ე, 1953/1977 წწ.

107 И.И.Т о л с т о в, IV, გვ. 432, ტაბ. 31, № 57, მისგან განსხვავებით ჩვენი მონეტა მეხუთე სახელსნოშია მოჭრილი; R. B e l l i n g e r,

გვ. 209, ტაბ. L, 32, I, მხოლოდ ჩვენი მონეტა მოჭრილია იუსტიანე I-ის ზეობის პირველ წელს; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 323, ტაბ. 609, № 50.

108 ბ ა ე, 1960 წ.

109 BMC, I, გვ. 86, ტაბ. XII, I; ჩვენი მონეტა მეფობის მეათე წელს არ არის მოჭრილი; И.И.Т о л с т о в, IV, გვ. 439, ტაბ. 31, № 110; R. B e l l i n g e r, გვ. 229, ტაბ. IV, № 100; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 51; სქ. 217; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 324, ტაბ. 610, № 52. აქ ბელინგერის ტაბულა არ არის სწორედ მიითიებული, - LIV უნდა იყოს

110 მოპოვებულია 1963 წ. დმანისის არქეოლოგიური ექსპედიციის მიერ.

111 R. B e l l i n g e r and P. G r i e r s o n, გვ. 228, ტაბ. IV, 23; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 51, ტაბ. VIII, № III. ტაბულაზე მონეტის შუბლი არ არის.

72. გ. 18369^{II2}, სპილენძი, წონა 3,80 გ, ზომა 18/19 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ტახტზე მჯდომი ორი ადამიანი პირდაპირ; სამეფო ნიშნები არა ჩანს, ლათინური ზედწერილი არ იკითხება, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი^{II3}.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში K (=20 ნუმიას), მის ზემოდ ჯვარი, მარცხნივ ANNO, მარჯვნივ G წელი 6 ქვემოთ NI... მონეტა გაცვეთილი და ნაპირებდაკბილულია.

73. გ. 12393^{II4}, სპილენძი, წონა 4,92 გ, ზომა 21/23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 18369, დედოფლის თავის მიდამოებში დაღმა, შეიძლება აღაპიც იყოს. ირგვლივ გაცვეთილი წერტილების რკალი ნაწილობრივ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში XX (=20 ნუმიას), ქვემოთ მონაკვეთში CAR თუ ROM კარდაგენი ან რომი^{II5}, ირგვლივ რკალი ნაწილობრივ აკლია. მონეტა გაცვეთილია.

ტ ი ბ ე რ ი ო ს ი II (578-582)

74. გ. 11323^{II6}, სპილენძი, წონა 5,47 გ, ზომა 18/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის გამოსახულება მკერდამდე პირდაპირ; თავზე ფრთიანი გვირგვინითა და კონსულის სამოსელით, მარჯვენა ხელში მავა უჭირავს, მარცხენაში სკიპტრა, რომლის თავზეც ფრთაგაშლილი არწივი ზის, ლათინური ზედწერილი იკითხება: ... MTAT...

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზევით ჯვარი, კიდურებშორის G, მარცხნივ ANNO, მარჯვნივ XIII, მონაკვეთში TR E P, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი^{II7}. მონეტა ორად არის გატეხილი.

მ ა ვ რ ი კ ი-ტ ი ბ ე რ ი უ ს ი (582-602)

75. გ. 14590^{II8}, ოქრო, წონა 4,83 გ, ზომა 23 მმ.

II2 ბ ა ე, 1953/1977.

II3 И.И.Т о л с т о й, IV, გვ. 451, № 190; R. B e l l i n g e r, გვ. 232, ტაბ. IV № 1071, № 1081; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 324, ტაბ. 610, № 53. მოჭრის წელი 6-ია.

II4 ნაპოვნია 1970 წლის 3 იანვარს ახალციხის რ-ნის სოფ. აწყურში მტკვრის მარცხენა ნაპირზე.

II5 BMC, I, გვ. 102, ტაბ. XIII, 13, აქ გარკვევით არის რომი; И.И.Т о л с т о й, IV, გვ. 458, ტაბ. 32, № 235, ი. ტოლსტოის აეჭვებს მისი განსაზღვრა; Bellinger, I, გვ. 258, ტაბ. LIX, 206, 207.7.

II6 ნაპოვნია 1961 წ. გაზაფხულზე თბილისში, გორის ქუჩაზე გაზის გაყვანის დროს.

II7 BMC, I, გვ. 118, №105; И.И.Т о л с т о й, V, გვ. 483, ტაბ. 34, №71; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 54, ტაბ. IX, № 124.

II8 ბ ა ე, 1960 წ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი პირდაპირ, თავზე თვლებით მოჭვილი მუზარადი, რომლის ორივე მხრიდან თვლებიანი ორ-ორი ტოტი ეშვება, სამხედრო სამოსით, მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, მარცხენა ხელი ფართო არის დაფარული, იკითხება: ONMAVRC...TIPP AVG, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ფროსიანი გამარჯვების ქალღმერთი - ვიქტორია მთელი ტანით პირდაპირ, მარჯვენა ხელში უჭირავს გრძელბუჯიანი კვერთხი ქრისტეს მონოგრამით, მარცხენაში ჯვრიანი სფერო, სფეროს ქვემოთ ვარსკვლავი¹¹⁹, იკითხება: VICTORIA AVG, მონაკვეთში CONOB, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტა დაუქეილი და ნაპირებზე მოჭრილია (ტაბ. IV. 75).

76. გ. 11831¹²⁰, ვერცხლი, წონა 2,12 გ, ზომა 20/21 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზედა გამოსახულება მარჯვნივ, თავზე - მუზარადი დიადემით, რომლის ორი ბაფთა უკან ჰაერში ფრიალებს, მხედრის სამოსით, იკითხება: ONMAVRIPPAV, გარშემო ორმაგი წერტილოვანი რკალი.

ზ უ რ გ ი: სფეროზე პატარა ჯვარია დაშვებული¹²¹, ორმაგი წერტილოვანი რკალი, მონეტა ნაპირებგაცვეთილი და დაკბილულია (ტაბ. V, 76).

77. გ. 11832¹²², ვერცხლი, წონა 1,15 გ, ზომა 18/20 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11831, ალბათ შეცდომით ზურგის სიქაც არის დაკარგული, იკითხება: ONM...PAV, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში ჯვარი, მარჯვნივ და მარცხნივ პალმის ტოტია, ორმაგი რკალი, მონეტა ნაპირებზე მოტეხილია (ტაბ. V. 77)

78. ბიზ. ძ. 872, სპილენძი, წონა 10,96 გ, ზომა 26/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის მკერდამდე გამოსახულება პირდაპირ, სამხედრო სამოსელითა და ჯვრიანი გვირგვინით, მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, მარცხენა - ფართო აქვს დაფარული, იკითხება: ONMAVRITIBERIV, ირგვლივ წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები.

119 BMC, I, გვ. 128, № 5; И.И.Т о л с т о в, V, გვ. 513, ტაბ. 35, № 15; ა. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 54, ტაბ. IX, № 126.

120 ეს მონეტა მომდინარეობს ზუგდიდის რ-ნის ს. ოდიშის განძიდან. განძი აღმოჩნდა 1966 წ. ყანის დამუშავების დროს თიხის კოჭობში. 28 ვერცხლის მონეტიდან საქ. სახ. მუზეუმს გადაეცა 13 ეგზ. ხ. ბუღიას და ი. სარაიანის მიერ: - განძების ფონდი №№ 11831-11843. განძი შესწავლილია ჩვენს მიერ. იხ. ა. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, ოდიშის განძი.

121 И.И.Т о л с т о в, V, გვ. 520, ტაბ. 36, № 60; ა. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 55, ტაბ. X, № 1134. მისივეა „ოდიშის განძი“, გვ. 23-25.

122 ეს მონეტა ოდიშის განძიდან არის.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზევით ჯვარი, მარცხნივ ANNO, მარჯვნივ GN და COM M კიდურებშორის Δ მონაკვეთში COM, გარშემო წერტილოვანი რკალი, მონეტას სამგან აქვს ნაპირი გახედილი (ტაბ. V. 78).

79. გ. 12377^{I23}, სპილენძი, წონა 9,98 გ, ზომა 26/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 872, ზედწერილი იკითხება: ONMARITIBERAV, რკალი სანახევროდ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 872, მეფობის მეოთხე წელსაა მოჭრილი, წერტილოვანი რკალი ნაწილობრივ ჩანს. მონეტა ნაპირებდახედილია (ტაბ. V. 79).

80. გ. 14241^{I24}, სპილენძი, წონა 9,81 გ, ზომა 29/31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 872, იკითხება: ...NIOMAVRI, რკალი ნაწილობრივ ირჩევა.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 872, მხოლოდ მოჭრის წელი არა ჩანს, რკალის ფრაგმენტები, მონეტის ნაპირები ატკეცილია.

81. გ. 18026^{I25}, სპილენძი, წონა 10,82 გ, ზომა 34/35 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზემო გამოსახულება პირდაპირ კონსულის სამოსით და გვირგვინით, ჯვრის მაგიერ გვირგვინზე სამი თვალის, მარჯვენა ხელში მარჯვნივ უჭირავს, მარცხენაში სკიპტრა დაგვირგვინებულია ფრთებგაშლილი და მარჯვნივ თავმოპოვებული არწივი, იკითხება: ON MAVRIONPAVT, წერტილოვანი რკალი სანახევროდ არის შერჩენილი.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზემოთ ჯვარი, კიდურებშორის Γ = 3, მარცხნივ ANNO, მარჯვნივ XV, მონაკვეთში THE 4 P, ირგვლივ წერტილოვანი რკალი (ტაბ. VI. 81)^{I26}.

82. გ. 18027, სპილენძი, წონა 8,92 გ, ზომა 27/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზემო გამოსახულება პირდაპირ, გვირგვინითა და მხედრის სამოსელით, ზეაღმართულ მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, მარცხენა ფართო არის დაფარული, ლათინური ზედწერილი იკითხება: ...TIBPP, მსხვილი ხაზოვანი რკალი სანახევროდ ირჩევა^{I27}.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზევით ჯვარი, M, კიდურებ-

I23 ნაპოვნია 1969 წ. თბილისში რიყის ქუჩაზე სახლის მშენებლობის დროს.

I24 აღმოჩენილია 1961 წ. მეხეთაში მთაქართლის არქეოლოგიური ექსპედიციის მიერ.

I25 1960 წ. ბ ა ე. ამ მონეტის აღწერილობა, რომელსაც ჩვენ ვიძღვებით, განსხვავებულია ი. ცუხიშვილის აღწერილობისაგან.

I26 ბ ა ე, 1960 წ.

I27 BMC, I, გვ. 139, №120; თ. ა. ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 56, სქ. 255; R. B e l l i n g e r a n d P. G r i e r s o n, გვ. 326, №105, ტაბ. XXI, №103. ჩვენ აღწერილ მონეტაზე მოჭრის წელი 15-ია; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 325, ტაბ. 610, № 55.

შორის A, მარცხნივ ANNO, მარჯვნივ XY=15, მონაკვეთში NIK, მსხვილი
წერტილების რკალი.

83. ბიზ. ძ. 899, სპილენძი, წონა 4,86 გ, ზომა 21/22 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 872, ლათინური ზედწერილი იკითხება: ...Tib
PPAVS წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი¹²⁸.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში K, მის ზევით ჯვარი, მარცხნივ ANNO,
მარჯვნივ K, კილბრებშორის m წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი (ტაბ.
VI. 83).

84. გ. 17609, სპილენძი, წონა 4,38 გ, ზომა 22/23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 899, ლათინური ზედწერილი იკითხება: ...TibP.
წერტილოვანი რკალი ნაწილობრივ აკლია.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში K, მის ზევით ჯვარი, მარცხნივ ANNO,
მარჯვნივ XXI = 21 წელი, ქვემოთ TES, გარშემო წერტილოვანი რკალი¹²⁹.

85. გ. 18342¹³⁰, სპილენძი, წონა 5,66 გ, ზომა 22 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი პირდაპირ, უვრიანი გვირგვინით და
მხედრის სამოსელით, ლეგენდა გადასულია¹³¹.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 17609, მხოლოდ იკითხება NO, დანარჩენი გა-
დასულია¹³².

ფ ო კ ა (602-610)

86. გ. 16291¹³³, ვერცხლი, წონა 1,52 გ, ზომა 17/20 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზედა გამოსახულება მარჯვნივ, ღიადემით
და სამხედრო სამოსელით, ლათინური ზედწერილი იკითხება: ONF OCAER
PAV, წერტილოვანი რკალი სიქიდან მონეტის არეზე სანახევროდ არის მოხ-
ვედრილი¹³⁴.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში გრძელი ჯვარი, მარჯვნივ და მარცხ-
ნივ პალმის ტოტი, წერტილოვანი რკალი სანახევროდ არის მონეტის არე-
ზე მოხვედრილი (ტაბ. VI. 86).

128 ი ქ ვ ე.

129 ბ ა ე, 1953/1977 წწ.

130 R. B e l l i n g e r and P. G r i e r s o n, გვ. 323,
№ 89; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 325, ტაბ. 6II, ი. ც უ ხ ი შ ვ ი -
ლ ი ს მითითებას რ. ბელინგერზე სიზუსტე აკლია.

131 ბ ა ე, 1953/1977.

132 ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი ს მითითებას სიზუსტე აკლია; იხ. ი. ც უ ხ ი შ ვ ი -
ლ ი, გვ. 326, ტაბ. 6II, № 57.

133 ნაპოვნია ჭიათურაში (დრო და პირობები ცნობილი არ არის).

134 H. N. T o l c t o #, V, გვ. 590, ტაბ. 42, № 43; თ. ა ბ რ ა მ ი -
შ ვ ი ლ ი, გვ. 6I, ტაბ. XI, 17I. „ძველის მეტობარი“, 23, 1970, გვ.
23-25. ტაბულაზე მონეტის ზურგია.

ი რ ა კ ლ ი (610-641)

ს ო ლ ი დ ი

87. გ. 17218¹³⁵, ოქრო, წონა 4,48 გ, ზომა 19/21 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის გამოსახულება მთელი ტანით პირდაპირ, ცენტრში ირაკლი, მარჯვნივ ირაკლი კონსტანტინე, მარცხნივ ირაკლიონი, სამივე სამეფო სამოსით, ირაკლი და ირაკლი კონსტანტინე ჯვრიანი გვირგვინით, ხოლო ირაკლიონი უჯვრო გვირგვინით, თითოეულ მათგანს მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, მარცხნივ ზემოთ ჯვარი, გარშემო წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ჯვარი ობსაფხურიან კვარცხლბეკზე დაშვებული, მონეტის არეზე მარჯვნივ მონოგრამა ¹³⁶, შემოწერილია: VICTORIAVG, ზარაფხანის სახელოსნოს ნომერი არ ირჩევა ¹³⁶, ქვემოთ CONOB, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები, მონეტა გაღუნული და დაქუჩილია (ტაბ. VI. 87).

ირაკლი და ირაკლი კონსტანტინე

ვ ე რ ც ხ ლ ი - ვ ე კ ს ა გ რ ა მ ი

88. გ. 11837¹³⁷, ვერცხლი, წონა 6,61 გ, ზომა 23/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: სამეფო ტახტზე მჯდომარე ორი კეისარი პირდაპირ, მარჯვნივ ირაკლი, მარცხნივ ირაკლი კონსტანტინე სამხედრო სამოსით და ჯვრიანი გვირგვინით, თითოეულს მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, ზევით მათ შორის ჯვარი, იკითხება: ...NNH ERACLIHSETHERA COND... , ირგვლივ მსხვილი წერტილების რკალი სიქიდან მონეტის არეზე სანახევროდ არის მოხვედრილი.

ზ უ რ გ ი: ჯვარი სფეროზე და სამსაფხურიან კვარცხლბეკზე აღმართული, იკითხება ¹³⁸: DCHSAΘIVTAROMANI, ირგვლივ მსხვილი წერტილების რკალი სანახევროდ არის სიქიდან მონეტის არეზე მოხვედრილი, მონეტა ნაპირებდაკბილულია (ტაბ. VI. 88).

135 ნაპოვნია 1977 წელს ყვარლის რაიონის სოფელ შილდის სამლოცველოში.

136 BMC, I, გვ. 190, ტაბ. XXI, 10, ჩვენ მონეტაზე სახელოსნოს ნომერი გარკვევით არა ჩანს; И.И.Т о л с т о й, VI, გვ. 703, ტაბ. 51, № 391; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 64, ტაბ. XII, № 188.

137 ოდიშის განძი.

138 И.И. Т о л с т о й VI, გვ. 668, ტაბ. 48, № 221; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, ოდიშის განძი, გვ. 23-25; B e l l i n g e r, I, გვ. 271, ტაბ. X, 612.

89. გ. 12162¹³⁹, ვერცხლი, წონა 6,64 გ, ზომა 23/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № II837, იკითხება: $\delta\delta\text{NN}\eta\text{ERA}\dots\text{CONS}$,
წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № II837, იკითხება¹⁴⁰: $\dots\epsilon\chi\text{SA}\tau\text{I}\chi\text{TAROMANIS}$
გაცვეთილი მსხვილი წერტილების ფრაგმენტი¹⁴¹.

90. გ. 21504¹⁴², ვერცხლი, წონა 6,12 გ., ზომა 22/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № II837, იკითხება: $\text{DDNN}\eta\text{ERACLI}\chi\text{SET}\eta\text{ERACOSIS}$
წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი¹⁴³.

ზ უ რ გ ი: როგორც № II837, იკითხება: $\dots\epsilon\chi\text{SA}\tau\text{I}\chi\text{T}\dots\text{ORANIS}$.
გაცვეთილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გაცვეთილია.

91. გ. 21512¹⁴⁴, ვერცხლი, წონა 6,44 გ, ზომა 22/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № II837, იკითხება: $\delta\delta\text{NNERACLI}\epsilon\text{T}$, წერტილო-
ვანი რკალის მარცხენა ნახევარი ირჩევა¹⁴⁵.

ზ უ რ გ ი: როგორც № II837, იკითხება: $\tau\epsilon\chi\text{A}\tau\text{IVTA}\dots\text{NIS}$, წერტი-
ლოვანი რკალის მარცხენა ნახევარი ირჩევა. მონეტა გაცვეთილია.

139 მონეტა მომდინარეობს თიანეთის რაიონის სოფელ მაგრანეთის გან-
ძიდან. განძი აღმოჩნდა 1967 წ. არქეოლოგიური გათხრების დროს. ბიზანტიუ-
რის გარდა ის შეიცავდა სასანურ მონეტებსაც. განძის შესახებ იხ: ი. ჯა-
ლაღანია. სასანურ-ბიზანტიური მონეტების განძი სოფელ მაგრანეთიდან (ერ-
წო). „მაცნე, ისტორიის, არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიის და ხელოვნების ისტო-
რიის სერია“, 4, 1975, გვ. 128, ტაბ. II, № 13; Т.Я.Абрамиш-
в и л и. Клад монет из Марганети. "Нумизматический сборник", Тб.,
1977, с. 73-82.

140 ი. ჯ ა ლ ა ღ ა ნ ი ა, სასანურ-ბიზანტიური მონეტების განძი...
გვ. 128, ტაბ. II, 13. მონეტის შუბლის ზედწერილი ავტორს ზუსტად არა
აქვს გადმოწერილი. იხ. Т.Я.Абрамишвили, с. 128, ტაბ. VII, 12

141 აღსანიშნავია, რომ თიქმის ყველა შეკსაგრამის კიდეები უსწორ-
მასწორა და დაზიანებული.

142 მონეტა მომდინარეობს ბიზანტიური და სასანური ვერცხლის მონეტე-
ბის შერეული განძიდან, რომელიც აღმოჩნდა 1977 წ. წითელწყაროდან სამხ-
რეთ-აღმოსავლეთით ადგილ დიდი ჩრდილის თავწყაროსთან. იხ. И.Д.Жа-
л а н и я. Монетные клады Грузии. Клад сасанидских и византийских
моент из Цители Цкаро. I, 1980, II, 1982.

143. И.Д.Д ж а л а г а н и я, Монетные клады... I, 1980, стр. 133-
137, таб. XI, 462. მითითება განძის მოპოვების შესახებ არ არის ზუსტი.
ამ მონეტის როგორც შუბლის, ისე ზურგის ზედწერილი ნაკლულია.

144 მონეტა მომდინარეობს ბოლნისის რაიონის სოფ.სარაჩილოს განძი-
დან, რომელიც აღმოჩნდა 1979 წ.სოფლის ეკლესიაში. განძი საქ.სახ.მუზეუმს
1980 წ.გადასცეს მპოვნელებმა თ. კალაძემ და ი. ბანძელაძემ (განძების
ფონდი №№ 21508-21517). განძი გამოცემულია 1980 წ.

145 თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, დასახ.ნაშრ., გვ.44-46

92. გ. 17219¹⁴⁶, ვერცხლი, წონა 6,82 გ, ზომა 23/25 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21512
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 21512. მონეტა გაცვეთილია.
93. გ. 21504¹⁴⁷, ვერცხლი, წონა 5,65 გ, ზომა 22/24 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11837, იკითხება: NHERAEHÉCLTO... CO...
 ირგვლივ წერტილოვანი რკალი ნაწილობრივ აკლია¹⁴⁸.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 11837, იკითხება: EYSA914TAROMANIS. წერტი-
 ლოვანი რკალის პატარა ნაწილი გაცვეთილია. მონეტის ზურგის ცენტრი
 და შუბლი გაცვეთილია.
94. გ. 11838¹⁴⁹, ვერცხლი, წონა 5,77 გ, ზომა 23/24 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11837, გარშემოწერილია: ΔΔNNHERACLIYSETB
 ERCON, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი¹⁵⁰.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 11837, მხოლოდ მარჯვნივ მონეტის არეზე K,
 იკითხება: EYSA914TAROMANIS, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
95. გ. 11833¹⁵¹, ვერცხლი, წონა 6,62 გ, ზომა 22 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11838, იკითხება: ΔΔNNHERACLIYSETENI;
 წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 11838, მხოლოდ ჯვარი დეფორმირებულია, იკი-
 თხება: EYSA914TAROMANIS, გაცვეთილი მსხვილი რკალი სანახევროდ ირ-
 ჩევა, მონეტა ნაწილობრივ გაცვეთილია.
96. გ. 11834¹⁵², ვერცხლი, წონა 6,18 გ, ზომა 21/22 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11833, იკითხება: ENEHR...COMIS, მონეტის
 ნაპირები გაცვეთილია.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 11833, იკითხება: ...YSA914...ROMANIS,
 მონეტას ნაპირები გაცვეთილი აქვს.
97. გ. 11835¹⁵³, ვერცხლი, წონა 6,61 გ, ზომა 21/23 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11834, იკითხება: ...RACLIETHRACON...
 ასოთა კონტურები ირჩევა და სახელის დაწერაში ასოთა თანმიმდევრობა
 არაა დაცული.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 11834, მხოლოდ ჯვრის კვარცხლბეკი მოკლე ხა-

146 ნაპოვნია თელავის რ-ნის სოფ. აკურის მიდამოებში.
 147 დიდი ჩრდილის თავწყაროს განძი.
 148 И.Л.Д жа л а г а н и я, часть I, გვ. 134, ტაბ. VI, № 63.
 149 ოდიშის განძი.
 150 BMC, I, გვ. 195, ტაბ. XXIII, 19; И.И. Толстой VI, გვ.
 668, ტაბ. 48, № 216; P. Grierson, ტ. II, ნაწ. I, გვ. 272, ტაბ.
 X, 64; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 65, ტაბ. XIII, 194; მისივე,
 ოდიშის განძი, გვ. 23-25.
 151 ოდიშის განძი.
 152 ოდიშის განძი.
 153 ოდიშის განძი.

ზეზიანია; იკითხება: ... $\epsilon\psi\alpha\theta\iota\chi\tau\alpha\rho\mu\alpha\mu\iota\varsigma$ რკალი ნაწილობრივ ირ-
ჩევა. მონეტა ნაწილობრივ გაცვეთილია.

98. გ. 11836^{I54}, ვერცხლი, წონა 6,61 გ, ზომა 20/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11835, მხოლოდ სხვა სიქაა, იკითხება: ...
 $\epsilon\rho\alpha\kappa\omicron\upsilon\upsilon$, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 11835, იკითხება: $\theta\epsilon\psi\alpha\theta\iota\chi\tau\alpha\rho\mu\alpha$, წერტი-
ლოვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტა გაცვეთილი და ნაპირებდაკბილუ-
ლია.

99. გ. 11939^{I55}, ვერცხლი, წონა 6.10 გ, ზომა 19/21 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11836, იკითხება: ... NN...ACLI...CON, წერ-
ტილოვანი რკალის სანახევროდ არის შერჩენილი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 11836, იკითხება: $\theta\epsilon\psi\alpha\theta\iota\chi\tau\alpha\rho\mu\alpha$... S,
წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

100. გ. 11840^{I56}, ვერცხლი, წონა 5,60 გ, ზომა 19/21 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11836, იკითხება: $\theta\text{N}\epsilon\text{hRA...}\epsilon\text{T}\epsilon$...,
წერტილოვანი რკალი სანახევროდ არის შერჩენილი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 11837, იკითხება: $\theta\epsilon\psi\alpha\theta\iota\chi\tau\alpha\rho\mu\alpha\mu\iota\varsigma$, წერ-
ტილოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტა დაჰეჰილი და ნაპირებდახეჰი-
ლია.

101. გ. 11842^{I57}, ვერცხლი, წონა 6,70 გ, ზომა 24/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11835, იკითხება: ... NIET

ზ უ რ გ ი: როგორც № 11835, იკითხება ... $\text{SA}\theta\iota\chi\tau\alpha$... R... S, წერ-
ტილოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტა ნახევრად გაცვეთილია.

102. გ. 11843^{I58}, ვერცხლი, წონა 6,14 გ, ზომა 25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11835, იკითხება: ... $\epsilon\text{hRACLIhSETRACON}$,
წერტილოვანი რკალი სანახევროდ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: № 11835, იკითხება: $\theta\epsilon\psi\alpha\theta\iota\chi\tau\alpha\rho\mu\alpha\mu\iota\varsigma$, წერტილო-
ვანი რკალის პატარა ნაწილი აკლია.

103. გ. 21513^{I59}, ვერცხლი, წონა 6,75 გ, ზომა 22/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11835, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 11835, იკითხება: $\theta\epsilon\psi\alpha\theta\iota\chi\tau\alpha\rho\mu\alpha\mu\iota\varsigma$,
წერტილოვანი რკალი სანახევროდ ირჩევა. მონეტის ნაპირები დახეჰი-
ლია.

104. გ. 21508^{I60}, ვერცხლი, წონა 6,52 გ, ზომა 20/23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21513, იკითხება: $\theta\text{N}\epsilon\text{h}\epsilon\text{RACLI}\epsilon\text{T}\epsilon\text{h}\epsilon\text{RACON}$.

მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი.

I54 ოდიშის განძი.

I55 ოდიშის განძი.

I56 ი ქ ვ ე.

I57 ი ქ ვ ე.

I58 ი ქ ვ ე.

I59 სარაჩლოს განძი.

I60 ი ქ ვ ე.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 21513, მხოლოდ სფერო შემცირებულია, იკითხება: ოცეა... MANIS, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტის ნაპირები დასერილი და გახედილია.

105. გ. 21509¹⁶¹, ვერცხლი, წონა 6,47 გ, ზომა 22/23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21513, გარშემოწერილია: ოცეა... MANIS, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 21513, გარშემოწერილია: ოცეა... MANIS, წერტილოვანი რკალი სანახევროდ ირჩევა. მონეტა გაცვეთილი და ნაპირებდაკბილულია.

106. გ. 21502¹⁶², ვერცხლი, წონა 6,82 გ, ზომა 22/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21509, გარშემოწერილია: ოცეა... MANIS, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი¹⁶³.

ზ უ რ გ ი: როგორც წინ, იმ განსხვავებით, რომ მონეტის მარჯვნივ K. იკითხება: ოცეა... ოცეა... ROS... MANIS.

107. გ. 21514¹⁶⁴, ვერცხლი, წონა 6,93 გ, ზომა 22/23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც წინ, იკითხება: ... HERACLISSET... ERACON, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც წინ, იმ განსხვავებით, რომ მონეტის არეზე მარჯვნივ K. იკითხება: ოცეა... ოცეა... ROMANIS.

108. გ. 21515¹⁶⁵, ვერცხლი, წონა 6,69 გ, ზომა 19/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21502, იკითხება: ... ოცეა... წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 21502, იმ განსხვავებით, რომ ჯვარი უფრო პატარაა, შემოწერილია: ... ოცეა... ოცეა... MANIS, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

109. გ. 21516¹⁶⁶, ვერცხლი, წონა 6,37 გ, ზომა 22/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21502, გარშემო წერტილიდან: ... ოცეა... ოცეა... ERACONIST...

ზ უ რ გ ი: როგორც № 21502, მხოლოდ კვარცხლბეკის ხაზები უფრო მსხვილია, გარშემოწერილია: ოცეა... ოცეა... ოცეა... წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი, მონეტა გაცვეთილია.

110. გ. 21517¹⁶⁷, ვერცხლი, წონა 6,67 გ, ზომა 23/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21502, იკითხება: ... ოცეა... ოცეა... წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 21502, მხოლოდ ჯვარი შემცირდა, მონეტა გაცვეთილი, ნაპირებდაკბილულია.

- 161 სარჩალოს განძი.
- 162 დიდი ჩრდილის თავწყაროს განძი.
- 163 И.Л.Д жа л а т а н и я, ч. I, გვ. 133, ტაბ. VI, 461.
- 164 სარჩალოს განძი.
- 165 ი ქ ვ ე.
- 166 ი ქ ვ ე.
- 167 ი ქ ვ ე.

- I11. გ. 21550^{I68}, ვერცხლი, წონა 6,70 გ, ზომა 24/25 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც წინ, გარშემო: ...SAᲗIᲘTAROMANIS, ირგვ-
 ლივ რკალი ხაზოვანია.
 ზ უ რ გ ი: როგორც წინ, გარშემოწერილია: ᲗEᲘSAᲗIᲘTAROMANIS,
 წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი (ტაბ. VII. III).
- I12. გ. 21551^{I69}, ვერცხლი, წონა 6,15 გ, ზომა 22/23 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21550, გარშემოწერილი: ON...ACLIᲘSET
 RACON, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 21550, ზედწერილიდან იკითხება: ᲗEᲘSA
 ᲗIᲘ...m..., წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი (ტაბ. VII, I12).
- I13. გ. 21552^{I70}, წონა 6,88 გ, ზომა 21/25 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21550, იკითხება: ...NRACLIᲘSEᲘERᲘCON,
 წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 21550, მხოლოდ მონეტის არეზე მარჯვნივ K
 იკითხება: ᲗEᲘ...IᲘTAROMANIS, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი
 ნახევრად გაცვეთილია.
- I14. გ. 21510^{I71}, ვერცხლი, წონა 6,60 გ, ზომა 22/23 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21550, გარშემო: ᲘᲘNNᲘERACLIᲘETHACON
 წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 21550, გარშემოწერილია: ᲗEᲘSAᲗIᲘIAROMA
 NIS, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი, მონეტა ნაპირებდაკბილულია.
- I15. გ. 21511^{I72}, ვერცხლი, წონა 6,60 გ, ზომა 22/23 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21550, გარშემო: ᲘᲘNNᲘERACLIᲘSEᲘERACON,
 წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 21550, მხოლოდ ჯვარი გამსხვავებულია, გა-
 რშემო: ᲗEᲘSAᲗIᲘTAROMANIS, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონ-
 ეტის ნაპირები დაკბილულია.
- I16. გ. 12161^{I73}, ვერცხლი, წონა 6,70 გ, ზომა 24/25 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: მჯღომარე ორი კეისარი პირდაპირ, მარცხნივ წვეროსა-
 ნი ირაკლი, მარჯვნივ უწვერული ირაკლი-კონსტანტინე, ორივე სამხედ-
 რო სამოსით და ჯვრიანი გვირგვინით, თითოეულს ჯვრიანი სფერო უბ-
 ყრია, ზევით მათ შორის ჯვარი, შემოწერილია: ...ᲗEᲘRA...CLEᲘER...,
 წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები.
 ზ უ რ გ ი: ჯვარი სფეროზე და სამსაფეხურიან კვარცხლბეკზეა აღ-
 მართული, მარჯვნივ მონეტის არეზე K, იკითხება: ᲗEᲘSAᲗIᲘT..., წერ-

I68 აღმოჩენილია 1902 წელს მცხეთის მახლობლად, ნავთსადენთან.

I69 ი ქ ვ ე.

I70 ი ქ ვ ე.

I71 სარაქლოს განძი.

I72 ი ქ ვ ე.

I73 მაგრანეთის განძი.

- ტილოვანი რკალის ფრაგმენტი¹⁷⁴.
117. გ. 12160¹⁷⁵, ვერცხლი, წონა 6,40 გ, ზომა 21/27 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 12161, იკითხება: მNHERAC ELACONS, ვერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი¹⁷⁶.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 12161, მხოლოდ მარჯვნივ აქაც K. მაგრამ მკრონლად ჩანს. იკითხება: მE4SAმ14... NIS, ვერტილოვანი რკალი სანახევროდ ირჩევა.
118. გ. 12163¹⁷⁷, ვერცხლი, წონა 6,64 გ, ზომა 23/25 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 12161, იკითხება: ...RACLI4... 4E RACONST...
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 12161, იკითხება¹⁷⁸: მE4SA..., ვერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი¹⁷⁹, მონეტა გაცვეთილია.
119. გ. 11841¹⁸⁰, ვერცხლი, წონა 6,70 გ, ზომა 24/25 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 12161. სიქა ორჯერ არის დაკრული.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 12161, მხოლოდ მარჯვნივ მონეტის არეზე თითქოს გარშემო: მE4SAმ14TAROM... NIS, ვერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
120. გ. 21505¹⁸¹, ვერცხლი, წონა 6,06 გ, ზომა 20/25 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21550, იკითხება: მNHERAC41...
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 21550, მხოლოდ მარჯვნივ ირაკლის სახელის მონოგრამა № 182, შემოწერილია: მE4SA... MANIS, ვერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გაცვეთილია და ნაპირებდაზიანებული.

174 ი. ჯ ა ლ ა ლ ა ნ ი ა, დასახ. ნაშრ., გვ. 128, ტაბ. II, 12; აღნიშნული მონეტის ზურვის არეზე ი. ჯალალნიას წაუკითხავი დარჩა K. გარდა ამისა, შეტანილი არ არის ზოგი ის მონეტა, რომლებიც მაგრანეთში 1968 წელს აღმოჩნდა.

175 მაგრანეთის განძი.

176 ირ. ჯ ა ლ ა ლ ა ნ ი ა, დასახ. ნაშრ., გვ. 128, ტაბ. II, 15; T.Я.А.О.р.а.м.и.ш.в.и.л.и, დასახ. ნაშრ., გვ. 78, ტაბ. VII, 13.

177 მაგრანეთის განძი.

178 ირ. ჯ ა ლ ა ლ ა ნ ი ა, დასახ. ნაშრ., გვ. 129, ტაბ. II, 14. ამ მონეტაზე ავტორი K-ს ნაცვლად ირაკლის სახელის მონოგრამას წ^ლ ხედავს; T.Я.А.О.р.а.м.и.ш.в.и.л.и, დასახ. ნაშრ., გვ. 78, ტაბ. OIII, 15.

179 ასეთივეა პიზ.დ. ფონდის № 893. მონეტა გაცვეთილია.

180 ოღიშის განძი.

181 დიდი ჩრდილის თავწყაროს განძი.

182 И.Л.Д.ж.а.л.а.г.а.н.и.я, Монетные клады... I, გვ. 134, ტაბ. VI, 464; BMC, I, გვ. 195, № 96 ჯალალნიას მითითება BMC, სიზუსტე აკლია; И.И. Толстой VI, გვ. 668, № 218; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 65, ტაბ. XII, 190; P. G r i e r s o n, ტ. II, ნაწ. I, გვ. 273, ტაბ. X, 6.5.1, 6.5.2.

121. გ. 22392¹⁸³, ვერცხლი, წონა 6,39 გ, ზომა 23/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: სამეფო ტახტზე მჯდომარე ორი კეისარი პირდაპირ, ორი-
30 ჯვრიანი გვირგვინით და სამეფო სამოსელით, ორივეს მარჯვენა ხე-
ლში ჯვრიანი სფერო უპყრია, მათ შორის ზემოთ ჯვარი, იკითხება:
ϠϠ NN... RACLIHSEThERACONSTI.

ზ უ რ გ ი: ჯვარი აღმართულია სამსაფეხურიან კვარცხლბეკზე-გოლ-
გოლაზე, მარჯვნივ თითქოს ასო C უნდა იყოს, გარშემო¹⁸⁴: ϠEYSA
ϠIHTAROMANIS, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტის შუბლის ქ-
კიდევები თითქოს გახეხილია, დასერილია, ზურვის არე დაზიანებულია.

122. გ. 22393¹⁸⁵, ვერცხლი, წონა 5,66 გ, ზომა 22/23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 22392, იკითხება: ...ERACLIHSET..., წე-
რტილოვანი რკალის ფრაგმენტი¹⁸⁶.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 22392, მხოლოდ ჯვრის ბუნის ქვედა ბოლო
მახვილკუთხედ დაშვებულია გოლგოთაზე, იკითხება: ϠEYSAϠIHTA..., წე-
რტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

123. გ. 22394¹⁸⁷, ვერცხლი, წონა 6,32 გ, ზომა 22/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 22392, გარშემო: ϠNHERACAAH...ETHACO...,
წერტილოვანი რკალის მარჯვენა ნაწილი აკლია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 22392, მხოლოდ მარჯვნივ მონეტის არეზე
ასო გარშემო¹⁸⁸: ϠEYSAϠIHTA...ANIS წერტილოვანი რკალის ნაწილი
აკლია.

124. გ. 22395¹⁸⁹, ვერცხლი, წონა 6,81 გ, ზომა 21/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 22394, იკითხება: ...ACLIHSETh...CONCT,
წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

183 დიდი ჩრდილის თავწყაროს განძი.

184 И.Л.Джалаганин, Монетные клады, II, გვ. 129, ტაბ.
711, ზედწერილს სიზუსტე ესაჭიროება; BMC, II, გვ. 195, 99. ირ. ჯალაღა-
ნიას შითითება რუსიდან არაა ზუსტი, სისწორე აკლია.

185 დიდი ჩრდილის თავწყაროს განძი.

186 И.Л.Джалаганин, Монетные клады, II, გვ. 129, ტაბ.
711; ი. ჯალაღანიას წაკითხვას სიზუსტე აკლია; BMC, I, № 99; И.И.Тол-
стоп, VI, გვ. 667, ტაბ. 48, 213; თ. აბრამიშვილი, გვ.
65, ტაბ. XII, 192; P.G. Grierson, ტომი II, ნაწ. I, გვ. 271, ტაბ.
X, 62.1.

187 დიდი ჩრდილის თავწყაროს განძიდან.

188 И.Л.Джалаганин, Монетные клады..., II, გვ. 129, ტაბ.
713, შუბლის წაკითხვას სიზუსტე აკლია; BMC, I, 195, ტაბ. XXIII, 19;
И.И.Толстоп, VI, გვ. 668, ტაბ. 48, № 416, 417; თ. აბრამ-
იშვილი, 65, ტაბ. XII, 192.

189 დიდი ჩრდილის თავწყაროს განძი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 22394, მხოლოდ მარჯვნივ მონეტის არეზე
ასო K, გარშემო¹⁹⁰: ΓΕΥΣΑΒΙΥΤΑ... ANIS, წერტილოვანი რკალის
ნაწილი აკლია. მონეტის კიდეებზე ნაკაწრებია.

ირაკლი. ირაკლი-კონსტანტინე და ირაკლიონი (632-635)

I25. გ. 21506¹⁹¹, ვერცხლი, წონა 6,61 გ, ზომა 23/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის გამოსახულება მთელი ტანიმ პირდაპირ, შუა-
ში ირაკლი, აქეთ-იქით მისი ვახები, სამივე ჯვრიანი გვირგვინით,
სამეფო სამოსით, თათოეულს მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უჭირავს,
გარშემო წერტილოვანი რკალი¹⁹².

ზ უ რ გ ი: ჯვარი აღმართულია სფეროზე და სამსაფეხურიან კვარ-
ცხლებეზე, იკითხება: ...ΕΥΣΑΒ...ΥΤΑΡΟΜΑΝΙΣ, ირგვლივ
წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი, მონეტა გალუნულია (ტაბ. I25).

I26. გ. 21507¹⁹³, ვერცხლი, წონა 6,61 გ, ზომა 23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 21506.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 21506, მხოლოდ ჯვრის ბოლო გაშლილია, იკი-
თხება: ΓΕΥΣΑΒΙΥΤΑΡΟΜΑΝΙΣ, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი¹⁹⁴
(ტაბ. I26).

I27. ბიზ.ძ. 897, სპილენძი, წონა 5,29 გ, ზომა 24/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: გამოსახულია ორი კეისარი მთელი ტანიმ პირდაპირ,
მარჯვნივ ირაკლი სამხედრო სამოსით, მარჯვნივ მისი ვახი კონსტან-
ტინე გრძელი სამოსით, ორივე ჯვრიანი გვირგვინით, მარჯვენა ხელში
სფერო უჭირავთ, ზედწერილი არ იკითხება.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზემოთ ჯვარი, ვარსკვლა-
ვი თუ ქრისტეს მონოგრამაა, მარჯვნივ ANNO, მარჯვნივ IV, M, კი-
დეურებშორის 6, მონაკვეთში CON, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენ-
ტი¹⁹⁵. მონეტა გაცვეთილია.

190 И.Л.Д жал аг а н и я, Монетные кладн...II,129,ტაბ. 714,
შუბლის ზედწერილის წაკითხვას სიზუსტე აკლია.

191 დიდი ჩრდილის თავწყაროს განძი.

192 И.Л.Д жал аг а н и я, Монетные кладн... I, გვ. 134,
ტაბ. VI, 465; BMC, I, გვ. 196, ტაბ. XXIII, 2I; И.И.Т о л с т о й,
VI, გვ. 708, ტაბ. 5I, № 424; P. G r i e r s o n, ტ. II, ნაწ. I, გვ.
274, ტაბ. X 68; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 66, ტაბ. XIII, 199.

193 დიდი ჩრდილის თავწყაროს განძი.

194 И.Л.Д жал аг а н и я, Монетные кладн... I, გვ. 134, ტაბ
VI, 466.

195 ასეთივე უნდა იყოს ბიჭვინთაში აღმოჩენილი № 18181, მონეტა
ძალზე გაცვეთილია.

3. თ. აბრამიშვილი

128. გ. 18219¹⁹⁶, სპილენძი, წონა II, 17 გ, ზომა 29/30 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ორი კეისარი მთელი ტანით პირდაპირ, ორივეს ჯვრიანი გვირგვინი ადგია, სამეფო სამოსელში, თითოეულს მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უჭირავს, მათ შორის, ზემოთ, ჯვარი, ლეგენდა არ იკითხება¹⁹⁷.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, ზემოთ ვარსკვლავი თუ რაღაც ბურთულის მსგავსი ნიშანი, კიდურებშორის Γ, მარცხნივ NNO, მარჯვნივ NY მონაკვეთში K4Z მონეტა გადაჭედლია¹⁹⁸ და ამის გამოა მარცხნივ და მარჯვნივ NN.

129. გ. 18184¹⁹⁹, სპილენძი, წონა 7,26 გ, ზომა 23/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: გამოსახულია სამი კეისარი პირდაპირ, გრძელი სამეფო სამოსელით, სამივეს ჯვრიანი გვირგვინი ადგია, მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უჭირავს²⁰⁰.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზევით ჯვარი და ANNO, კიდურებშორის ზ მარცხენა მხარეს ირაკლის სახელის მონოგრამა ლ ქვემოთ მონაკვეთში CON რკალის ფრაგმენტები. მონეტა გადაჭედლია უნდა იყოს.

130. გ. 18025²⁰¹, სპილენძი, წონა 7,59 გ, ზომა 22/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ორი კეისრის გამოსახულება მთელი ტანით პირდაპირ, სამხედრო სამოსელით; ორივეს ჯვრიანი გვირგვინი ადგია, მათ შორის ზევით სფეროს მსგავსი გაურკვეველი ნიშანი. მარცხნივ მდგომს გრძელბუნიათი ჯვარი თუ სკიპტრა, მარჯვნივ მდგომს კი ჯვრიანი სფერო, ზედწერილი არ იკითხება, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში Λ (=30 ნუმიას), მის შიგნით Γ, მარცხნივ ANNO, მარჯვნივაც თითქოს N თუ სხვა გაურკვეველი ნიშანი, მონაკვეთში CON წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტა თითქოს გადაჭედლია²⁰².

196 ბ ა ე, 1962.

197 ა. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 68, სქ. 363; R. B e l l i n g e r a n d P. G r i e r s o n, II, ნაწილი I, გვ. 279, ტაბ. XI, 76 4; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, II, გვ. 327, ტაბ. 6II, № 59.

198 მონეტა კონსტანტინოპოლშია მოჭრილი, შემდეგ კიზიკში გადაჭედლი, ეს მიითებებულა გვაქვს ჩვენ წიგნში „ბიზანტიური მონეტები“, გვ. 68, სქ. 363, ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი ამახ ვერ ამჩნევს და არ უთითებს, იხ. მისი, გვ. 327, სქ.

199 ბ ა ე, 1961 წ.

200 R. B e l l i n g e r a n d P. G r i e r s o n, ტომი II, გვ. 292, ტაბ. XII, 99; ა. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 66, სქოლიო 355; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, II, გვ. 326, ტაბ. 6II, № 58.

201. ბ ა ე, 1959 წ.

202 ა. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 66, სქოლიო 355; ი. ც უ ხ ი შ ვ ი ლ ი, II, გვ. 327, ტაბ. 6II, № 60.

კონსტანტ-კონსტანტინე II (641-668)

ოქროს სოლიდი

131. გ. I1320²⁰³, ოქრო, წონა 4,37 გ, ზომა 19 მმ.

შუბლი: კეისრის წელზევეთი გამოსახულება პირდაპირ ჯვრიანი გვირგვინით და მარჯვენა შეკინძული სამოსელით. მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, მარცხენა - დაფარულია, გარშემო: ONC ONSTANTINTINVS PPAV, წერტილოვანი რკალის ნაწილი აკლია.

ზურგის: ობსიდულის კვარცხლბეკზე აღმართულია ჯვარი, გარშემო: VICTORIA A4CI, I (-მე=10 სახელსნო), მონაკვეთში CONOB წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები (ტაბ. VII 131).

ვერცხლი. შუკსაგრაში

132. გ. I4192²⁰⁵, ვერცხლი, წონა 4,16 გ, ზომა 21/22 მმ.

შუბლი: კეისარი მკერდამდე გამოსახული პირდაპირ სამეფო სამოსელით და ჯვრიანი გვირგვინით, მარჯვენა ხელში სფერო უპყრია, მარცხენა დაფარულია, იკითხება: ... ONSTANTIVS PPA. აქვე ზევით მეორე სტრიქონად PPA, წერტილების ორმაგი რკალის ფრაგმენტი.

ზურგის: სამსაფეხურიან კვარცხლბეკზე აღმართულია ჯვარი, წარწერა: იკითხება: ... VSA7I4IROMANIS, წერტილოვანი ორმაგი რკალი ნაწილობრივ ჩანს²⁰⁶. მონეტა გაცვეთილი და დახეთქილია, მონეტის შუბლზე ორჯერ უნდა იყოს სიქა დაკრული.

133. გ. I6289²⁰⁷, ვერცხლი, წონა 6,19 გ, ზომა 21 მმ.

შუბლი: როგორც № I4192, მხოლოდ გვირგვინის შემკულობა განსხვავებულია, შემოწერილია: VNCONSTANTION... T PPA... , ირგვლივ წერტილოვანი რკალის ნაწილი აკლია²⁰⁸.

ზურგის: როგორც № I4192, გარშემო: VSA7I4IROMANIS, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი: მონეტის ნაპირები დაზიანებულია, შუბლზე მარჯვენა მხარეს ამოგლეჯილია.

203 ნაპოვნია 1963 წლის ივლისში დმანისის რ-ნის სოფ. ლქვანდარის ძველ სასაფლაოზე.

204 R. Bellinger and P. Grierson, ტომი II, ნაწ. 2, გვ. 421, ტაბ. XXIV, I 91.

205 აღმოჩენილია 1968 წელს თიანეთის რაიონის სოფ. მაგრანეთში არქეოლოგიური გათხრების დროს.

206 BMC I, გვ. 264, ტაბ. XXXI, 10; T. Я. Абрамишвили, დასახ. ნაშრ., გვ. 79, ტაბ. VII, 16.

207 ნაპოვნია ზუგდიდში (დრო და ვითარება ცნობილი არაა, შემოწირა ძაძამიძემ).

208 თ. ა. ბ. რ. ა. შ. ვ. ი. ლ. ი., გვ. 70, ტაბ. XIV, 222.

134. გ. I6290²⁰⁹, ვერცხლი, წონა 5,05 გ, ზომა 20 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზევითი გამოსახულება პირდაპირ, მარცხნივ გრძელი წვერულვაშიანი, მარჯვნივ უწვერული, ორივეს ჯვრიანი გვირგვინი ადგია, სამეფო სამოსელით, ზევით მათ შორის ჯვარი უნდა იყოს, ლეგენდა არაა, წერტილოვანი რკალი სანახევროდ არის სიქიდან მონეტის არეზე მოხვედრილი²¹⁰.

ზ უ რ გ ი: ცენტრი ჯვარი სამსაფეხურიან კვარცხლბეკზე და სფეროზე აღმართული, მარცხნივ ირაკლი, მარჯვნივ ტიბერიოსი, ორივეს ჯვრიანი გვირგვინი და სამეფო სამოსელი, შემოწერილია: ΤΡΟΜΑΝΙΣ, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

135. გ. I4193²¹¹, ვერცხლი, წონა 4,20 გ, ზომა 21/23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ორი კეისრის წელზედა გამოსახულება პირდაპირ, მარცხნივ გრძელი წვერულვაშიანი, მარჯვნივ უწვერული, ორივეს ჯვრიანი გვირგვინი ადგია, სამეფო სამოსელით. ზემოთ ჯვარი, შემოწერილია: ΝΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΣ, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ჯვარი სფეროზე და სამსაფეხურიან კვარცხლბეკზეა აღმართული, მონეტის არეზე მარჯვნივ Β, შემოწერილია: ΒΕΥΣΑΒΙΤΑΡΟΜΑΝΙΣ, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი²¹².

136. გ. I4194²¹³, ვერცხლი, წონა 4,78 გ, ზომა 20/21 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I4193, იკითხება: ...ΟΝΚΟ...ΥΤΑΚΟΝ, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I4193, მარჯვნივ მონეტის არეზე Β გარშემო იკითხება: ΒΕΥΣΑΒΙΤΑΡΟΜΑΝΙΣ, რკალი ნაწილობრივ არის შერჩენილი (ტაბ. VII 136).

137. გ. I4195²¹⁴, ვერცხლი, წონა 4,91 გ, ზომა 20 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I4193, ზედწერილიდან იკითხება: ΝΟΝΚ... ΤΑΝ..., წერტილოვანი რკალი სანახევროდ არის შერჩენილი²¹⁵.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I4193, მარჯვნივ მონეტის არეზე Β, იკითხება: ΒΕΥΣΑΒΙΤΑΡΟΜΑΝΙΣ, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

138. ბიზ. d.879, სპილენძი, წონა 4,68 გ, ზომა 19/22 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისარი ფეხზე მდგარი პირდაპირ, გრძელი სამეფო სამოსელით და ჯვრიანი გვირგვინით, ზეაპყრობილ მარჯვენა ხელში უჭირავს პატარა სფერო ჯვრით, მარცხენაში ჯვრიანი სფერო უპყრია.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში პატარა m, ზემოდან მოყვება მარ-

209 ნაპოვნია ზუგდიდში (იხ. სქ. № 2.).

210 И.И.Толстой, VII, გვ. 785, ტაბ. 56, № 343.

211 ნაპოვნია 1968 წ. თიანეთის რ-ნის სოფ. მაგრანეთში არქეოლოგიური გათხრების დროს.

212 Т.Я.Абрамишвили, დასახ. ნაშრ., გვ. 79, ტაბ. VII, 19.

213 აღმოჩენილია 1968 წ. მაგრანეთში.

214 ი ქ ვ ე.

215 Т.Я.Абрамишвили, დასახ. ნაშრ., გვ. 79, ტაბ. VII,

ცხნივ NANSOS, მარჯვნივ - გადასულია, ქვემოთ Γ II მონეტა გაცვე-
თილი, უსწორმასწორო ნაპირები²¹⁶ (ტაბ. VIII, 138).

კონსტანტინე IV (668-685)

139. გ. I4240, სპილენძი, წონა 15,90 გ, ზომა 31/35 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზედა გამოსახულება პირდაპირ, მხედრის სამოსით და ფრთის მსგავსი სამკაულიანი დაბალი გვირგვინით, ხელში მიცემული საგნები არა ჩანს, იკითხება: ... CT ... O ..., წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზემოთ ჯვარი, მარცხნივ ირაკლი, მარჯვნივ ვერ ირჩევა. არ ირჩევა აგრეთვე ზარაფხანის სახელსნოს ნომერის აღმნიშვნელი ასოც. მონაკვეთში CON, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გაცვეთილია, ნაპირებდაზიანებულია (ტაბ. VIII, 139).

ი უ ს ტ ი ნ ი ა ნ ე II (685-695)

ო ქ რ თ, ს ო ლ ი დ ი

140. გ. I6292²¹⁷, ოქრო, წონა 4,23 გ, ზომა 19 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ჯვარზე გაკრული მაცხოვრის წელზედა გამოსახულება პირდაპირ, მარცხენა ხელში თვლებით მოჭვდილი სახარება უპყრია, მარჯვენა ხელი კურთხევის ქესტით, შემოწერილია: $\overline{\text{NISI SCHEXREGNANTIAM}}$, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: კეისრის წელზედა გამოსახულება პირდაპირ, ჯვრიანი გვირგვინით და დროშით, აპყრობილი მარჯვენა ხელი უკიდია სამსაფეხურიან კვარცხლბეკზე აღმართულ ჯვარზე, მარცხენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, სფეროზე სამიასო PAX, ე.ი. მშვიდობა, შემოწერილია: ... NISI STYTIIN (ტაბ. IX.140).

კონსტანტინე V და ლეონ III (741-775)

141. ბიზ. d.890, სპილენძი, წონა 2,90 გ, ზომა 23/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი პირდაპირ, ჯვრიანი გვირგვინით, რომელიც დაშვებული აქვს, აქეთ-იქით ფართობოლოიანი საკიდები, შემოსილია სამეფო სამოსით, მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, მარცხენაში ორმაგი ჯვარი - „აკაკია“.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში K (=20 ნუმიას), მის ზევით ჯვარი,

216 მოპოვებულია 1961 წელს, მეხეთა, მთაქართლის არქ. ექსპედიციის მიერ.

217 შემოწირა აკაფ. ა.შანიძემ. მისთვის ეს მონეტა მიუციათ 1924 წ. მახარაძის რ-ნის სოფ. შემოქმედში. საფიქრებელია, რომ სოლიდი იქვეა ნაპოვნი.

მარცხნივ X, მარჯვნივ N, ე.ი. ΧΡΙΣΤΟΣ VIKΔ (გამეორებულია სამ-
ჯერ), კიდურებშორის Γ უნდა იყოს, მონეტა ძალიან დაზიანებულია,
ნაპირებდახეთქილია (ტაბ. IX. 141).

ლეონ V და კონსტანტინე (813-820)

142. გ. 11278²¹⁸, სპილენძი, წონა 5,46 გ, ზომა 21/22 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი პირდაპირ, ორივეს გვირგვინი ადგია,
სამეფო სამოსით არის შემოსილი, თითოეულს მარჯვენა ხელში შაპა
უჭირავს, იკითხება: ΛΕΩ ΝΣCΟΜΤ.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზევით ჯვარი, მარცხნივ XXX,
მარჯვნივ NNN, ΧΡΙΣΤΟΣ VIKΔ ე.ი. ქრისტე იმარჯვებს, სამჯერ
არის გამეორებული, M კიდურებშორის²¹⁹, A წერტილოვანი რკალის ფრაგ-
მენტი, მონეტა ნაპირებდაზიანებულია (ტაბ. IX. 142).

მიხეილ II და თეოფილე (820-829)

143. გ. 12863²²⁰, სპილენძი, წონა 6,23 გ, ზომა 29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ორი კეისრის წელზემო გამოსახულება პირდაპირ, ორი-
ვეს გვირგვინი ადგია, მარცხნივ მდგომს წამოსასხამი, მარჯვნივ კი
ლორონი, ზემოთ მათ შორის ჯვარი, იკითხება: ...ΕΘΕΛΟΣ, წერტილოვა-
ნი რკალის ფრაგმენტი²²¹.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზევით ჯვარი, მარცხნივ XXX,
მარჯვნივ NNN კიდურებშორის ნ ირგვლივ წერტილოვანი რკალი ოდნავ
აკლია (ტაბ. X. 143).

თეოფილე (829-842)

144. ბიზ.ძ.880, სპილენძი, წონა 7,55 გ, ზომა 29/30 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 2863, იკითხება: ΜΙΧΑΗΛ ΣΟ(Θ)ΕΟΦΙΛΟΣ
ΜΙΧ ΗΛ ΚΑΙ ΘΕ ΘΕΟΦΙΛΟΣ ე.ი. მიხეილ და თეოფილე. წერტილოვა-
ნი რკალი სანახევროდ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: მონეტის ცენტრში M, მის ზემოთ ჯვარი, მარცხნივ XXX,

218 ნაპოვნია 1962 წ. ქობულეთის მახლობლად ზღვის პირას.

219 BMC, II, გვ. 410, ტაბ. X VII, 14; И.И.Толстоѣ, IV, გვ. 1006, ტაბ. 96, № 17; P. Grierson, ნაწ. 2, გვ. 378, ტაბ. XVIII, 7 5.

220 აღმოჩენილია 1966 წ. დმანისში არქ. ექსპედიციის მიერ.

221 BMC, II, გვ. 415, ტაბ. X VIII, 3, 4; И.И.Толстоѣ, IX, გვ. 1020, ტაბ. 70, № 22; P. Grierson, ტ. III, ნაწ. I, გვ. 398, ტაბ. XX, 9.5, 9.8; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 77, ტაბ. XVI, 257.

მარჯვენა NNN, კიდურებშორის მ. ირგვლივ წერტილოვანი რკალი სანახევროდ ირჩევა (ტაბ. X. 144).

145. ბიზ.დ. 895, სპილენძი, წონა 6,35 გ, ზომა 25/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისარი მუხლებამდე გამოსახული პირდაპირ, ფარშევანგის ფრთით შემკული გვირგვინი ფართო ბოლოიანი საკიდით, შემოსილია ღრონით, აპყრობილ მარცხენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, მარჯვენაში გრძელბუნიათი ლაშარუმი, რომელიც ნაწილობრივ ჩანს. მასზე ამოტკიფრული ზედწერილიდან იკითხება: $\theta \in O \dots bASIL$, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა: + $\theta \in O$
FILEAVG
OVSTEVS
NICAS

წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი (ტაბ. X. 145).

146. გ. 11279²²², სპილენძი, წონა 6,38 გ, ზომა 25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც, 880, მხოლოდ გრძელბუნიათ ლაშარუმში პატარა ჯვარია ჩასმული, იკითხება: $\theta \in O FIL \dots ASILIS$, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი²²³.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი: + $\theta \in O$
FILEAVS
OVSTESV
NIOAS

წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი (ტაბ. XI. 146).

ბასილ I (867-886)

147. გ. 12805²²⁴, სპილენძი, წონა 7,36 გ, ზომა 26/27 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისარი სამეფო ტახტზე ზის პირდაპირ, ჯვრიანი გვირგვინითა და ღრწით, მარჯვენა ხელში ლაშარუმი უჭირავს, მარცხენაში მამა. იკითხება: + $bASILIO \dots bASILEVS$, გაცვეთილი წერტილების რკალის პატარა ნაწილი აკლია.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი²²⁵

222 ნაპოვნია 1962 წ. ქობულეთის მახლობლად ზღვის პირას.

223 И.И.Т о л с т о в, IX, 1032, ტაბ. 71, №25; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 77, ტაბ. XVI, 258; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. I, ტაბ. XXIV, 15 3.

224 ნაპოვნია 1970 წლის აპრილში დმანისში მიწის დამუშავების დროს.

225 BMC, II, გვ. 438, ტაბ. ს, 16; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 78, ტაბ. XVI, 263; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 501, ტაბ. XXXIII, 12, 5, 6.

+BASIL
SEIΘEO
BASILEVS
ROMEON

ბავშვითილი წერტილები რკალის ფრაგმენტები. მონეტა სამგან გახვრე-
ტილია (ტაბ. XI.147).

ლეონ VI (886-912)

148. ბიზ. ძ. 887, სპილენძი, წონა 8,24 გ, ზომა 26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის მკერდამდე გამოსახულება პირდაპირ ჯვრიანი
გვირგვინითა და წამოსასხამით, მარცხენა ხელში მამა უჭირავს, მარ-
ჯვენა დაფარულია, გარშემო: +LEON BASILEVS ROM, წერტილოვანი რკალის
ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა: +LEON
ENΘEOBA
SILEVSR
OMEON

ირგვლივ ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტი²²⁶ (ტაბ. XI.148).

149. გ. 12910²²⁷, სპილენძი, წონა 5,79 გ, ზომა 26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 887, გარშემო: +LEON BASI...EVSROM, წერტი-
ლოვანი რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი: +LEON
ENΘEOBA
SILEVSR
OMEON

წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი (ტაბ. XII.149).

150. გ. 12005²²⁸, სპილენძი, წონა, 6,01 გ, ზომა 26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 887, იკითხება: +LEON BASI...EVSROM,
წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა: +LEON
ERASOBA
SILEVSR
OMEON

მონეტა დაზიანებულია, ერთგან გახვრეტილი.

226 BMC, II, გვ. 447, ტაბ. I, 13; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ.
80, ტაბ. XVII, 271; P. G r i e r ო n, ტ. III, ნაწ. I, გვ. 519, ტაბ.
XXXV, 8, 17, 23.

227 აღმოაჩინა 1968 წ. დმანისის არქეოლოგიურმა ექსპედიციამ (ქვემო-
დაე) მიერ.

228 ღ ა ე, 1962 წ.

151. გ. I3020²²⁹, სპილენძი, წონა 6,17 გ, ზომა 25/26 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 887, სხვა სიქისაა, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 887, გაცვეთილი წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
152. გ. I3027²³⁰, სპილენძი, წონა 5,68 გ, ზომა 26 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № I2005, მონეტის ნაპირი ჩამოტეხილია.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № I2005, ზედწერილი გადასულია.
153. გ. I3059²³¹, სპილენძი, წონა 5,18 გ, ზომა 25/26 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: როგორც № 887.
 ზ უ რ გ ი: როგორც № 887.

ლეონ VI და ალექსანდრე (911-912)

154. გ. II280²³², სპილენძი, წონა 4,51 გ, ზომა 25/26 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზედა გამოსახულება პირდაპირ, ფრთიანი გვირგვინით, რომლიდანაც აქეთ-იქით ფართო ბოლოიანი საკიდები ეშვება. შემოსილია სამეფო სამოსით. ზედწერილი გადასულია.
 ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა: + LEO N
 ... EΘEOBA
 SIL... VS
 OME... N

შიგადაშიგ ასოები გაცვეთილია, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი, მონეტა გაცვეთილია.

კონსტანტინე VII და რომანოზ I (919-944)

155. გ. I3021²³³, სპილენძი, წონა 4,15 გ, ზომა 24 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზედა გამოსახულება პირდაპირ, ჯვრიანი გვირგვინით, აქეთ-იქით ბოლო ფართო საკიდებით და თვლებით მოოჭვილი სამეფო სამოსით, მარჯვენა ხელში უჭირავს სკიპტრა-ლაბარუმი, რომელიც მხარზე აქვს გადაებული, მარცხენაში ჯვრიანი სფერო, იკითხება: წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები.

229 დ ა ე, 1869 წ.

230 დ ა ე, 1970 წ.

231 იქვე. ამავე წელს არის ნაპოვნი და ასეთივეა № I3031, აქვეა 1969 წ. მოპოვებული № I2972 და თბილისში მტკვრის კალაპოტში ნაპოვნი № II661. პირველი გაცვეთილია, მეორე ნაპირებჩამოტეხილი.

232 ნაპოვნი 1962 წ. ქობულეთის მახლობლად ზღვის პირას.

233 დ ა ე, 1969 წ., ასეთივე უნდა იყოს 1968 წ. დმანისის არქეოლოგიური ექსპედიციის მიერ აღმოჩენილი № I2909, გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა: + ROMA
ნიქონი
SILEVSRW
MAIWN

მონეტა გაცვეთილია (ტაბ. XII. 155).

კონსტანტინე VII (945 წ.)

156. ბიზ.ძ.898, სპილენძი, წონა 4,37 გ, ზომა 22/23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I302I, იკითხება: ... T O S L, მონეტა გაცვეთილია, თითქოს ნაპირები შემოჭრილი და დახედილია²³⁴.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I302I, მხოლოდ ზედწერილის პირველი სტრიქონი არ იკითხება: + Ν Ε Ν Θ Ε V S
SILEVSR O
MAIWN

157. გ. 12079²³⁵, სპილენძი, წონა 3,72 გ, ზომა 27 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზევით გამოსახულება პირდაპირ ჯვრიანი გვირგვინით, რომლიდანაც აქეთიქით თელიანი თითო საკიდია დაშვებული, შემოსილია სამეფო სამოსით, მარჯვენა ხელში მავა უჭირავს, მარჯვენაში ჯვრიანი სფერო, იკითხება: + CON B A . . . S I R O M, ირგვლივ წერტილოვანი რკალი.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა ნაწილობრივ იკითხება, ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტი²³⁶ (ტაბ. XII. 157).

158. ბიზ.ძ.881, სპილენძი, წონა 5,70 გ, ზომა 23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 12079, მხოლოდ გვირგვინის მარჯვენა საკიდი დაზიანებულია და ჯვრის შთაბეჭდილებას ახდენს, გარშემო: ... S A S I L R O M, წერტილოვანი რკალი ნაწილობრივ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი: + CON
E N Θ E O S
S I L E V S R
O M E O N (ტაბ. XII. 158)

159. გ. 11282²³⁷, სპილენძი, წონა 5,15 გ, ზომა 23/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 881, მხოლოდ სხვა სიქისაა, ზედწერილი გადასულია.

234 BMC, II, გვ. 455, ტაბ. II, 9, 10; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 562, ტაბ. XXXVIII, 25ა 4, 10, II; თ. ა ბ რ ა მ ' ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 81, ტაბ. XVII, 278.

235 დ ა ე, 1965.

236 თ. ა ბ რ ა მ ' ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 83, ტაბ. XVII, 288; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 565, ტაბ. XXXIX, 26.8.

237 ნაპოვნია 1962 წ. ქობულეთში ზღვის პირას.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი: +CON
ENOCOB
ILEVS
OMEOH

I60. გ. I4300²³⁸, სპილენძი, წონა 5,40 გ, ზომა 22/24 მმ.
შ უ ბ ლ ი: როგორც № I2079, ზედწერილი გადასულია.
ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილიდან იკითხება:
CON
ENOCOB
SLEO
...O...

I61. გ. I2996²³⁹, სპილენძი, წონა 2,95 გ, ზომა 21/23 მმ.
შ უ ბ ლ ი: როგორც № I2079, იმ განსხვავებით, რომ მარჯვენა ხელში მიცემულ ჯვრიან სფეროს და თავის მახლობლად დამლა ალაჰი.
ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიან ლეგენდიდან იკითხება: ...NOBAS,
მონეტა გაცვეთილია.

ნიკიფორე II, ფოკა (963-969)

I62. გ. I1971²⁴⁰, სპილენძი, წონა 4,67 გ, ზომა 26 მმ.
შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზედა გამოსახულება პირდაპირ ჯვრიანი გვირგვინით და სამეფო სამოსით. დანარჩენი ნორმები წაშლილია.
ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა გაცვეთილია, მონეტის ცენტრში თითქოს დამლა ალაჰი უნდა იყოს.

I63. გ. I1284²⁴¹, სპილენძი, წონა 3,42 გ, ზომა 26/27 მმ.
შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზევეთა გამოსახულება პირდაპირ, ჯვრიანი გვირგვინით და სამეფო სამოსელით, მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უჭირავს, მარჯვენაში ჯვარი თუ ლაბარუმი, იკითხება: IC
ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი, რომელაც ვერ იკითხებოდა²⁴². მონეტა გადაჭედილია.

იოანე ციმისხი 969-976

I64. ბიზ.დ.885, სპილენძი, 8,57 გ, ზომა 28/30 მმ.
შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს წელზევეთ გამოსახულება პირდაპირ შარავან-

238 ნაპოვნია სოხუმში (დრო და ვითარება უცნობია).
239 დაე, 1969 წ. დაახლოებით ასეთივეა 1969 წელს დმანისში ნაპოვნი № I3019, მონეტა გაცვეთილია.
240 დაე, 1961.
241 ნაპოვნია 1962 წელს ქობულეთში ზღვის პირას.
242 BMC, გვ. 473, ტაბ. LIV, 7; P. Grierson ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 586, ტაბ. XI, 7.2.

დელით, მასში გაშლილ ჯვრის მკლავებში ორ-ორი ძვალი, შემოსილია კვარტით, ორივე ხელით უჭირავს ძვლებით მოოჭვილი სახარება, რომელიც გულზე აქვს მიდებული²⁴³, ქრისტეს მარჯვნივ და მარცხნივ $\overline{IC XC}$, შემოწერილი ლეგენდიდან იკითხება: +...ΕΜΜΛ. წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა: + IHSYS
XRISTYS
BASILEI
BASILE

ზედწერილის ზევით და ქვევით ფარდულის მსგავსი ნიშანი. ირგვლივ წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი (ტაბ. XII. I64).

I65. გ. I5580²⁴⁴, სპილენძი, წონა II,53 გ, ზომა 26/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 885, იკითხება: $\overline{IC XC}$, ... A გაცვეთილი რკალი სანახევროდ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა: + IHSYS
XRIST
BASILEY
BASILE

ირგვლივ წერტილოვანი რკალი (ტაბ. XIII. I65).

I66. გ. II289²⁴⁵, სპილენძი, წონა 9,93 გ, ზომა 26/27 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 885, სხვა სიქაა, ზედწერილი გადასულია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 885, იკითხება: + IHSYS
XPISTOS
BASILES
BASILE

მონეტა გადაჭედული ხომ არაა?

I67. გ. 20819²⁴⁶, სპილენძი, წონა 7,75 გ, ზომა 28/30 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც წინ. გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა: + IHSYS
XRISTYS
BASILEY
BASILE

წარწერის ზემოთ და ქვემოთ ოთხკუთხა - ◊ - ნიშანი, წერტილოვანი რკალი ნაწილობრივ ჩანს.

I68. გ. II804²⁴⁷, სპილენძი, წონა 7,90 გ, ზომა 27/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 775, იმ განსხვავებით, რომ შარავანდედ-

243 BMC, II, გვ. 477, ტაბ. LV, 2; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 88, ტაბ. XVII, 307, 309; P. G r i e r ' s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 659, ტაბ. LI, A 2... 24.3.

244 ნაპოვნია ახალქალაქის მიდამოებში (დრო და ვითარება უცნობია).

245 ნაპოვნია 1962 წ. თბილისის მიდამოებში.

246 ნაპოვნია თბილისის მიდამოებში მტკვრის კალაპოტში.

247 ნაპოვნია 1963 თუ 1966 წლებში ახალქალაქის რ-ნის სოფ. ოკამში.

ზე თითქოს გვირგვინიც ადგია? ლეგენდა გადასულია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 885, ზედწერილი ნაკლებია, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი, მონეტა გადაჭედილია²⁴⁸.

169. გ. II645²⁴⁹, სპილენძი, წონა 13,22 გ, ზომა 30 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 885, მხოლოდ იკითხება $\overline{IC} \overline{XC}$ წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა: + $\overline{I} \overline{N} \overline{S} \overline{Y} \overline{S}$
 $\overline{X} \overline{R} \overline{I} \overline{S} \overline{T} \overline{Y} \overline{S}$
 $\overline{b} \overline{A} \overline{S} \overline{I} \overline{L} \overline{E} \overline{Y}$
 $\overline{b} \overline{A} \overline{S} \overline{I} \overline{L} \overline{E}$

წარწერის ქვემოთ ერთი წერტილი, ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტი²⁵⁰.

170. გ. II802²⁵¹, სპილენძი, წონა 13,20 გ, ზომა 30/31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 885, იკითხება: აქეთ-იქით $\overline{IC} \overline{XC}$ გარშემოწერილიდან შერჩენილია... $\overline{N} \overline{O} \overline{Y} \overline{S}$..., გაცვეთილი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილის ქვევით და ზევით - \overline{A} - წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.(ტაბ. XIII.170).

171. გ. I3066²⁵², სპილენძი, წონა 16,09 გ, ზომა 30/31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 885, გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 885, მხოლოდ ზედწერილიდან ზოგიერთი ასო იკითხება, წერტილოვანი რკალი სანახევროდ ირჩევა.

172. გ. I4292²⁵³, სპილენძი, წონა 10,44 გ, ზომა 27/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: იესო ქრისტე მკერდამდე, თვალებით მოოჭვილი სახარება გულზე აქვს მიღებული, იკითხება: $\overline{IC} \overline{XC}$ გაცვეთილი წერტილების რკალის ქვედა ნახევარი ჩანს.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი: + $\overline{I} \overline{N} \overline{S} \overline{Y} \overline{S}$
 $\overline{X} \overline{R} \overline{I} \overline{S} \overline{T} \overline{Y} \overline{S}$
 $\overline{b} \overline{A} \overline{S} \overline{I} \overline{L} \overline{E} \overline{Y}$
 $\overline{b} \overline{A} \overline{S} \overline{I} \overline{L} \overline{E}$

ზევით და ქვევით ∞ ნიშანი, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი (ტაბ. XIV. 172).

ბარბლ II და კონსტანტინე VIII (976-1125)

ს პ ი ლ ე ნ ძ ი

173. ბიზ. ძ. 886, სპილენძი, წონა 14,84 გ, ზომა 34/35 მმ.

248 BMC, II, გვ. 179, ტაბ. LV, 7.

249 ნაპოვნია 1938 წ. თრიალეთის (წალკის) სოფ. შიპიაკში. მონეტა არქ. ექსპედიციას გადასცა მასწავლებელმა ი. ნახიროვმა.

250 P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 661, ტაბ. LII, 2, 24; თ. ა ბ რ ა მ ი - შ ვ ი ლ ი, გვ. 89, ტაბ. XX, 317; BMC, II, გვ. 478, № 22.

251 ნაპოვნია 1963 თუ 1966 წწ. ახალქალაქის რ-ნის სოფ. ოკამში.

252 ნაპოვნია 1960-იან წლებში ახალქალაქის რ-ნის სოფ. ოკამში.

253 ნაპოვნია 1974 წ. ასპინძის რ-ნის სოფ. ნაქალაქევში.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს წელზევითი გამოსახულება პირდაპირ, შარავანდედით, მასში გაშლილ ჯვრის ტოტებში პატარ-პატარა თითო ჯვარია ჩასმული, კვართით არის შემოსილი, მარჯვენა ხელი კურთხევის ძესტით, მარცხენაში უკავია მოოჭვილი სახარება, შემოწერილია: +... MMANVHA, აქეთ-იქით Ἰ ἶ Χ ἶ, წერტილოვანი რკალი.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა: +IHSYS
XRISTYS
BASILEY
BASILE

ზედწერილის ზემოთ და ქვემოთ ასეთი ო ნიშანია, ირგვლივ წერტილოვანი რკალი²⁵⁴ (ტაბ. XIV. 173).

174. გ. 12869²⁵⁵, სპილენძი, წონა 10,03 გ, ზომა 31/33 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 886, მხოლოდ შარავანდედით ჯვრის ტოტებში ასეთი X ნიშანია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 886, იკითხება: +IHSYS
XRISTYS
BASILEY
BASILE

გაცვეთილი წერტილოვანი რკალი²⁵⁶.

175. გ. 11287²⁵⁷, სპილენძი, წონა 7,72 გ, ზომა 27/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 886, იკითხება: ... M ... MA, Ἰ ἶ Χ ἶ, გაცვეთილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 886, მხოლოდ ზედწერტილში ორი პწკალის შემდეგ მსხვილი წერტილი: +IHSYS
XPISTYS
BASILEY
BASILE

176. გ. 11275²⁵⁸, სპილენძი, წონა 9,50 გ, ზომა 27/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 886, მხოლოდ ჯვრის ტოტებში ასეთი X ნიშანი. ლეგენდა გადასულია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 886, მხოლოდ ოთხსტრიქონიან წარწერის ზევით და ქვევით - ◊ - ასეთი ნიშანი: +IHSYS
XRISTYS
BASILEY
BASILE

254 BMC, II, გვ. 488, ტაბ. VI, 12; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 92, ტაბ. XX, 332.

255 დ ა ე, 1966.

256 BMC, II, გვ. 489, № 37; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 93, ტაბ. XX, 344.

257 ნაპოვნია 1962 წელს ქობულეთში, შავი ზღვის პირას.

258 ნაპოვნია 1963 წ. თბილისში გ. წერეთლის ქ., 122 საპ.სკოლის ეზოში.

წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი²⁵⁹ (ტაბ. XIV. 176).

177. გ. I2822²⁶⁰, სპილენძი, წონა 12,07 გ, ზომა 28/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 886, მხოლოდ იკითხება: IĀ...MMA..., წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 886, ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი იკითხება:

+ I N S Y S
X R I S T Y S
b A S I L E Y
b A S I L E

გაცვეთილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი.

178. გ. II805²⁶¹, სპილენძი, წონა 13,59 გ, ზომა 30/32 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I2822

ზ უ რ გ ი: როგორც № I2822, ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი ნაწილობრივ იკითხება:

+ I N S Y S
X I F T Y S
I L E Y

მონეტა გაცვეთილი, ნაპირებდახეთქილია.

179. გ. I2394²⁶², სპილენძი, წონა 9,91 გ, ზომა 26/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 886.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდის ზემოთ ოთხი წერტილი ჯვრისებურად დალაგებული, ქვემოთ მცენარეული ორნამენტი:

+ I N S Y S
X R I S T Y S
b A S I L E Y
b A S I L E

(ტაბ. XIV. 179).

180. გ. I2395²⁶³, სპილენძი, წონა 4,92 გ, ზომა 23/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I2394.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I2394, ზედწერილის მეორე და მესამე პწკალის ასოები დეფორმირებულია და უსწორმასწოროდ არის დაწერილი, შეიძლება სიქა ასე იყო დამზადებული ან გადაჭედილია. მონეტა გაცვეთილია და ერთგან გახვრეტილი.

259 თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 99, ტაბ. XX, 345.

260 ნაპოვნია 1972 წ. ზახტულში ამბროლაურის რ-ნის სოფ. კვაცხუთში, კვირკაულას წყაროსთან.

261 ნაპოვნია 1963 თუ 1966 წწ. ახალქალაქის რ-ნის სოფ. ოკამში.

262 მონეტა მომდინარეობს ამბროლაურის რ-ნის სოფ. აბანოეთის განძიდან. განძი, რომელზეც შეიკავდა 9 ბიზანტიურ და 2 აღმოსავლურ სპილენძის მონეტებს, აღმოჩნდა 1969 წ. მეწყერით დაზიანებულ დ. ლომიძის სახლის ნანგრევებში. 1970 წ. 14 თებერვალს ეს მონეტები გადაეცა საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმს (განძის ფონდი № I2394-I2404).

263 აბანოეთის განძი.

1969 წ. ამბროლაურის რ-ნის სოფ. აბანოეთში მეწყერით დაზიანებულ დ. ლომიძის სახლის ნანგრევებში აღმოჩნდა 9 ბიზანტიური სპილენძის ანონიმური მონეტა XI საუკუნისა. მათთან ერთად იყო აგრეთვე ორი აღმოსავლური მონეტაც - ერთი ორთუკილებისა, მეორე კი გაურკვეველი დინასტიისა. 1970 წ. 14 თებერვალს ეს მონეტები გადაეცა საქ. სახ. მუზეუმს (განძების ფონდი № 12394-12404). მეორე ხნის შემდეგ 1972 წ. მუზეუმს გადაეცა კიდევ ერთი სპილენძის ბიზანტიური მონეტა (განძების ფონდი № 12822), რომელიც აღმოჩნდა ასევე ამბროლაურის რ-ნის სოფ. კვაცხუთში, კვირკაულას წყაროს მახლობლად მეწყერის ჩამონარეცხში (მპოვნელი მ.ვ. კობახიძე).

საერთოდ დასავლეთ საქართველოში XI საუკუნის ბიზანტიური სპილენძის ანონიმური მონეტების აღმოჩენა არ წარმოადგენს იშვიათობას. ასეთი აღმოჩენები ფიქსირებულია ციხისძირში; ბობოყვანთში, ქობულეთში, გელათში, ქვედა ვანში და სხვ: რაც შეეხება რაჭას, აქ მსგავსი შემთხვევა არ იყო აღწესხული და, ამრიგად, სოფ. აბანოეთში აღმოჩენილი განძი ყურადღებას იმსახურებს. ის კიდევ ერთ დამატებით მასალას იძლევა საქართველო-ბიზანტიის ეკონომიკური ურთიერთობის თაობაზე. ირკვევა, რომ საქართველოს ფელა მეურნეობაში ბიზანტიური სპილენძის ანონიმური მონეტები იმდენად ყოფილა დამკვიდრებული, რომ თვით მთიან რაიონებშიც კი უწარმოებიათ მათი განძად დატოვება. ორი მონეტა განძიდან ზემოთ უკვე იყო აღწერილი, დანარჩენები კი თავთავის ადგილზე იქნება მოტანილი.

181. გ. 13067²⁶⁴, სპილენძი, წონა 14,00 გ, ზომა 30 მმ.

შ უ ბ ლ ი: მაცხოვრის წელზევითა გამოსახულება პირდაპირ, ისე როგორც 886.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა:

+ I H S Y S
X R I S T Y S
b A S I L E 4
b A S I L E

182. გ. 11283²⁶⁵, სპილენძი, წონა 8,71 გ, ზომა 27 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 12394.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 12394, მხოლოდ შერჩენილია წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გაცვეთილია.

183. გ. 12879²⁶⁶ - სპილენძი, წონა 16,87 გ, ზომა 33/34 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 12394.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 12394, მხოლოდ წარწერის ზემოთ და ქვემოთ მცენარეული ორნამენტი:

+ I H S Y S
... R I ...
b ... I L
b A S I L

264 ნაპოვნია 1960-იან წლებში ახალქალაქის რ-ნის სოფ. ოკამში.

265 ნაპოვნია 1962 წ. ქობულეთში ზღვის პირას.

266 დ ა ე, 1967.

ირველივე წერტილოვანი რკალი²⁶⁷. მონეტა ნაწილობრივ გაცვეთილია.
184. გ. I3073²⁶⁸, სპილენძი, წონა 10,76 გ, ზომა 27/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I2394.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I2394, ლეგენდა იკითხება:

+ I I S 4 +
.. R I S T 4
b A S ... E 4
b A ... L E

გაცვეთილი რკალი სანახევროდ ჩანს²⁶⁹. მონეტა გაცვეთილია.
185. გ. I2974²⁷⁰, სპილენძი, წონა 12,27 გ, ზომა 31/32 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს მკერდამდე გამოსახულება პირდაპირ, შარავანდედით, მასში გაშლილ ჯვრის ტოტებში ზემოთ ჯვარი, აქეთ-იქით ორ-ორი წერტილი, დანარჩენი გადასულია.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა:

+ I I S 4 S
X R V S T 4 S
b A S I L E 4 S
b A S I L E

წარწერის ზევით და ქვევით ჯვრის მსგავსად განლაგებული ოთხი . . .
წერტილი, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები²⁷¹.

186. ბიზ. d.917, სპილენძი, წონა 14,23 გ, ზომა 33/34 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს მკერდამდე გამოსახულება პირდაპირ, შარავანდედით, მასში გაშლილ ჯვრის მკლავებში ზემოთ ჯვარი, აქეთ-იქით ორ-ორი წერტილი, იკითხება: მარჯვნივ IC, მარჯვნივ XC, გარშემოწერილიდან ირჩევა: + E M . . . , წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი: + I I S 4 S
X R I S T 4 S
S I E 4 S
A S I L I E

267 BMC, II, გვ. 488, № 31; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 92, ტაბ. XX, 336; P. G r i e r s o n, ტაბ. I, ნაწ. 2, გვ. 661, ტაბ. LI, A, 21, 24a, 1

268 ნაპოვნია 1960-იან წლებში ახალქალაქის რ-ნის სოფ. ოკამში.

269 ასეთივე მონეტებია ნაპოვნია ბაკურიანში, 1960 წ.-№ II288 (ერთგან გახვრეტილია), დმანისში, 1968 წ. № I2902, იქვე 1969 წ. № I3022 (ნაპირებმოტეხილი) და № I3023 (შუაგულზე გახვრეტილი).

270 დ ა ე, 1969.

271 BMC, II, 478, № 30; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 90, ტაბ. XIX, P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 673, ტაბ. LIV, A 2.48.2.

მის ზემოთ და ქვემოთ წერტილოვანი რკალი²⁷² (ტაბ. XV. 186).
187. გ. 20820²⁷³, სპილენძი, წონა 9,10 გ, ზომა 24/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 917.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 12879, მხოლოდ წარწერის პირველი პწკალი არა ჩანს. გადაჭედულია, ზედწერილის ქვემოთ მცენარეული ორნამენტი.

X I S T Y
b A S I L E 4
b A S I L E

188. ბიზ. ძ. 900, სპილენძი, წონა 12,40 გ, ზომა 33/34 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს წელზევითი გამოსახულება პირდაპირ, თავის გარშემო შარავანდედით, მასში გაშლილ ჯვრის მკლავებში ორ-ორი წერტილი, იკითხება: +EMMA... NYA, მარცხნივ Ἰ, მარჯვნივ Χ, რკალი-წერტილოვანია.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა:

+ I N S Y S
X R I S T Y S
b A S I L E 4
b A S I L E

ზემოთ და ქვემოთ ასეთი *** ნიშანი²⁷⁴, რკალი წერტილოვანია, მონეტა ნაწილობრივ გაცვეთილია.

189. ბიზ. ძ. 901, სპილენძი, წონა 15,49 გ, ზომა 33 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 900, მხოლოდ ჯვრის მკლავებში ორ-ორი წერტილი, იკითხება: +EMMANOCHA, Ἰ Χ, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 900, ზედწერილი იკითხება:

+ I N S Y S
X R I S T Y S
b A S I L E 4
b A S I L E

წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტა ნაწილობრივ გაცვეთილი, შუბლი და ზურგი ოდნავ გაფხვიკილი.

190. ბიზ. ძ. 902, სპილენძი, წონა 12,27 გ, ზომა 27/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 900, მხოლოდ ჯვრის მკლავებში ხუთხუთი თვალი, იკითხება: EMMA..., Ἰ, გაცვეთილი წერტილები ფრაგმენტი.

272 BMC, II, გვ. 478, № 30; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 90, ტაბ. XIX, 322; P. G r i e r s o n, III, ნაწ. 2, გვ. 673, ტაბ. LIX, A 2. 48.2.

273 ნაპოვნია თბილისში (ღრმ და ვითარება არაა ცნობილი).

274 P. G r i e r s o n, ტომი III, ნაწ. 2, გვ. 667, ტაბ. L, A 2, II, 3.4.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 901, იკითხება:

INVS
XRISTYS
BASILEY
BASILE

წარწერის ქვემოთ მცენარეული ორნამენტი, წერტილოვანი რკალი ქვემოთ არის შერჩენილი. მონეტა გადაჭედვითა თუ ორჯერ არის დაკრული სიქა.

191. ბიზ. დ. 903, სპილენძი, წონა 7,39 გ, ზომა 25/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 902, მხოლოდ მარჯვენა ხელში რაღაც გაურკვეველი საგანი უჭირავს, ზედწერილი გადასულია.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ლეგენდა:

+ INSVS
XRISTYS
BASILEY
BASILE

ზემოთ და ქვემოთ მცენარეული ორნამენტი²⁷⁵, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

192. ბიზ. დ. 910, სპილენძი, წონა 11,33 გ, ზომა 26/27 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 901, იკითხება: ... MM ... XC

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი:

+ INSVS
XRISTYS
BASILEY
BASILE

წარწერის თავსა და ბოლოში 090 ნიშანი²⁷⁶, გაცვეთილი წერტილების რკალი სანახევროდ ირჩევა (ტაბ. XV. 192).

193. ბიზ. დ. 908, სპილენძი, წონა 14,68 გ, ზომა 31/33 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც წინ, გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი:

+ INSVS
XRISTYS
BASILEVS
BASILE

წარწერის ზემოთ ჯვრისებურად განლაგებული ოთხი წერტილი, გაცვეთილი წერტილების რკალი სანახევროდ არის შემჩნეული²⁷⁷.

275 BMC, II, გვ. 488, ტაბ. LVIII, 1; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 92, ტაბ. XX, 336; P. Grierson, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 667, ტაბ. LIII, A2. 40a1.

276 BMC, II, გვ. 477, ტაბ. LV, 2; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 88, ტაბ. XVIII, 309; P. Grierson, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 660, ტაბ. L, A2. 24. 21.

277 დაახლოებით ასეთი უნდა იყოს № 909, რომელიც გაცვეთილი და დაზიანებულია.

194. ბიზ.ძ.906, სპილენძი, წონა 14,30 გ, ზომა 29/30 მმ.

შ უ ბ ლ ი : როგორც წინ, ხოლო ჯვრის ტოტებში ხუთ-ხუთი თვალისა.
იკითხება: IC XC.

ზ უ რ გ ი : ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი:

IHS
XRISTYS
bASILEY
bASILE

ქვემოთ მცენარეული ორნამენტი, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი
(ტაბ. XV.194).

კონსტანტინე VIII 1025-1028 წწ.

ო ქ რ ო . ს ო ლ ი დ ი . ნ ო მ ი ს მ ა

195. გ. 14191²⁷⁸, ოქრო, წონა 4,35 გ, ზომა 23/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი : იოსებ ქრისტეს წილზედა გამოსახულება პირდაპირ, შარავანდედით, მასში გაშლილ ჯვრის მკლავებში მრგვალი ბურთულის მსგავსი ნიშნები, შემოსილია კვართით, მარჯვენა ხელი კურთხევისათვის აქვს მომარჯვებული, მარცხენა ხელით თვლებით მოოჭვილი სახარება გულთან მიღებული უპყრია, გარშემო: +IHSXISREXREGNANTIYMN,
წერტილოვანი რკალი ორმაგია.

ზ უ რ გ ი : კეისრის მკერდამდე გამოსახულება პირდაპირ, თავზე ადგია თვლებით და ჯვრით შემკული გვირგვინი, რომლის ორივე მხარეს მომცრო თვლებით და ბოლოში ორი მსხვილი თვალისანი თითო საკიდი ეშვება, მხარებამდე შემოსულია ლორწოთ, მარჯვენა ხელში თვლებით მოოჭვილი ლაბარში უჭირავს, მარცხენაში მარჯვენა. შემოწერილია: +CONSTANASILEYSXLEOMN, წერტილოვანი ორმაგი რკალი²⁷⁹. მონეტა დათეილია (ტაბ. XV.195).

196. გ.11806²⁸⁰, სპილენძი, წონა 9,06 გ, ზომა 27/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი : ქრისტეს ბიუსტი პირდაპირ, შარავანდედით, მასში გაშლილ ჯვრის მკლავებში მრგვალი ნიშნები, შემოსილია კვართით, მარჯვენა ხელი კურთხევის ტესტით, მარცხენა ხელით გულზე მიღებული სახარება უჭირავს, იკითხება: ... N ... A ქრისტეს მარცხნივ და მარჯვნივ IC XC, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

278 აღმოჩენილია 1974 წ. მაისში დმანისის რ-ნის ს. ლოქჯანდარის სასაფლაოზე.

279 BMC, II გვ. 491, ტაბ. LVII, 8; P. Grierson, III, ნაწ. 2, გვ. 708, ტაბ. LVI, 1, 2.

280 ნაპოვნია 1963 თუ 1966 წწ. ახალქალაქის რ-ნის სოფ. ოკამში.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი იკითხება:

+ I N S . . .
X R I S T . . .
b A S I L E
b A S I L E

წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გადაჭედილია თუ სიქა ორჯერ არის დაკრული²⁸¹, ნაპირები დაკბილულია.

197. ბიზ.ვ.905, სპილენძი, წონა 8,94 გ, ზომა 28/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც წინ, ოღონდ ჯვრის გაშლილ ტოტებში მრგვალი სფერიოიდული ნიშნები, იკითხება: $\bar{C} \bar{X}$, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი:

+ I N S 4 S
R I S T 4 S
A S I L E 4
b A S I L E

ქვემოთ მკენარული ნიშანი, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი²⁸² (ტაბ. XVI.197).

რომანოზ III 1028-1034

198. გ. 21645²⁸³, სპილენძი, წონა 7,43 გ, ზომა 26/32 მმ.

შ უ ბ ლ ი: მაცხოვრის ბიუსტი პირდაპირ, შარავანდედით, მასში გაშლილ ჯვრის მკლავებზე თითო ოთხკუთხედი, შემოსილია კვარტით, მარჯვენა ხელით კურთხევის ქესტით, მარცხენა ხელით სახარება უჭირავს, ზედწერილი გადასულია.

ზ უ რ გ ი: ოთხსტრიქონიანი ზედწერილი:

+ I N S 4 S
X R I S T 4 S
b A S I L E 4
b A S I L E

წარწერის ზემოთ და ქვემოთ ისეთივე ოთხკუთხედი, როგორც ჯვრის მკ-

281 BMC, II, გვ. 493, ტაბ. LVII, I2. ვ. როსი კონსტანტინე VIII მონეტად მიიჩნევს; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 95, ტაბ. XXI, 356; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 671, ტაბ. LIV, A 2, 45.2. გრიერსონი კი მიიჩნევს ანონიმურ მონეტად.

282 BMC, II, გვ. 493, ტაბ. VII, I2; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 671, ტაბ. LIV, A 2.45.2.

283 ნაპოვნია 1981 წლის ივლისში დმანისის რ-ნის სოფ. კამარლოში. მონეტა მუზეუმს შემოწირა კახა კახიანმა.

ლავებზეა, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი²⁸⁴, გაცვეთილია.
199. გ. II035²⁸⁵, სპილენძი, წონა 10,04 გ, ზომა 25/27 მმ.

შ უ ბ ლ ა: ქრისტეს მკერდამდე გამოსახულება პირდაპირ შარავან-
დედით, მასში ჩაწერილ ჯვრის მკლავებზე ოთხკუთხა ნიშანი, შემოსი-
ლია კვარტით, მკერდთან მიტანილი სახსრების ყდა მოოჭვილია თვლებით
ზედწერილიდან იკითხება: IC.

ზ უ რ გ ი: ზედწერილიდან იკითხება მხოლოდ სამი პწკალი

+ . . .
XRISTYS
bASILEY
bASILE

წარწერის ქვემოთ ისეთივე ოთხკუთხედი წერტილების რკალის ფრაგმენ-
ტი. მონეტა თითქოს გადაჭედილია (ტაბ. XVI. 199).

200. ბიზ. ძ. 904, წონა 12,56 გ, ზომა 25/27 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ისე, როგორც № II035, იკითხება: IC XC, წერტილოვანი
რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ოთხტრიქონიანი ზედწერილი:

+ IHSY
XRISTY
bASILEY
bASILE

ზედწერილის ქვემოთ ოთხკუთხა ნიშანი, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენ-
ტი (ტაბ. XVII. 200).

მიხეილ IV 1034-1041 წწ.

201. ბიზ. ძ. 882, სპილენძი, წონა 10,69 გ, ზომა 26/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს წელზევითი გამოსახულება პირდაპირ, ჯვრის
მკლავებში თითო სწორკუთხედეები, ჯვრის მკლავების აქეთ-იქით თითო
წერტილი, შემოსილია კვარტით, ორივე ხელით გულზე მიდებულ სახარე-
ბა უჭირავს, ზედწერილი გადასულია, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტე-
ბი²⁸⁶.

284 BMC, II, გვ. 495, ტაბ. LVII, 14; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი,
გვ. 95, ტაბ. XXI, 360; P. Grierson, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 672,
ტაბ. LIV, A 2.47.II.

285 ნაპოვნია 1948 წ. ზაფხულში გუდაუთის რ-ნის სოფ. ღიხნში ჩაის
ფაბრიკის მშენებლობის დროს.

286 BMC, II, გვ. 497, ტაბ. LIII, 3; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი,
გვ. 96, ტაბ. XX, 365; P. Grierson, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 678,
ტაბ. LV, 48.

ზ უ რ გ ი: სამსაფეხურიან კვარცხლბეკზე აღმართულ ჯვრის მკ-
 ლავებში ჩაწერილია:

1	χ
bAS	IL
bAS	IL E

წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

202. გ. 12396²⁸⁷, სპილენძი, წონა 10,78 გ, ზომა 29/32 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 882, იკითხება: ... NOV.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 882, სამსაფეხურიან კვარცხლბეკზე აღმა-
 რთული ჯვარი, მისიტოტების ბოლს თითო მსხვილი წერტილი, ჯვრის მკ-
 ლავებში ჩაწერილია:

1 S	X S
bAS	L E
A	IL E

რკალი წერტილოვანია (ტაბ. XVII.202).

203. გ. 11789²⁸⁸, სპილენძი, წონა 7,93 გ, ზომა 24/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 882, გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 882, იკითხება:

AS	IL
bAS	IL

204. გ. 12011²⁸⁹, სპილენძი, წონა 8,17 გ, ზომა 27 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 882, გაცვეთილი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 882.

205. გ. 12033²⁹⁰, სპილენძი, წონა 5,74 გ, ზომა 25/27 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 882, ლეგენდა გადასულია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 882, წარწერა გაცვეთილია²⁹¹.

კონსტანტინე IX 1042-1055 წწ.

206. ბიზ.ძ.912, სპილენძი, წონა 6,42 გ, ზომა 26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს წელზედა გამოსახულება პირდაპირ, შარავა-
 ნდედით, მასში გაშლილ ჯვრის ტოტებში თითქოს ორ-ორი წერტილია,
 ორივე ხელი დაფარულია, ლეგენდა გადასული, მსხვილი წერტილების
 რკალის ფრაგმენტი²⁹².

ზ უ რ გ ი: ღვთისმშობლის მკერდამდე გამოსახულება შარავანდე-

287 აბანოეთის განძი.

288 ნაპოვნია მანგლისში (დრო და ვითარება ცნობილი არაა).

289 დ ა ე, 1963.

290 ი ქ ვ ე.

291 ასეთივეა 1970 წ. დმანისში აღმოჩენილი ორი გაცვეთილი მონეტა
 №№ 13030, 13056.

292 BMC, II, გვ. 503, ტაბ. IX, 6; თ. ა. ბ რ ა შ ი შ ვ ი ლ ი, 98, ტაბ.
 XXII, 381; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 692, ტაბ. LXI, 67.

დედიო და წმინდანის სამოსით, ორივე ხელი აპყრობილი ლოცვა - კურ-
თხევისათვის, იკითხება: მარჯხნივ MP, მარჯხნივ $\Theta V = M \mu T \mu \psi \text{ } \bar{\nu} \epsilon \Theta V, \text{ } \text{D. } \text{O.}$
დედაო ლთისა, მსხვილი წერტილების რკალი სანახევროდ ჩანს.
მონეტა გაყვეთილია (ტაბ. XVII, 206).

207. გ. 11807²⁹³, სპილენძი, წონა 8,16 გ, ზომა 24/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 912, მხოლოდ იკითხება: $\bar{\Gamma} \bar{X}$, გარშემო
მსხვილი წერტილების რკალი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 912, იკითხება: MP- ΘV მსხვილი წერტილების
რკალის ფრაგმენტები (ტაბ. XVIII, 207).

208. გ. 12213²⁹⁴, სპილენძი, წონა 5,07 გ, ზომა 23/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 912, მხოლოდ ძალიან მსხვილი წერტილების
რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: ლთისმშობლის წელზევით გამოსახულება პირდაპირ, შა-
რავანდედით და წმინდანის სამოსით, ორივე ხელი ვეღრებისათვის აქვს
აპყრობილი²⁹⁵, იკითხება მხოლოდ ΘV , ორმაგი რკალი, მსხვილი და წვ-
რილი წერტილებისა (ტაბ. XVIII, 208).

209. გ. 11733²⁹⁶, სპილენძი, წონა 4,85 გ, ზომა 25/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 12213, გაცვეთილი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 12213, მხოლოდ გადაჭედილი, მაგრამ ვერ
ირკვევა ვისი მონეტით.

თეოდორა 1055-1056

210. ბიზ.ძ. 873, სპილენძი, წონა 7,93 გ, ზომა 27/30 მმ.

შ უ ბ ლ ი: იესო ქრისტეს მჯდომარე გამოსახულება პირდაპირ, შა-
რავანდედით, მასში ჩაწერილ ჯვრის ტოტებში თითო თვალი, შემოსილია
კვარტით, ორივე ხელით სახარება გულზე მიდებულ უნდა ეჭიროს, ზედ-
წერილი გადასულა²⁹⁷.

ზ უ რ გ ი: თვლებით მოჭვილ ჯვრის მკლავებში ჩაწერილია $\frac{\bar{\Gamma} \bar{X} | \bar{X} \bar{C}}{AK | IN}$.
მეორე სტრიქონი შებრუნებით წერია, ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტი.

293 ნაპოვნია 1963 ან 1966 წწ. ახალქალაქის რ-ნის სოფ. ოკამში.

294 აღმოჩენილია 1967 წ. ვარძიის მახლობლად, ვანის ქვაბებში საქა-
რთველს მუზეუმის სპელეისტიკის განყოფილების ექსპედიციის მიერ.

295 BMC, II, გვ. 504, ტაბ. LIX, 10; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი,
გვ. 98, ტაბ. XXII, 386; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 703,
704, ტაბ. LXVIII, KI7, K22.

296 ნაპოვნია დაახლოებით 1962 წელს ასპინძის რ-ნის სოფ. თმოგვი
თმოგვის ნანგრევებთან. შემოწირა საქართველოს მუზეუმს ახალი ისტორიის
განყოფილების გამგემ შოთა ლომსაძემ.

297 ასეთივე მონეტა ნაპოვნია თბილისის მიდამოებში, მტკვრის კალა-
პოტში (დრო უცნობია) № 12772.

მონეტა გაცვეთილია, გალუნულია, (ტაბ. XVIII. 210).

211. გ. I2389²⁹⁸, სპილენძი, წონა 7,26 გ, ზომა 28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 873, მხოლოდ ზედწერილიდან იკითხება მარცხნივ C, ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: თვლებით მოჭვდილი ჯვარი, რომელიც ბოლოვდება სფეროებით და სწორი ხაზით, ასეთი ჯვრის მკლავებში ჩაწერილია:

$$\frac{\overline{IC} | \overline{XC}}{\overline{NI} | \overline{KA}}$$

წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტა გადაჭედვითაა²⁹⁹. (ტაბ. XVIII.211).

212. ბიზ.ძ. 911, სპილენძი, წონა 6,14 გ, ზომა 26/30 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I2389, იკითხება: +EMMA...N..., წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I2389, ჯვრის ტოტებში ჩაწერილია: $\frac{\overline{IC} | \overline{XC}}{\overline{NI} | \overline{KA}}$.

მონეტის ნაპირები დაზიანებულია (ტაბ. XIX. 212).

213. გ. I2397³⁰⁰, სპილენძი, წონა 107,16 გ, ზომა 28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 911, წარწერა გადაჭედვის გამო ვერ იკითხება, რკალი წერტილოვანია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 911, ზედწერილი იკითხება $\frac{\overline{IC} | \overline{XC}}{\overline{NI} | \overline{KA}}$ წერტილო-

ვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტას ნაპირები მოტეხილი აქვს.

214. გ. I2277³⁰¹, სპილენძი, წონა 8,13 გ, ზომა 25/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 911, ზედწერილი გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 911, იკითხება: $\frac{\overline{IC} | \overline{XC}}{\overline{NI} | \overline{KA}}$, წერტილოვანი რკა-

ლის ფრაგმენტი.

215. გ. II660³⁰², სპილენძი, წონა 5,60 გ, ზომა 28/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 911, ზედწერილი გადასულია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 911, იკითხება: $\frac{\overline{IC} | \overline{XC}}{\overline{NI} | \overline{KA}}$, წერტილოვანი რკალის

ფრაგმენტი.

216. გ. I3012³⁰³, სპილენძი, წონა 5,98 გ, ზომა 30/31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 911, ზედწერილი გადასულია.

298 ნაპოვნია 1932 წ. დმანისის რ-ნის დაბა დმანისში. საქართველოს მუზეუმს შემოწირეს ლ. და გ. ლეონიძეებმა.

299 BMC, II, გვ. 507, ტაბ. X, 5; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 99, ტაბ. XXII, 390; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 682, ტაბ. LX, C09.

300 აბანოეთის განძი.

301 ნაპოვნია დაახლოებით 1914 წ. ობილისის მიდამოებში სეროოჯკინის მიერ.

302 ნაპოვნია ობილისის მიდამოებში მტკვრის კალაპოტში (დრო არაა ცნობილი).

303 დ ა ე, 1969 წ.

- ზ უ რ გ ი: როგორც № 9 II, იკითხება: $\frac{\overline{IC} | \overline{XC}}{NI | KA}$, ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გაცვეთილი და დაზიანებულია.
217. გ. 12086³⁰⁴, სპილენძი, წონა 5,37 გ, ზომა 21/22 მმ.
შ უ ბ ლ ი: როგორც № 9 II, ზედწერილი გადასულია.
ზ უ რ გ ი: როგორც № 9 II, იკითხება $\frac{\overline{IC} | \overline{XC}}{NI | KA}$, მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი. მონეტა გაცვეთილია, გადაჭედილი თუ სიქა ორჯერ დაკრული.
218. ბიზ.ძ.907, სპილენძი, წონა 6,02 გ, ზომა 24/25 მმ.
შ უ ბ ლ ი: თვლებით შემკულ ჯვარში ჩაწერილიდან იკითხება: $\frac{|}{NI | S}$, მონეტა გადაჭედილია.
219. გ. 12398³⁰⁵, სპილენძი, წონა 5,88 გ, ზომა 23/26 მმ.
შ უ ბ ლ ი: ისეთივეა, როგორც № 9 II, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.
ზ უ რ გ ი: როგორც № 9 II, იკითხება: $\frac{\overline{I} | \overline{XC}}{NI |}$, გარშემოწერილიდან კი ... IS, და გაურკვეველი ნიშნები თუ ასოები. მონეტა დაზიანებულია. მონეტის 2/3 ნაპირები შემოჭრილი და შუაზე ჩაჭრილია.

მიხეილ VI სტრატიოტიკოსი 1056-1057

ს პ ი ლ ე ნ ძ ი

220. გ. 11979³⁰⁶, სპილენძი, წონა 4,09 გ, ზომა 25/26 მმ.
შ უ ბ ლ ი: მაცხოვარი მჯდომარე პირდაპირ, გადაჭედილია და დანარჩენი ნიშნები არ ირჩევა, მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტები.
ზ უ რ გ ი: სამსტრიქონიანი ზედწერილი. მის ზემოთ და ქვემოთ + ჯვარი³⁰⁷, იკითხება:

+ ISXS
BASILE
ASIL

გადაჭედის გამო რკალი გაორებულია, ვისი მონეტაა გადაჭედილი ვერ ირკვევა (ტაბ. XIX. 220).

კონსტანტინე X 1059-1067 წწ.

221. ბიზ.ძ.695, ოქრო, წონა 4,28 გ, ზომა 25/27 მმ.

- 304 დ ა ე, 1965 წ.
305 აბანოეთის განძი.
306 დ ა ე, 1961 წ.
307 BMC, 11, გვ. 510, ტაბ. LX, 10; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 100, ტაბ. XXIII, 406.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტე თვლებით მოოჭვილ საყდარზე ზის პირდაპირ, ჯვრიანი შარავანდედით, შემოსილია კვართით, ორივე ხელით მკერდზე მიტანილი სახარება უჭირავს, შემოწერილია: + IHSXISRELVANIM, ორმაგი წერტილოვანი რკალი მარცხენა მხარეს არის გაკვეთილი.

ზ უ რ გ ი: კეისრის გამოსახულება მთელი ტანით პირდაპირ, ჯვრიანი გვირგვინით, რომლის აქეთ-იქით თითო ბოლოში სამ-სამი თვლით შემკული ტოტია დაშვებული, შემოსილია ღორნით, რომლის ერთი ბოლო მარცხენა მკლავზეა გადაშვებული, აღმართულ მარჯვენა ხელში გრძელბუნიაანი ლაბარუმი უჭირავს, ბუნს შუა სფეროილული ნიშანია, რომელიც ბუნთან ერთად უნდა იყოს დამზადებული. მარცხენა ხელში ჯვრიანი სფერო უპყრია, შემოწერილია: + KWN... A... KI... ორმაგი წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები³⁰⁸. მონეტას ნაპირები დატეხილი აქვს (ტაბ. XX. 221).

222. ბიზ.ძ.696, ოქრო, წონა 4,33 გ, ზომა 24/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 695, იკითხება: + IHS... REGNATIVM, წერტილოვანი ორმაგი რკალის ფრაგმენტები, კიდეებზე გაურკვეველი ნაკაწრები.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 695, იკითხება: KWNBACIΔOVKACI, წერტილების ორმაგი რკალის ფრაგმენტი, კიდეზე ნაკაწრები. (ტაბ. XX.222).

223. გ. I2830³⁰⁹, ოქრო, წონა 4,28 გ, ზომა 26/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 695, იკითხება: + IHSIXRISXREGNANTIM, წერტილოვანი ორმაგი რკალი ნაწილობრივ აკლია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 695, იკითხება: + KWN... AKC, ზედწერილი ამოკაწრის დროს თითქოს გაცრუებულია, კიდეებზე ნაკაწრები. მონეტა ოდნავ გაკვეთილია, ნაპირები დაჭეჭვილი.

224. გ. 22452³¹⁰, ოქრო, წონა 4,31 გ, ზომა 25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის გამოსახულება მთელი ტანით პირდაპირ დგას. თვლებით შემკული გვირგვინია, რომლის ორივე მხრიდან ტოტის დაშვებული და ბოლოში ჯვრისებურად განლაგებული სამი თვლით ბოლოვდება, შემოსილია თვლებით შემკული სამეფო სამოსელითა და ღორნით. ღორნის ერთი ბოლო მარცხენა მკლავზეა გადაშვებული, აღმართულ მარჯვენა ხელში გრძელბუნიაანი ლაბარუმი უჭირავს; ბუნზე სფეროილული ბუტი, რომელიც ბუნთან ერთად არის დამზადებული, მარცხენა ხელში ჯვრიანი სფ-

308 BMC, II, გვ. 514, ტ. XI, I; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 101, ტაბ. XXIII, 408; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 768, ტაბ. LXIII, I, № 1.

309 აღმოჩენილია 1965 წ. ზატხულში კუხეთის რუსთავეში ნაციხარზე არქეოლოგიური ექსპედიციის მიერ.

310 აღმოაჩინა 1984 წლის 14 ნოემბერს ღუშეთის რ-ნის ტინვალის არქეოლოგიურმა ექსპედიციამ XXI უბნის № 10⁰ სათავსოს აღმოსავლეთ კედლის თახჩის ზედაქვის ქვეშ კედლის წყობაში.

რო უჭირავს, იკითხება: + KAVBASIAΔΟΥΚΛ. კირგვლივ ორმაგი წერტი-
ლების რკალი ნაწილობრივ გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: ქრისტე თვლებით მოოჭვილი საყდარზე ზის პირდაპირ,
შარავანდედით, შემოსილია კვართით, ორივე ხელით მკერდზე მიყრდნო-
ბილი სახარება უნდა ეჭიროს, იკითხება: + ISIXSREGRCPTIM, ორმაგი
წერტილოვანი რკალი ნაწილობრივ ირჩევა³¹¹ (ტაბ. XX. 224).

225. ბიზ. d. 888, ოქრო, წონა 4,23 გ, ზომა 24/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 696, იკითხება: + IUREXEGNANTIUM,
წერტილოვანი ორმაგი რკალი ნაწილობრივ აკლია, გაურკვეველი ნაკაწ-
რები.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 696, იკითხება: + KAVNBACIAOΔΟΥΚΛC წე-
რტილოვანი რკალის ფრაგმენტი, გაურკვეველი ნაკაწრები (ტაბ. XX.
225).

226. გ. II062³¹², ოქრო, წონა 4,35 გ, ზომა 23/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტე თვლებით მოოჭვილ საყდარზე ზის პირდაპირ,
ჯვრიანი შარავანდედით, შემოსილია კვართით, ორივე ხელით მკერდზე
მიდებული თვლებით შემკული სახარება უჭირავს, იკითხება: + SIX
REXREGNTAIM, წერტილების ორმაგი რკალი³¹³.

ზ უ რ გ ი: კეისარი მთელი ტანით პირდაპირ, ჯვრითა და თვლებით
შემკული გვირგვინი, რომლიდანაც აქეთ-იქით თვლიანი საკიდეებია, ბო-
ლოში კი სამი თვალი, რომელიც ჯვრისებურად არის განლაგებული, შემო-
სილია ლორწით, რომლის ერთი ბოლო მარცხენა მკლავზეა გადაფენილი,
მარჯვენა ხელში გრძელბუნიათი ლაბარუმი უჭირავს, ბუნზე სფეროიდე-
ლი ნიშანი, მარცხენაში ჯვრიანი სფერო, შემოწერილია: ++ KAVETAV
TIVOS BΑΣΙΛ ŪS ΔΟΥΚΛS, წერტილების ორმაგი რკალის ფრაგმენტები,
მონეტის ნაპირები დაკბილული აქვს (ტაბ. XX. 226).

227. გ. III54³¹⁴; ოქრო, წონა, 3,99 გ, ზომა 9,17,23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № II062.

ზ უ რ გ ი: როგორც № II062. მონეტა სამად არის გატეხილი.

228. გ. I4294³¹⁵, სპილენძი, წონა 7,52 გ, ზომა 27/29 მმ.

311 BMC, II, ტაბ. XI, № I; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, ტაბ.
XXIII, № 408; R. B e l l i n g e r a n d P. G r i e r s o n, ტ. III,
ნაწ. 2, ტაბ. XIII, № I & I, 3.

312 ნაპოვნია 1962 წლის მაისში პატარა ღმანისში.

312 BMC, II, გვ. 514, ტაბ. XI, I; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ.
101, ტაბ. XXIII, 408, P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 768,
ტაბ. XIII, I 3.

314 ნაპოვნია 1962 წელს ღმანისის რ-ნის გომარეთ ზურტაკეტის პლა-
ტოზე აბილისის სახ. უნივერსიტეტის არქ. ექსპედიციის მიერ ყორღანში ჩა-
შენებულ საფლავში.

315 ნაპოვნია ბოლნისის მიჯამოებში (დრო და ციფრება ცნობილი
არაა).

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს წელზევიითი გამოსახულება პირდაპირ შარავან-
დედით, მასში გაშლილ ჯვრის ტოტებში თითო თვალი, ორივე ხელით გულ-
ზე მიდებულნი თვლებიანი სახარება უჭირავს, იკითხება: ... ANO.

ზ უ რ გ ი: კეისრის წელზევიითი გამოსახულება პირდაპირ, ჯვრია-
ნი გვირგვინითა და სამეფო სამოსლით, იკითხება: + KWNBCI... წე-
რტილოვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტის არეზე მარცხენა მხარეს
დამლა ალაპი.

229. გ. I2400³¹⁶, სპილენძი, წონა 8,68 გ, ზომა 25/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I4294, მხოლოდ დამლიანია, შესაძლებელია
დამლა ალაპით.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I4294, მხოლოდ რკალის ფრაგმენტებია შერჩე-
ნილი, მონეტა გაცვეთილი, ნაპირებდახედილი.

230. გ. I1285³¹⁷, სპილენძი, წონა 5,98 გ, ზომა 25/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I4294, გაცვეთილი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I4294, გაცვეთილი³¹⁸.

231. გ. I2367³¹⁹, სპილენძი, წონა 6,42 გ, ზომა 22 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I4294, გაცვეთილი.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I4294. წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

232. გ. I2399³²⁰, სპილენძი, წონა 6,60 გ, ზომა 24/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტე ზის საყდარზე პირდაპირ, ზედწერილი გადასუ-
ლია³²¹.

ზ უ რ გ ი: სამსტრიქონიანი ზედწერილი:

+
ISXR
BASILE
BASIL

მის ზემოთ ჯვარი, ქვემოთ ნახევარმთვარის მსგავსი ნიშანი. ხაზო-
ვანი რკალის ფრაგმენტი³²².

233. გ. I2922³²³, სპილენძი, წონა 5,42 გ, ზომა 22/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს გამოსახულება უნდა იყოს, გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: ორი პირის გამოსახულება. კონსტანტინე და ევდოკია,
გაცვეთილი.

316 აბანოეთის განძი.

317 ნაპოვნია 1962 წ. ქობულეთის მახლობლად ზღვის პირას.

318 ასეთივეა აღმოჩენილი 1969 წელს დმანისში გაცვეთილი № I2976.

319 აღმოჩენილია 1968 წელს სამშვილდეში არქეოლოგიური ექსპედიციის
მიერ.

320 აბანოეთის განძი.

321 ასეთივე, მხოლოდ ოდნავ განსხვავებული ფაქტურით და თანაც გაც-
ვეთილი № I2838, რომელიც აღმოაჩინა 1966 წელს დმანისის არქეოლოგიურმა
ექსპედიციამ.

322 BMC, II, გვ. 516, ტაბ. XI, 6; თ. ა. ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 103,
ტაბ. XXIV, 423.

323 დ ა ე, 1968 წ.

რომანოზ IV 1067-1071 წწ.

ო ქ რ ო

234. ბიზ.ძ.884, ოქრო, წონა 2,95 გ, ზომა 21/23 მმ.

შ უ ბ ლ ი: მონეტის ცენტრში ოთხკუთხედ ბალიშზე ღვას ქრისტე შარავანდედი და კვართით, ორივე ხელით აწყალაობებს მის მარცხნივ მდგომს რომანოზ IV და მარჯვნივ ევლოკიას, ორივე ჯვრიანი გვირგვინით, რომანოზი შემოსილია ღორწინით, ევლოკია გრძელი ღამეფო სამოსით, რომანოზს მარცხენა ხელში ჯვრიანი სფერო უჭირავს, მარჯვენა მკერდზე მიღებული აქვს, ევლოკიას კი მარჯვენა ხელში ჯვრიანი სფერო უჭირია, მარცხენა კი მკერდზე აქვს მიღებული, იკითხება: IC XC, EVΔKI, წერტილოვანი ორმაგი რკალის მარცხენა ნახევარი არ ჩანს³²⁴.

ზ უ რ გ ი: სამი ადამიანის გამოსახულება პირდაპირ, ცენტრში მიხეილ VII, მარჯვნივ ანდრონიკე, მარცხნივ კონსტანტინე, სამივე ჯვრიანი გვირგვინთა და სამეფო სამოსელით, მიხეილ VII-ეს მარჯვენა ხელში ლაბარში უჭირავს, კონსტანტინეს მარჯვენა ხელში, ხოლო ანდრონიკეს მარცხენა ხელში ჯვრიანი სფერო უჭირავს, მეორე ხელში კი სამივეს მარჯვენა უჭირავს, იკითხება: KUN . . X . . AN წერტილებს ორმაგი რკალი ნაწილობრივ გაცვეთილია. მონეტას უსწორმასწორო ნაპირები, აქვს, ყუნწიანი, ყუნწი ოქროსია (ტაბ. XXI. 234).

235. ბიზ.ძ.913, სპილენძი, წონა 7,02 გ, ზომა 27/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს გამოსახულება მკერდამდე პირდაპირ, შარავანდედი, რომელიც ნაწილობრივ ირჩევა, კვართით შემოსილია, ორივე ხელით გულზე მიღებული ძვლებით მოჭვივლი სახარება უჭირავს, იკითხება: IC XC, NI KA, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი³²⁵.

ზ უ რ გ ი: ჯვარში ჩაწერილია: $\frac{\chi}{\rho} = \text{Kυφιε Βοήθει Ρωμανῶν Δεσπότην}$, ე.ი. უფალო დაეხმარე რომანოზ მეფეს, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტა გადაჭედილია ნაპირებდაკბილული და გაცვეთილი (ტაბ. XXI. 235).

მიხეილ VII 1071-1078 წწ.

ო ქ რ ო

236. გ. 15826³²⁶, ოქრო, წონა 4,26 გ, ზომა 25/27 მმ.

324 BMC, II, გვ. 524, ტაბ. XI, 12; ა. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 105, ტაბ. XXV, 444, 445; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 790, ტაბ. LXV, 2.1.2.4.

325 BMC, II, გვ. 528, ტაბ. XII, 5, 6; ა. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 106, ტაბ. XXVI, 453; P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 796, ტაბ. LXV, 8.4.

326 ნაპოვნია დაახლოებით 1977 წ. ახალქალაქის რ-ნის სოფ. ჩუნჩხაში მეღიქიძის მიერ. მონეტა მანვე შემოწირა მუზეუმს.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზევეთი გამოსახულება პირდაპირ, თავზე თვლებითა და ჯვრით შემკული გვირგვინი, რომლის ორივე მხარეს თვლებიანი საკიდებია, ბოლოში ჯვრისებურად განლაგებული სამი თვალი, თვლებით შემკული სამოსი და მანიაკი, მკვეთრად მხოლოდ მარჯვენა ხელში თვლებიანი მოკლებუნიანი ლაბარუმი უჭირავს, ზეაღმართული მარცხენა ხელის მტევანზე ჯვრიანი სფერო უძევს, იკითხება: +MIX ANV SACILE, ირგვლივ წერტილოვანი ორმაგი რკალი³²⁷. მონეტის შუბლზე და ზურგზე ნაკაწრებია.

ზ უ რ გ ი: ქრისტეს წელზედა გამოსახულება პირდაპირ, მასში გაშლილ ჯვრის ტოტებში ხუთ-ხუთი თვალია, შემოსილია კვართით, მარჯვენა ხელი კურთხევისათვის აქვს მომარჯვებული, მარცხენათი თვლებით მოოჭვილი სახარება გულზე აქვს მიღებული, იკითხება: მარცხნივ IC, მარჯვნივ არა ჩანს, ორმაგი რკალი წერტილოვანია (ტაბ. XXII.236).

ნიკიტორე III 1078-1081 წწ.

237. გ. 11734³²⁸, ელექტრუმი, წონა 3,52 გ, ზომა 28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზევეთი გამოსახულება პირდაპირ ჯვრიანი გვირგვინით, რომლის აქეთ-იქითა ბოლოში ჯვრისებურად განლაგებული საკიდია დაშვებული, შემოსილია სამეფო სამოსით, მარჯვენა ხელში უჭირავს გრძელბუნიანი ჯვარი, მარცხენაში ჯვრიანი სფერო, გარშემოწერილია ΝΙΚΗΦΥΔΕΛΠ, წერტილოვან რკალს მარცხენა მხარე აკლია³²⁹.

ზ უ რ გ ი: ქრისტეს მკერდამდე გამოსახულება პირდაპირ, შარავანდედით, მასში გაშლილ ჯვრის მკლავებში ორ-ორი თვალი, შემოსილია კვართით, ორივე ხელით მკერდზე მიღებული და თვლებით მოოჭვილი სახარება უჭირავს. იკითხება: IC XC, წერტილოვანი ორმაგი რკალი ნაწილობრივ ჩანს. ნაპირები დაკბილული, კიდეებზე ნაკაწრები (ტაბ. XXIII.237).

238. გ. 14585³³⁰, ელექტრუმი, წონა 4,36 გ, ზომა 29/30 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 11734, იკითხება: + ΝΙΚΗΦΟΔ, წერტილო-

327 BMC, II, გვ. 52, ტაბ. XII, 7; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 107, ტაბ. XXVI, 456; P. Grierson, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 805, ტაბ. LXVI, 26, 2.

328 ნაპოვნია 1942 წ. ქუთაისში რიონის პირას. მუზეუმს შემოწირა ნინო სამსონის ას. ჭუმბურიძემ.

329 BMC, II, გვ. 535, ტაბ. XIII, 4; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 108, ტაბ. XXVII, 465.

330 ბ ა ე, 1956 წ.

ვანი ორმაგი რკალის ფრაგმენტები³³¹.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I1734, იკითხება: $\overline{IC} \overline{XC}$, წერტილოვანი ორ-
მაგი რკალის ფრაგმენტი. მონეტას უსწორმასწორო ნაპირები აქვს.
239. გ. I4586³³², ელექტრუმი, წონა 4,35 გ, ზომა 28/30 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I1485, იკითხება: + ΝΙΚΗΔΕΙΝ, წერტილო-
ვანი ორმაგი რკალი ნაწილობრივ აკლია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I4585, იკითხება: $\overline{IC} \overline{XC}$, წერტილოვანი
ორმაგი რკალის ფრაგმენტები.

240. გ. I4587³³³, ელექტრუმი, წონა 4,37 გ, ზომა 30/31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I4585, იკითხება: + ΝΙΚΗΔΕΙΝΤ, ორმაგი
წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I4585, იკითხება: $\overline{IC} \overline{XC}$, წერტილოვანი
რკალის ფრაგმენტი.

241. გ. I4588³³⁴, ელექტრუმი, წონა 4,39 გ, ზომა 29/31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I4585, იკითხება: + ΝΙΚΗ...ΔΕCΠΤ, წე-
რტილოვანი ორმაგი რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I4585, იკითხება: $\overline{IC} - \overline{XC}$, ორმაგი წერტილო-
ვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტას ნაპირები დაკბილული აქვს.

242. გ. I4589³³⁵, ელექტრუმი, წონა 4,32 გ, ზომა 30/32 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № I4585, იკითხება: + ΝΙΚΗΦ...ΔΕCΠ, წერ-
ტილოვანი ორმაგი რკალი ნაწილობრივ აკლია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I4585, იკითხება: $\overline{IC} \overline{XC}$, წერტილოვანი რკა-
ლის ფრაგმენტი.

აღექსი I 1081-1118 წწ.

243. გ. I2954³³⁶, სპილენძი, წონა 1,83 გ, ზომა 19/20 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის წელზემო გამოსახულება პირდაპირ, საკიდი-
ნი გვირგვინით და თვლებით შემკული სამოსელით, მარჯვენა ხელში ჯვა-
რი თუ ლაბარუმი უჭირავს, მარცხენაში არა ჩანს, ზედწერილი გადასუ-
ლია.

ზ უ რ გ ი: თითქოს ქრისტეს გამოსახულება უნდა იყოს.

331 ა. მ ი ქ ე ლ ა ძ ე, ბიჭვინთის ობსიდიანი ეკლესია, მასალები
საქართველოს და კავკასიის არქეოლოგიისათვის, ტ. III, 1963, გვ. 129,
ტაბ. VI, სურ. 1,2; ა. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი ლ ი, გვ. 109, ტაბ. XXVII,
478,488; BMC, II, გვ. 353, ტაბ. LXIII,4; P. G r i e r s o n, III, ნაწ.
2, გვ. 824, ტაბ. LXIX, 1.4.

332 ბ ა ე, 1956 წ.

333 ი ქ ვ ე.

334 ი ქ ვ ე.

335 ბ ა ე, 1956 წ.

336 დ ა ე, 1970 წ.

244. გ. 13039³³⁷, სპილენძი, წონა 3,55 გ, ზომა 20/21 მმ.
 შ უ ბ ლ ი: კეისრის ბიუსტი პირდაპირ, გაცვეთილია.
 ზ უ რ გ ი: ჯვარი უნდა იყოს. გაცვეთილია.

იოანე II 1118-1143 წწ.

ო ქ რ ი

245. 11469³³⁸, ოქრო, წონა 4,21 გ, ზომა 29/31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის მუხლებზევით გამოსახულება პირდაპირ ჯვრიანი გვირგვინით, რომლიდანაც აქეთ-იქით საკიდებია დაშვებული, კეისრის მარცხნივ ღვთისმშობლის მუხლებამდე გამოსახულება შარავანდედი და წმინდანის სამოსით, კეისარს მარჯვენა ხელში მამა უჭირავს, მარცხენაში პატრიარქის ჯვარი, რომელიც მათ შორის არის აღმართული, ღვთისმშობელს იგივე ჯვარი მარჯვენა ხელში უპყრია, მარცხენა კი მკერდთან აქვს მიტანილი და შემდეგ ზემოთ აღმართული და თითქოს კეისარს აწყალობებს³³⁹. მარცხნივ: I Δ E C T I O T H, მარჯვნივ და მარცხნივ წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: ქრისტე ზის უზურგო საყდარზე პირდაპირ შარავანდედი და კვართით, მარჯვენა ხელი ლოცვა-კურთხევისათვის აქვს აღმართული, მარცხენაში კი მუხლებზე დაღებული ძვლებით მოჭვილი სახარება უჭირავს. თავის აქეთ-იქით IC XC ორმაგი წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტა გახეთქილია და შემდეგ შეკოწიწებული, დაუბეჭდილია.

246. გ. 22453³⁴⁰, ოქრო, წონა 4,24 გ, ზომა 28/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: იესო ქრისტე ძვლებით მოჭვილ ზურგიან საყდარზე ზის პირდაპირ, თავზე შარავანდედი, მასში ჩაწერილ ჯვრის მკლავებზე თითქოს თითო თვალია, შემოსილია კვართით, მარჯვენა ხელი კურთხევისათვის აქვს მომარჯვებული, მარცხენათი სახარება უჭირავს, იკითხება - მარცხნივ + K E P O მარჯვნივ H Θ E I = K C Π I E Θ O Y C I, ზემოთ მარცხნივ IC, მარჯვნივ XL ორმაგი წერტილოვანი რკალი ნაწილობრივ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: კეისარი მთელი ტანით პირდაპირ, ჯვრიანი გვირგვინით.

337 დ ა ე, 1970 წ.

338 ნაპოვნია 1964 წ. თებერვალში გურჯაანის რ-ნის სოფ. მახარაძეში ს. თევდორაშვილის საკარმიდამო ნაკვეთში.

339 BMC, II, გვ. 565, ტაბ. XVIII, II; მ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი - ლ ი, გვ. 114, ტაბ. XXVIII, 506; M. F. H e n d y, გვ. 102, ტაბ. 9, 1-3.

340 აღმოაჩინა ტინვალის ერქეოლოგიურმა ექსპედიციამ ნაქალაქარის 73-ე სათავსოს ჩრდილო-აღმოსავლეთით XVII უბანზე ნაყარ ფენაში 0,8 მ სიღრმეზე.

ნით, რომლიდანაც აქეთ-იქით ბოლოში ორ-ორი ავალით შემკული საკი-
დი ეშვება, შემოსილია ავლებით შემკული სამეფო სამოსით, მარჯვე-
ნა ხელი მუცლის არეზე მიღებული აქვს, მარცხენაში ჯვრიანი სფერო
უჭირავს, კეისრის მარჯვნივ ღვთისმშობლის გამოსახულება პირდაპირ,
თავით ოფნავ მარცხნივ მიბრუნებული, შარავანდედით და წმინდანის
სამოსით, მარჯვენა ხელით კეისარს აწყალობებს, მარცხენა ხელი
მკერდთან აქვს მიტანილი, მონეტის არეზე ზემოთ VΘ მარჯვნივ MΘ =
= ΠΥΤΥΣ ΜΕΘΥ ირგვლივ წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი³⁴¹. მონეტა
დაბეჭდილია (ტაბ. XXIII.246).

მანუელ I 1143-1180 წწ.

247. ბიზ.დ.848, სპილენძი, წონა 2,85 გ, ზომა 19/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: მაცხოვარი ზის ავლებით მოოჭვილ საყდარზე პირდა-
პირ, ავლებიანი შარავანდედით, ორივე ხელი აპყრობილი აქვს ლაცვა-
კურობევისათვის, იკითხება მხოლოდ C, წერტილოვანი რკალის ფრაგ-
მენტი.

ზ უ რ გ ი: კეისარი და მაცხოვარი მთელი ტანით პირდაპირ, კეი-
სარი გვირგვინთა და სამეფო სამოსით, წმინდანი შარავანდედით, ზედ-
წერილი გადასულია, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტას უს-
შორ-მასწორო ნაპირები აქვს. (ტაბ. XXIII.247).

248. ბიზ.დ.849, სპილენძი, წონა 3,00 გ, ზომა 19/20 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ღვთისმშობელი ტახტზე ზის, იკითხება: მარცხნივ M,
მარჯვნივ ΘV.

ზ უ რ გ ი: კეისარი მთელი ტანით პირდაპირ, სამეფო სამოსელით
და ავლებით შემკული გვირგვინით, იკითხება: A, Δ, $\frac{\Delta}{\Pi}$, რკალის ფრაგ-
მენტები (ტაბ. XXIII.248).

249. ბიზ.დ.850, სპილენძი, წონა 3,05 გ, ზომა 19/22 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტე ზის პირდაპირ შარავანდედით, იკითხება: X̄C.

ზ უ რ გ ი: კეისარი მთელი ტანით პირდაპირ, გვირგვინთა და
სამეფო სამოსით, იკითხება TTR, მონეტა უსწორმასწორო ნაპირებით.
ერთ ადგილას გახვრეტილი.

ანდრონიკე I 1183-1185 წწ.

250. გ.13032³⁴², სპილენძი, წონა 2,22 გ, ზომა 24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: მეფე და წმინდანი მთელი ტანით პირდაპირ, თავით

341 BMC, II, გვ. 556, № 5, ტაბ. XVI, 7; თ. ა ბ რ ა მ ი შ ვ ი-
ლ ი, გვ. 113, № 502, ტაბ. XXVIII, 502; M. F. H e n d y, ტაბ. 9, №6.
342 დ ა ე, 1970 წ.

მარჯვენით, წერტილოვანი რკალი.

ზ უ რ გ ი: გაცვეთილი, რკალი ჩანს მხოლოდ ნაწილობრივ.

ისაკ II 1185-1195 წწ.

251. ბიზ.ძ.851, სპილენძი, წონა 3,95 გ, ზომა 28/31 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტე ზის თვლებით მოჭვილ საყდარზე შარავანდე-
დით გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: კეისარი მთელი ტანით პირდაპირ, მარცხენა ხელში მა-
პა უჭირავს, გაცვეთილი რკალის ფრაგმენტები. მონეტას ნაპირები უს-
წორმასწორო აქვს.

252. ბიზ.ძ.852, სპილენძი, წონა 2,74 გ, ზომა 27 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტე ზის პირდაპირ შარავანდედით. დანარჩენი გა-
დასულია.

ზ უ რ გ ი: კეისარი მთელი ტანით პირდაპირ, უკრიანი გვირგვი-
ნით. გაცვეთილი მონეტის ნაპირები უსწორმასწოროა.

ალექსი III 1195-1203 წწ.

ს პ ი ლ ე ნ ძ ი

253. ბიზ.ძ.853, სპილენძი, წონა 1,96 გ, ზომა 19/20 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტე ზის პირდაპირ, ზედწერილი გადასულია.

ზ უ რ გ ი: კეისარი მთელი ტანით პირდაპირ, გვირგვინითა და სა-
მეფო სამოსით, მარჯვენა ხელში გრძელბუნიათი უკრიანია, მარცხე-
ნაში მაპა, ზედწერილი გადასულია.

254. ბიზ.ძ.854, სპილენძი, წონა 1,60 გ, ზომა 26/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს გამოსახულება პირდაპირ. გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: კეისარი და კონსტანტინე გვირგვინებითა და სამეფო
სამოსით, მარცხენით მჯგომს მარცხენა ხელში ლაბარში უჭირავს, მარ-
ჯვენით მჯგომს მარცხენა ხელში აგრეთვე ლაბარში. ლეგენდა გადასუ-
ლია.

255. ბიზ.ძ.855, სპილენძი, წონა 2,79 გ, ზომა 23/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც წინ.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 854, ლეგენდა გადასულია.

256. ბიზ.ძ.856, სპილენძი, წონა 2,90 გ, ზომა 25/29 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 854, იკითხება: H O E, გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 855. გაცვეთილი, ერთგან გახვრეტილი.

257. ბიზ.ძ.857, სპილენძი, წონა 2,57 გ, ზომა 24/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 856, ზედწერილი გადასულია.

ზ უ რ გ ი: როგორც № 856, მონეტა გაცვეთილი, ერთგან გახვრე-
ტილი.

258. ბიზ.ძ.883, სპილენძი, წონა 2,08 გ, ზომა 26/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: წმინდანის წელზევითი გამოსახულება პირდაპირ შარა-
ვანდედით, მარცხენა ხელში მხარზე გადაებული გრძელბუნიათი უკრიანია

თუ სხვა რაღაც საგანი. იკითხება: მარცხნივ: $\frac{C}{\omega}$, მარჯვნივ: $\frac{r_1}{\omega C}$,
წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: კეისარი მთელი ტანით პირდაპირ ჯვრიანი გვირგვინითა და სამოსით, მარჯვენა ხელში უჭირავს გრძელბუნიათა ლაბარუმი, მარცხენაში ჯვრიანი სფერო³⁴³.

ანდრონიკე II 1282-1328

ვ ე რ ც ხ ლ ი

259. ბიზ.ძ.914, ვერცხლი, წონა I, 27 გ, ზომა II/17 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ორი კეისარი გამოსახული პირდაპირ, ორივეს გვირგვინითა და სამოსით, მარცხნივ მდგომარეობს მარჯვენა ხელი, ხოლო მარჯვნივ მდგომარეობს მარცხენა ხელი წაველებული აქვთ მათ შორის მოთავსებულ გრძელბუნიათა ლაბარუმზე, მის ძირში ბუნიათა მრგვალი ნიშანი შიგ წერტილით³⁴⁴, იკითხება: ... CAI ...

ზ უ რ გ ი: ქრისტე ზის თვლებით მოოჭვილ უზურგო ტახტზე პირდაპირ, შარავანდით, მარჯვენა ხელი ზედამართული კურთხევის შესტით, მარცხენათი სახარება გულზე აქვს მიღებული, აქვთ-იქვთ ტახტთან თითო ექვსქიმიანი ვარსკვლავი. მონეტა გატეხილი, ერთგან გახვრეტილი.

მანუელ II 1391-1423 წწ.

ს პ ი ლ ე ნ ძ ი

260. ბიზ.ძ.858, სპილენძი, წონა 0,57 გ, ზომა 15/19 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისარი მთელი ტანით პირდაპირ გვირგვინითა და სამეფო სამოსით, მარჯვენა მხარეზე გადებული ლაბარუმი³⁴⁵, იკითხება: MAN A, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: წმინდანის გამოსახულება პირდაპირ შარავანდედით, იკითხება: M ... V თუ IC XC, მონეტა თითქოს დასაველურ-ქართულ ფულს მოგვაგონებს, მონეტა გაცვეთილი და ნაპირმოტახილია.

იოანე VIII 1423-1448 წწ.

ვ ე რ ც ხ ლ ი

261. ბიზ.ძ.875, ვერცხლი, წონა 6,58 გ, ზომა 24/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისარის ბიუსტი პირდაპირ გვირგვინით თუ მუზარადით, რომელსაც წერტილები აქვს შემოვლებული, სამეფო სამოსით. ორმაგი რკალი აქვს შემოვლებული, მათ შორის ზედწერილი, რომელიც ვერ იკითხება.

343 M. E. H e n d y, გვ. 152, ტაბ. 23, № 9.

344 BMC, II, გვ. 626, ტაბ. LXXV, 17. ჩვენი მონეტა ოდნავ განსხვავებულია.

345 BMC, II, გვ. 638, ტაბ. LXXVII, 5. ჩვენი მონეტა თითქოს განსხვავებულია.

ვავეებულია.

თხეობა 346.

ზ უ რ გ ი: ქრისტეს ბიუსტი პირდაპირ შარავანდით, მარჯვენა ხელი ლოცვა-კურთხევისათვის აქვს მომარჯვებული, მარცხენა ხელით სახარება გულზე აქვს მიღებული, თავის აქეთ-იქით \overline{IC} \overline{XC} , ირგვლივ წერტილოვანი რკალი. მის გარეთ რამდენიმე მსხვილი წერტილი. მონეტა ერთგან გახვრეტილია (ტაბ. XXIII.261).

262. ბიზ.დ.859, სპილენძი, წონა 1,00 გ, ზომა 14/15 მმ.

შ უ ბ ლ ი: კეისრის გამოსახულება პირდაპირ ჯვრიანი გვირგვინით, სამეფო სამოსელით, მარჯვენა ხელში გრძელბუნიანი ჯვარი, ბუნი მთელ სხეულს გადაჰკვეთავს და მარჯვენა მხარეს გადის, ზედწერილიდან იკითხება ერთი ასო. M უნდა იყოს. ირგვლივ წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: წმინდანის გამოსახულება პირდაპირ, ორივე ხელი დაკავებული ჯვრით თუ სკიპტრით, მარჯვნივ მონეტის არეზე ორი წერტილი, წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი, მონეტას ნაპირები ჩამოჭრილი აქვს.

263. ბიზ.დ.915, სპილენძი, წონა 8,28 გ, ზომა 23/24 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს გამოსახულება წელზევით პირდაპირ შარავანდედითა და კვართით, მარჯვენა ხელი ლოცვა-კურთხევისათვის აქვს აღმართული, მარცხენა ხელით თვლებით მოოჭვილი სახარება გულზე აქვს მიღებული, გარშემოწერილიდან იკითხება: ... MA, მარცხნივ: \overline{IC} , მარჯვნივ: \overline{XC} , ხაზოვანი რკალის ფრაგმენტები.

ზ უ რ გ ი: ყვავილოვან ორნამენტში პატრიარქის ჯვარი³⁴⁷, ხაზოვანი რკალი. მონეტა გადაჭედებულია და ნაპირებდახეთქილი (ტაბ. XXIII.263).

264. გ.12402³⁴⁸, სპილენძი, წონა 8,63 გ, ზომა 25/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: როგორც № 915, მხოლოდ მარცხენა მხარეს მაცხოვრის თავთან დამლა ალაპი.

ზ უ რ გ ი: პატრიარქის ჯვარი, ბოლოებზე თითო მსხვილი წერტილი, ქვემოთ მცენარეული ორნამენტი, მსხვილი წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტი³⁴⁹.

265. ბიზ.დ.678, სპილენძი, წონა 4,53 გ, ზომა 25/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ობსტრიქონიანი ზედწერილი იკითხება:

+ n... nR
E R θ... A
SILES R ω
M A n ω n

რკალის ფრაგმენტები.

346 BMC, II, გვ. 640, ტაბ. LXXVII, 16. ჩვენი მონეტა თითქოს განსხვავებულია.

347 P. G r i e r s o n, ტ. II, ნაწ.2, გვ.697, ტ. LXXVIII, 1, 15.

348 აბანოეთის განძი.

349 P. G r i e r s o n. ტ. III, ნაწ.2, გვ. 695, ტ. I ბ. XVIII, 7.

ზ უ რ გ ი: კონსტრიქციონიანი ზედწერილი იკითხება:

144
ST4
S1464
BASILE

აქვე გადაჭედვის დროს ქვეშ მოხვედრილი მონეტის წარწერიდან შერ-
ჩენილი ასოები BASILE4AVALE, წარწერები შებრუნებულია, ამას-
თან ერთად მოჩანს სამეფო სამოსის ზედა ნაწილი და ჯვრიანი სფერო.
მაგრამ მაინც არ ირკვევა, ვისი მონეტაა გადაჭედილი.

266. გ. I240³⁵⁰, სპილენძი, წონა 8,63 გ, ზომა 25/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს წელზევითი გამოსახულება დადამლულია, დამ-
ლა ალაჰი, წერტილოვანი რკალი ნაწილობრივ ჩანს.

ზ უ რ გ ი: ჯვარი. ჯვრის ბოლოებში ბურთულები, ქვემოთ მცენა-
როვანი ორნამენტი, წერტილოვანი რკალის პატარა ნაწილი ირჩევა.

267. გ. I2094³⁵¹, სპილენძი, წონა 2,44 გ, ზომა 26/28 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს წელზევითი გამოსახულება, გაცვეთილია.

ზ უ რ გ ი: დაახლოებით როგორც # I240I, გაცვეთილი, გასაწმენ-
დი.

268. ბიზ. d.916, სპილენძი, წონა 1,31 გ, ზომა 14/18 მმ.

შ უ ბ ლ ი: მარჯვნივ მიმავალი, რალაც ცხოველის ზურგთან მა-
ღალყლორტიანი ყვავილი, მსხვილი წერტილების რკალია თუ სამკაულად
არის განლაგებული, წერილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი.

ზ უ რ გ ი: სამსტრიქონიანი ზედწერილი:

TIVT
KN-A
OVS

მსხვილი წერტილების რკალის ფრაგმენტი. ასეთი მონეტა ბიზანტიური
ნუმიზმატიკისათვის უჩვეულოა.

269. ბიზ. d.894, სპილენძი, წონა 5,83 გ, ზომა 24/25 მმ.

შ უ ბ ლ ი: მეფის ბიუსტი მარჯვნივ, ზედწერილი ვერ იკითხება.

ზ უ რ გ ი: ადამიანის გამოსახულება პირდაპირ, მარჯვნივ ჯვა-
რი, ვერტიკალურად განლაგებული ზედწერილიდან იკითხება $\frac{T}{E} | \frac{E}{P}$, მო-
ნეტა გაცვეთილი და ნაპირებდაკბილულია.

270. გ. I4582³⁵², სპილენძი, წონა 17,80 გ, ზომა 32/34 მმ.

შ უ ბ ლ ი: ქრისტეს ბიუსტი პირდაპირ, გაცვეთილია³⁵³.

350 აბანოეთის განძი.

351 დ ა ე, 1965 წ.

352 აღმოჩენილია 1975 წლის მარტში სილნალის რაიონის სოფ. ქვემო
ბოღბეშო „ძველ ქვაბებთან“ კლდეში ამოკვეთილ სამარხში ამირან ხაჩიაშ-
ვილის მიერ.

353 P. G r i e r s o n, ტ. III, ნაწ. 2, გვ. 661, ტაბ. LII, # 2.
276.

ზ უ რ გ ი: როგორც № I4292, მხოლოდ ზედწერილის ბოლოს ერთი
წერტილი, იკითხება:

მედალი

ს პ ი ლ ე ნ ძ ი

271. ბიზ.ძ.860, სპილენძი, წონა 8,83,გ, ზომა 25/26 მმ.

შ უ ბ ლ ი: სამსტრიქონიანი ზედწერილი:

BACIA
86A
NE

მსხვილი წერტილების რკალი ნაწილობრივ აკლია.

ზ უ რ გ ი: სამსტრიქონიანი ლეგენდა:

ANTა
4MA
F

წერტილოვანი რკალის ფრაგმენტები. მონეტას (მედალს?) ნაპირები მო-
ტეხილი აქვს, ზედაპირზე ამოგლეჯილია.

ეს მედალი თუ მონეტა გამოსცა ჩეხმა მეცნიერმა პახიტონოვმა³⁵⁴,
ჩვენთან კი გ. ლუნდუამ³⁵⁵. აზრობა სხვადასხვაობაა.

354 პახიტონოვი.

355 გ. დ უ ნ დ უ ა.

Т.Я.Абрамишвили

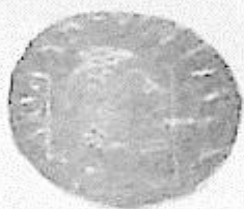
ВИЗАНТИЙСКИЕ МОНЕТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО
МУЗЕЯ ГРУЗИИ

(материал, поступивший в 1966 - 1984 гг.)

Среди иноземных монет, обнаруженных на территории Грузии, одно из важнейших мест занимают византийские. Здесь были обнаружены монеты почти всех императоров начиная с Аркадия (395-405 гг.) и кончая Иоанном VIII Палеологом (1423-1448 гг.) включительно. Проникновение и распространение этих монет в Грузии было обусловлено различными политическими и экономическими причинами. Сведения о всех этих монетах, их атрибуция и каталогизация являются необходимыми условиями для монографического изучения грузино-византийских взаимоотношений в нумизматическом аспекте. Первой попыткой публикации результатов проделанной в этом направлении большой работы является изданная нами в 1965 г. монография "Византийские монеты Государственного музея Грузии", в которой было охвачено 532 золотые, серебряные и медные византийские монеты, хранящиеся в нумизматическом отделе музея. В настоящей работе рассмотрено дополнительно 353 золотых (23 экз.) серебряных (54 экз.) и медных (243 экз.) византийских монет VI-V вв., большая часть которых была обнаружена в Грузии случайно, а также в результате археологических раскопок в 1965-1984 гг. Сюда не входят и поступившие в Музей монеты, места находок которых не известны.

Согласно номиналам все эти монеты группируются следующим образом: солиды, номисмы (золото); гексограммы, миллиаресы (серебро); монеты в 5, 10, 20, 30 и 40 нумий (мед.). 293 монеты были обнаружены в кладах.

В работе приводится детальное описание этих монет, фототаблицы, список монет и индексы.

6

16

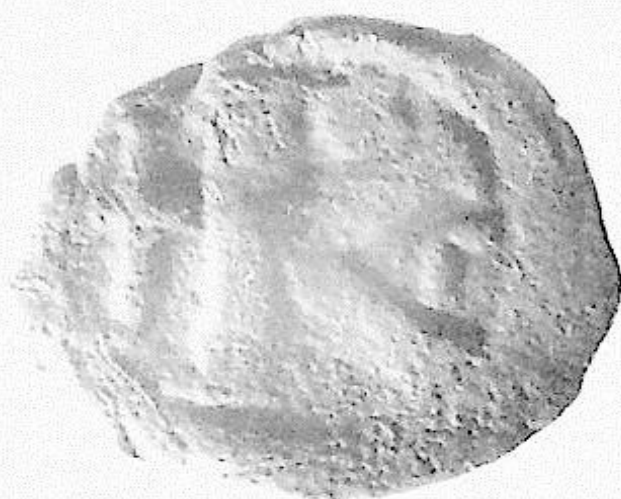

20

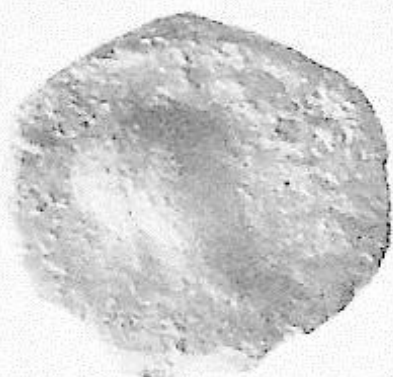

21

II

41

43

49

54

55

69

IV

70

71

75

76

77

78

79

81

86

83

86

87

88

111

112

131

132

136

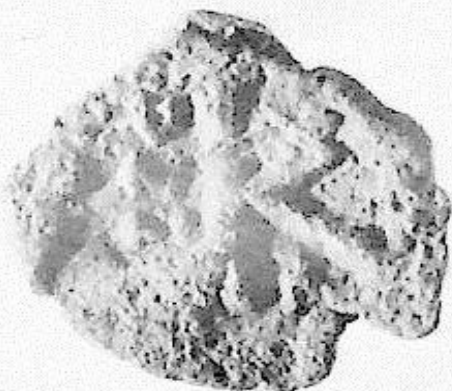
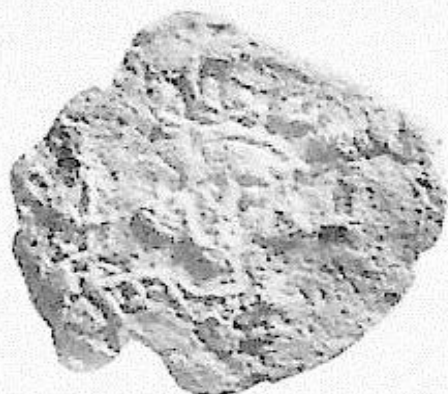
138

139

140

141

142

X

143

144

145

146

147

148

XII

149

155

157

164

165

170

XIV

172

173

176

186

192

194

XVI

195

197

199

200

202

206

XVIII

207

208

210

211

212

220

XX

221

224

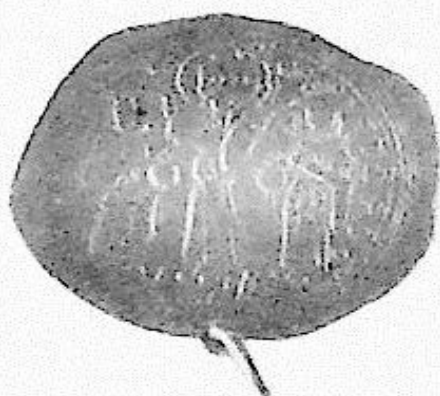

225

226

234

235

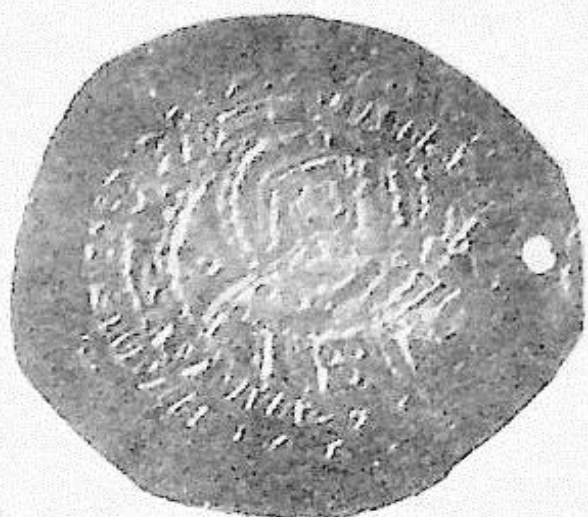
236

237

238

261

263

შესავალი	3
აღწერილობა	6
Византийские монеты государственного музея Грузии (материал, поступивший в 1966-1984 гг.) (Резюме) . . .	72
ტაბულები	73

Тамара Яковлевна Абрамишвили
 ВИЗАНТИЙСКИЕ МОНЕТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО МУЗЕЯ
 ГРУЗИИ
 (материал, поступивший в 1966-1984 гг.)
 (на грузинском языке)

Тбилиси
 "Мецნიერება"
 1989

დაიბეჭდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის
 სარედაქციო-საგამომცემლო საბჭოს დადგენილებით

სბ 3827

გამომცემლობის რედაქტორი ლ. კოტრიკაძე
 მხატვარო მ. ხურციღავა
 მხატვრული რედაქტორი გ. ლომიძე
 ტექნიკური რედაქტორი ც. უბიძიძე
 კორექტორი მ. მახარაძე
 გამომშვები ლ. მანისურაძე

გადაეცა წარმოებას 10.01.1989; ხელმოწერილია დასაბეჭდად 8.01.1989;
 ქალაქის ზომა 60X90¹/16; ქალაქი ოფსეტური; ბეჭდვა ოფსეტური;
 პირ.საბეჭდი თაბახი 6.0; პირ.სად.გატ.6.5; სააღრიცხვო-საგამომცემლო
 თაბახი 5.79;
 ტირაჟი 500; ფასი I მან.20 კაპ. შეკვეთა №376

გამომცემლობა „მეცნიერება“, თბილისი, 380060, კუტუზოვის ქ.19
 Издательство "Мецნიერება", Тбилиси 380060, ул.Кутузова,19
 საქ.სსრ მეცნ.აკადემიის სტამბა, თბილისი, კუტუზოვის ქ.,19
 Типография АН Груз.ССР, Тбилиси, 380060, ул.Кутузова,19